

อิทธิพลของสถานการณ์พระคมคน และจิตลักษณะที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
ของเยาวชน

ปริศณานิพนธ์

ของ

ณรงค์ศักดิ์ บุญมาลิก

- 7 เม.ย. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(อ.ดร.สุรวุฒิ ปัดโฮสง)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร.ชลิข จงสืบทพันธ์)

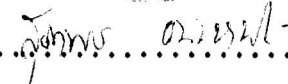
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อ.ดร.สุรวุฒิ ปัดโฮสง)

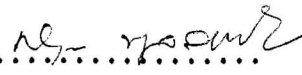
..... กรรมการ

(ผศ.ดร.ชลิข จงสืบทพันธ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อ.สุภาพร ธนะชานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 6 เดือน ๓/๑๓ พ.ศ. 2536

ประกาศขอบคุณการ

ปริญญานิพนธ์นี้ ได้รับเงินทุนสนับสนุนการวิจัย 2 ทุน คือ ทุน รศ.ดร.บุญยิ่ง เจริญยิ่ง และทุนชัย โสภณพิช ผู้วิจัยขอแสดงความซาบซึ้งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

การทำปริญญานิพนธ์นี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร.สุรวุฒิ บัณฑิตโสภณ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัช จงสืบทพันธ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไขทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และอาจารย์สุภาพร ธนะชานันท์ กรรมการสอบปากเปล่าที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ คณะนิสิตสถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และเจ้าหน้าที่กองสารวัตรนักเรียนนักศึกษา กรมพลศึกษา ที่เป็นผู้ช่วยวิจัย และช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณ คุณสุรภรณ์ อ้นสวน ผู้ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้

ท้ายที่สุดขอโน้มระลึกถึงพระคุณของคุณแม่ คุณพ่อ พี่ และน้องทางบ้านที่ให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ขอขอบคุณ อาจารย์อัญชลี สุธรรม อาจารย์อุษา ศรีจินดารัตน์ คุณพวงพยอม ชิตทอง ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุก ๆ คนที่ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนกระทั่งสำเร็จ

ณรงค์ศักดิ์ บุญยมาลิก

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ความนำ.....	1
	การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	9
	ความหมาย.....	9
	รูปแบบของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	11
	รูปแบบและลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็ก.....	13
	การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง.....	15
	แนวคิดเรื่องการระดมคนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	19
	ปัจจัยทางจิตที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	21
	ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง.....	27
	การใช้อำนาจใน-นอกตน.....	30
	เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	33
	เพศกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง.....	36
	✓ กรอบความคิดสำหรับการวิจัย.....	37
	✓ วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	38
	✓ สมมุติฐานในการวิจัย.....	39
	✓ ประโยชน์ของการวิจัย.....	39
	✓ ขอบเขตของการวิจัย.....	40
	✓ นิยามปฏิบัติการ.....	41
	✓ ข้อตกลงเบื้องต้น.....	43

2	วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
✓	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
	การดำเนินการทดลอง.....	44
	การเตรียมจัดค่ายอาสาพัฒนา.....	44
	การฝึกอบรมคณะผู้ช่วยดำเนินการทดลอง.....	45
✓	วิธีการดำเนินการทดลอง.....	47
✓	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
✓	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
	ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	56
	ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 1.....	60
	ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 2.....	61
	ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 3.....	67
	ผลการทดสอบสมมุติฐานที่ 4.....	68
4	สรุปและอภิปรายผล.....	78
	สรุปผลการค้นคว้า.....	78
	อภิปรายผล.....	81
	ข้อจำกัดของการวิจัย.....	89
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	90
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	90
	ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	91

บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก.....	103
ภาคผนวก ข.....	107
ภาคผนวก ค.....	121
ภาคผนวก ง.....	125
ภาคผนวก จ.....	132
ภาคผนวก ฉ.....	148
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	154

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แจกแจงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามเพศ อายุ การศึกษา ภูมิภาค ฐานะทางเศรษฐกิจ	57
2	แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ตามตัวแปรทัศนคติต่อ- กิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และการ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง	59
3	การวิเคราะห์ค่า t ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม	60
4	การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อ พิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม ภูมิภาค และฐานะทางเศรษฐกิจ	148
5	การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อ พิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม อายุ และการศึกษา	149
6	การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง และเพศ	62
7	ค่าเอฟ ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทาง การเมือง ตามตัวแปรทัศนคติต่อฯ ความเชื่ออำนาจฯ เหตุผลเชิงฯ ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย	63
8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์ จำลอง เฉพาะกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจดี เมื่อพิจารณาตามทัศนคติต่อกิจกรรม ทางการเมือง และเหตุผลเชิงจริยธรรม	152

9	การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม ความเชื่ออำนาจในตน และเพศ	64
10	การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม เหตุผลเชิงจริยธรรม และเพศ	66
11	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในสถานการณ์จำลองเมื่อพิจารณาตามตัวแปร เพศ ภูมิฐานะ การศึกษา ในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย	150
12	ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในสถานการณ์จำลองเมื่อพิจารณาตามตัวแปร เพศ อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย	151
13	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในกลุ่มรวม เมื่อพิจารณาตามอายุ กับการศึกษา	152
14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในกลุ่มรวม เมื่อพิจารณาตามภูมิฐานะ กับการศึกษา	153
15	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามภูมิฐานะ กับการศึกษา	153
16	แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มรวม	70
17	แสดงอำนาจการทำนาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของตัวแปร 8 ตัว แบบ เป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่มรวม.....	71
18	แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มทดลอง	73

19	แสดงอำนาจการทํานาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของ ตัวแปร 8 ตัว แบบ เป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่ม ทดลอง	74
20	แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มควบคุม	75
21	แสดงอำนาจการทํานาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของ ตัวแปร 8 ตัว แบบ เป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่ม ควบคุม	77

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมร่วมทางการเมือง	7
2	แสดงอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง	15
3	แสดงกระบวนการเข้าร่วมร่วมทางการเมือง	23
4	ดัชนีปัจจัยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา	24
5	แสดงตัวแปรทางจิตที่มีผลต่อพฤติกรรม	26
6	แสดงกรอบความคิดสำหรับการวิจัย	38

ความนำ

การปฏิบัติต่อกันในเชิงรัฐศาสตร์นั้น ได้มีขึ้นพร้อม ๆ กับความจำเป็นในการจัดตั้งสังคมมนุษย์ นั่นคือเมื่อมนุษย์ได้เริ่มจัดสรรสังคมของมนุษย์ขึ้น ก็จะต้องมีการกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อยึดถือปฏิบัติภายในสังคมของตน เสมือนหนึ่งเป็นข้อตกลงหรือเกราะคุ้มกันให้สังคมนั้นอยู่ได้ และป้องกันการเอาเปรียบ และทำร้ายซึ่งกันและกัน การปฏิบัติต่อกันดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่สมาชิกของสังคมจะแสดงออกมาในทุกระบบสังคมและทุกสมัย นักรัฐศาสตร์กลุ่มทฤษฎีสัญญาประชาคม (social contract theories) ให้การยืนยันว่ารัฐ การเมือง การปกครองเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีของมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อจะได้มีผู้ที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของมนุษย์ เพราะในสภาพธรรมชาติที่ไม่มีรัฐ ไม่มีการเมืองการปกครองนั้น มนุษย์อยู่กันอย่างป่าเถื่อน มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน กล่าวคือมีการกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นเอง แล้วนำเอากฎเกณฑ์ที่ตนเป็นผู้ออกไปใช้บังคับผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม เมื่อมีผู้ทำในสิ่งที่ขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ของตนก็จะตัดสินใจหาโทษใช้กฎเกณฑ์ที่ตนเป็นผู้ออก ดังนั้นจึงจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมาทำสัญญากัน เพื่อก่อตั้งรัฐบาล เพื่อกำหนดกฎเกณฑ์กลางขึ้น (Almond and Powell. 1966 : 21-31) กิจกรรมที่มนุษย์จะต้องทำเพื่อก่อตั้งรัฐบาลและเกี่ยวข้องกับรัฐบาลของตนนี้จึงเป็นสิ่งที่มนุษย์จะต้องเข้ามีส่วนร่วม

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น กล่าวได้ว่าประชาชนมีความผูกพันกับการเมืองอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นระบบที่ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจการเมือง ดังนั้นประชาชนจึงควรให้ความสนใจในเรื่องของสิทธิหน้าที่ เช่น สนใจที่จะใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สนใจการทำงานของรัฐบาลว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของตนหรือไม่ หรือเป็นไปตามที่ได้สัญญากับประชาชนส่วนใหญ่หรือไม่ การให้ความสนใจต่อบ้านเมืองก็ดี การติดตามข่าวความเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ดี เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งที่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ควรจะต้องกระทำ หากประชาชนไม่มีความสนใจแล้ว ในที่สุดรัฐบาลก็จะทำงานไม่รับผิดชอบ หรือเกิดการเอาเปรียบเอารัดเอาเปรียบกันในสังคม ซึ่งผู้ที่เดือดร้อนจากผลกระทบดังกล่าวก็คือประชาชนนั่นเอง สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะเรียกตัวเองว่าได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตั้งแต่ พุทธศักราช 2475 แล้ว แต่

วัฒนธรรมทางการเมืองของเรายังไม่เอื้อที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวาง
ทุกระดับ (กินพันธุ์ นาคะตะ. 2533 : 41-42) ประชาธิปไตยของไทยจึงไม่มีฐานของประชาชน
อย่างเข้มแข็งพอ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น มีความสำคัญมากต่อการ
ปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นบ่อเกิดแห่งความยุติธรรม ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางการเมือง
และเป็นพลังแห่งการสร้างสรรค์ ตลอดจนเป็นเกราะป้องกันระบบกคชี่ ทั้งยังเป็นมรรควิธีที่จะดึง
เอาความฉลาดและความสามารถของประชาชนพลเมืองออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติ
อีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้นการสื่อสารระหว่างรัฐบาลและประชาชนพลเมือง ลักษณะต่าง ๆ ก็จะดำเนิน
ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง (สฤติชัย นิยมญาติ. 2524 : 18)
เพราะการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีลักษณะยึดประชาชนเป็นหลัก หากประชาชนมีส่วน
ร่วมทางการเมืองน้อย หรือนิ่งเฉยทางการเมือง การปกครองในระบอบนี้ก็หมดความหมาย

ฮันติงตัน (สฤติ บุญงการ. 2531 : 17 ; อ้างอิงมาจาก Huntington. 1968)
ได้เสนอแนวคิดว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองให้ไปสู่ความทันสมัย มีปัจจัยอยู่ 3 ประการคือ การ
แบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างซับซ้อนมากขึ้น (structural differentiation)
การขยายอำนาจที่เป็นเหตุเป็นผลของรัฐบาลกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนในรัฐภายใต้รัฐบาลเดียวกัน
กฎหมายเดียวกัน (rationalization of authority) และประการสุดท้ายเป็นเรื่องของการเข้า
มีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) แต่การพัฒนาทางการเมืองเป็นเรื่องของ
การสร้างความเป็นสถาบัน (institutionalization) ให้กับระบบ เพื่อให้ระบบสามารถเปลี่ยน
แปลงจากจารีตประเพณีสู่ความเป็นสมัยใหม่ได้โดยไม่มีความวุ่นวายไร้เสถียรภาพทุกระบบไม่สามารถ
เปลี่ยนแปลงจากระบบเก่าไปสู่ระบบการเมืองแบบใหม่ข้างต้นได้อย่างราบรื่นต่อเนื่อง ฮันติงตัน
(Huntington) ได้เสนอว่า การทำให้ระบบการเมืองสามารถแก้ปัญหา และเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะ
ทันสมัย (Modernization) ได้จะต้องสร้างระบบและสถาบันให้มีความเป็นสถาบัน (Institution-
alization) ที่กลมกลืนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดนัก
รัฐศาสตร์ไทย เช่น ลิขิต ชีวะเวสน์ (2519) ที่เสนอแนวคิดหรือทฤษฎีพัฒนาทางการเมืองของไทย ซึ่ง
เน้นการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จากแนวคิดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเข้ามีส่วน
ร่วมทางการเมืองนั้นมีใช้จำกัดไว้เฉพาะบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่าง
กว้างขวาง การจะพัฒนาระบบการเมืองและสร้างความมั่นคงทางการเมืองก็ต้องอาศัยการเข้ามีส่วน

ร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปัจจัยหนึ่ง การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงเป็นพื้นฐานความเข้าใจในการพัฒนาระบบการเมือง

สุจิต บุญบงการ (2531 : 37) ได้ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทย โดย ศึกษาจากแบบแผนของความรู้สึก ความเชื่อ ทศคติ ค่านิยม แนวคิดและพฤติกรรมของบุคคล ที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมือง ของคนไทย ซึ่งพบว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยอยู่ในระดับต่ำ วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีส่วนกระตุ้นให้ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (democratic political culture) หรือวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม (participant political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองแบบนี้มักเป็นแบบที่ประชาชนมีความสนใจการเมือง มีความ เห็นว่าการเมืองการปกครองเป็นเรื่องของทุกคน มีความเชื่อว่าประชาชนมีสิทธิกำหนดตัวผู้ปกครอง และนโยบายของรัฐ รัฐบาลจะต้องดำเนินงานตามความต้องการของประชาชน ประชาชนมีความ เชื่อความศรัทธาในการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังเป็นวัฒนธรรมทางการเมือง ที่เน้นสิทธิเสรีภาพของประชาชน มีผลงานวิจัยหลายเรื่องที่ สุจิต บุญบงการ (2514) รวบรวมไว้ ที่แสดงว่าวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม ทางการเมือง จะเห็นได้ว่า สุจิต บุญบงการ ให้ความสนใจกับวัฒนธรรมทางการเมืองหรือแบบ แผนความรู้สึกนึกคิดต่อการเมือง ของบุคคลที่กำหนดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย

ลักษณะการเข้าร่วมทางการเมืองของเมืองไทยที่สุจิต บุญบงการ ได้เสนอเป็นแนวคิดไว้ คือ พรรคการเมืองและรัฐสภาจำเป็นต้องมีมวลชนเป็นฐานอำนาจของตน การที่คนมีความนิ่งเฉย ทางการเมืองก็เป็นสาเหตุให้พรรคการเมืองขาดฐานสนับสนุนของประชาชนทำให้พรรคอ่อนแอ ใน กรณีเมืองไทยจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองมักเกิดขึ้นจากกลุ่มคนจำนวนไม่มากนักที่มีการตื่นตัวทางการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองแต่อย่างใด เพราะประชาชน ไม่ได้มีความสนใจเข้าร่วมทางการเมือง ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นพรรคใหญ่โตหรือมีอายุนานเท่าใด ก็ยัง ไม่มีสมาชิกจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนถ้ามีมากแล้ว พรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมมีพลังสำรองที่จะระดมมาช่วยงานพรรคและรัฐสภา ได้อย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการชุมนุมเพื่อแสดงประชามติ หรือแสดงพลังของพรรค สิ่งเหล่านี้ย่อมมีผล ช่วยเหลือสถาบันที่มาจากราษฎรเข้มแข็ง และพรรคย่อมมีโอกาสมากขึ้นที่จะแสวงหาการสนับสนุน

ทางการเงินจากคนในวงกว้าง หรือได้อาสาสมัครมาช่วยงานของพรรค ในส่วนของการพัฒนา
ระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาชนคนไทยได้แสดงความสนใจ ความตื่นตัวรวมทั้งเข้ามีส่วนร่วม
ทางการเมืองน้อย ทำให้ไม่เป็นอุปสรรคแก่การทำรัฐประหาร เพราะผู้นำรัฐประหารไม่ต้องพะวง
เรื่องประชาชนจะลุกฮือต่อต้านการทำรัฐประหารของตน รัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน
อย่างกว้างขวางทำให้รัฐบาลมั่นคง มีเสถียรภาพ ถ้ามีความพยายามจากกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดจะ
โค่นล้มรัฐบาลโดยพลการหรือโดยกำลังแล้ว ประชาชนจะพร้อมเข้าต่อต้าน ในกรณีของประเทศไทย
นั้น ระบอบประชาธิปไตยและรัฐบาลพลเรือนได้รับการสนับสนุนจากประชาชนไม่กว้างขวางนัก
เมื่อประชาชนมาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งน้อย หรือมาลงคะแนนเสียงโดยไม่คำนึงถึงว่าอยากได้ใคร
เป็นรัฐบาล หรือไปลงคะแนนเสียงเพราะถูกเกณฑ์ จ้างวานต่าง ๆ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง
เช่นนั้นย่อมไม่มีฐานที่มั่นคงในหมู่ประชาชน เป็นรัฐบาลที่เปราะบาง ขาดเสถียรภาพ ดังจะเห็นได้
จากความพยายามโค่นล้มรัฐบาลด้วยการทำรัฐประหารบ่อยครั้ง (สุจิต บุญบงการ. 2531 : 189)

ปัญหาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยนี้ เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาการเมืองของ
ไทย ดังที่ สุจิต บุญบงการ (2531) ได้กล่าวไว้ จึงควรจะทำการศึกษากันให้ลึกซึ้งในหลาย ๆ
แง่หลายมุม ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพื่อหาแนว
ทางส่งเสริมให้ประชาชน เกิดพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม โดยวิธีการ
ศึกษาจากวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคล วัฒนธรรมทางการเมืองในที่นี้หมายถึง ค่านิยม ทศนคติ
และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งเป็นมิติทางด้านจิตวิทยาสังคม การเข้าใจวัฒนธรรมของบุคคลหรือ
กลุ่มบุคคล จะช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองได้ดีขึ้น เพราะความรู้ลึกนึกคิดของ
มนุษย์ย่อมมีส่วนกำหนดพฤติกรรมของคนเราอยู่มาก เมื่อคนเรามีความรู้ลึกนึกคิดอย่างไรก็จะมี
แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นออกมา (ทินพันธุ์ นาคะตะ. 2533 : 25-26) ผู้วิจัยจึงเห็นว่า
จะมีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเชิงวัฒนธรรมของบุคคลที่จะนำไปสู่การพัฒนาบุคคล
ให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ

จากการประมวลเอกสารการวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนกับระบบการ-
เมืองและพฤติกรรมทางการเมืองพบว่ายังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะจำกัดอยู่เพียงกระบวนการ
สังคมการเมืองทางการเมือง (political socialization) ในวัยเด็ก (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และ
สายทิพย์ สุคติพันธ์. 2526) ทั้ง ๆ ที่เยาวชนเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นผู้สืบทอด

วัฒนธรรมทุก ๆ ด้าน และเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในอนาคต เยาวชนที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี มีจำนวนมาก ประมาณสองในสามของประชากรทั่วประเทศ (คณะกรรมการการศึกษาเยาวชนแห่งชาติ. 2521) เยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ ก็จะมีรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากผู้ใหญ่ เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยกำหนดอายุขั้นต่ำไว้ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในบางบทบาท เช่น การเลือกตั้ง การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง การมีสิทธิเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ สามารถควบคุมได้โดยใช้สถานการณ์จำลองซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในตอนต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากับเยาวชน เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาเยาวชนในด้านการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

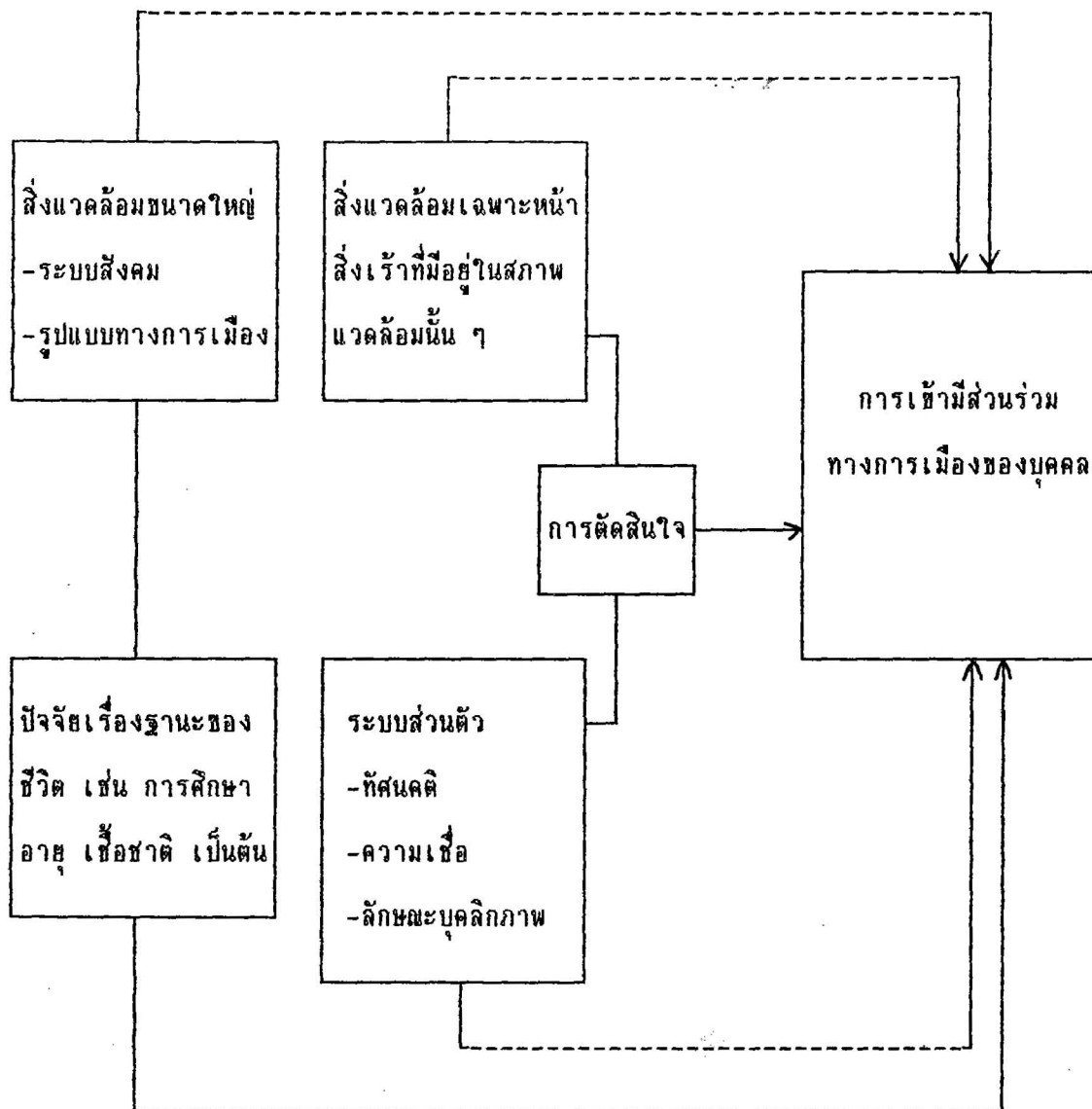
งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในประเทศไทยมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะศึกษาเฉพาะลักษณะหรือพฤติกรรมบางด้านของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น และมีบางเรื่องเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีลงไป มิได้ใช้วิธีวิจัยเชิงประจักษ์ ที่มีเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นตรงอย่างสมบูรณ์เท่าที่ควร (ชลัย จงสืบพันธ์. 2529) เช่นการศึกษาเรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของชาวบ้านบางชั้น เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ของ เจตศักดิ์ ส่องสิงแก้ว การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยของ รอส ปรีสเซีย และ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ของ มานะศรี จงเจริญ เป็นต้น

งานวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนนั้น ไม่พบว่ามีงานเจาะจงศึกษากับเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปีที่ชัดเจน ส่วนใหญ่จะศึกษากับกลุ่มนักศึกษาซึ่งมิได้ระบุอายุของผู้ถูกศึกษาว่าอยู่ในช่วงใดอย่างแน่ชัด เช่น งานวิจัยของสุจิต บุญบงการ (Bunbongkan. 1968) เรื่อง การศึกษาระดับอุดมศึกษากับวัฒนธรรมทางการเมือง และงานวิจัยของชลัย จงสืบพันธ์ (2529) เรื่อง การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะบริบท และลักษณะทางจิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนงานวิจัยที่ศึกษากับเด็กนักเรียน นักศึกษา หรือเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 20 ปีนั้น พบว่ามีได้ศึกษาที่พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เพียงแต่ศึกษาความคิดเห็น ทศนคติ หรือความรู้ความเข้าใจบางประการทางการเมืองเท่านั้น เช่น งานวิจัยของ วรณวิมล หนิมพานิช (2517)

ที่ศึกษาเรื่อง มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น วีรารณ พิบุลย์ (2518) เรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และงานวิจัยของ สุภาพร วิไลพันธ์ (2520) เรื่อง ความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนเชื้อสายจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวมาแล้วยังมีงานวิจัยอีกบางเรื่องที่มีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่มีการศึกษาในบางตัวแปรโดยศึกษาในภาคสนาม เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่พบว่ามีการศึกษาในเชิงทดลอง และการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็เป็นเพียงการสอบถามจากการกระทำพฤติกรรมที่ผ่านมาแล้วเท่านั้น ซึ่งมีปัจจัยแทรกซ้อนมากมายในการวัดพฤติกรรมดังจะกล่าวในตอนต่อไป จึงควรมีการศึกษาในรูปแบบที่สามารถจัดสิ่งแทรกซ้อนอื่น ๆ ออกไปได้ ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยจัดสภาพขึ้นโดยเฉพาะ

จากการรวบรวมแนวคิดต่าง ๆ ปัจจัยที่จะอธิบายถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลนั้น มีทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยภายนอก ซึ่งอาจจะมองได้ในหลาย ๆ ระดับ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel. 1977 : 33) มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น อาจมองได้ทั้งในระดับจุลภาค คือเน้นที่ปัจเจกชนและพฤติกรรมด้านการเมืองของเขาเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (micro-study) และระดับมหภาค คือเน้นพฤติกรรมกลุ่มชนหรือชุมชนเป็นหน่วยการวิเคราะห์ (macro-study) แต่เพื่อให้เข้าใจว่าทำไมปัจเจกชนหรือกลุ่มชนจึงเข้าร่วมและไม่เข้าร่วมทางการเมือง นักสังคมวิทยาการเมืองทั้งสองเน้นระดับจุลภาคมากกว่าระดับมหภาค ตามแนวคิดของนักสังคมวิทยาการเมืองทั้งสอง บุคคลจะตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมืองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่สืบเนื่องมาจากปัจจัยภายในและภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ บุคลิกภาพของบุคคล ทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยม และลักษณะเฉพาะบางประการของแต่ละบุคคล รวมทั้งเชื้อชาติ สังคมกรรมทางการเมือง (political socialization) ที่ช่วยสร้างบุคลิกภาพของเขาด้วย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ระบบหรือสถาบันต่าง ๆ เช่น ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบหรือโครงสร้างการเมือง เป็นต้น ปัจจัยที่ทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) นี้ ดังแสดงเป็น ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มา: Lester Milbrath and M.L.Goel : Political Participation:
How and Why do People Get Involved in Politics ? (Washington
 ,D.C.: University Press of America, Inc., 1977) p. 33

อ้างอิงมาจาก ประจิตร มหาหิง , 2529

จากภาพ/ระกอบ 1 ตามแนวคิดของมิลเบรท และ โกล การตัดสินใจของบุคคล เกิดจากสิ่งเร้าที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ ร่วมกับระบบส่วนตัวของแต่ละบุคคลตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง ระบบส่วนตัวได้แก่ทัศนคติ ความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งในทางจิตวิทยาก็คือ ลักษณะความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคล หรือจิตลักษณะ (psychological trait) จะเห็นได้ว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองนั้นขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก ปัจจัยแรกคือสิ่งแวดลอมเฉพาะหน้า หรือสิ่งเร้าที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ หรือสถานการณ์ในขณะนั้น บางสถานการณ์คนอาจเข้าร่วมทางการเมืองมาก บางสถานการณ์บุคคลคนเดียวกันหรือลักษณะเดียวกันอาจจะเข้าร่วมทางการเมืองน้อยหรือไม่เข้าร่วมเลย เมื่อเราจะส่งเสริมให้คนเข้าร่วมทางการเมืองมาก ๆ ก็ควรจะต้องทราบว่าการตัดสินใจเช่นไรที่คนจะเข้าร่วมทางการเมืองมาก สถานการณ์เช่นไรที่คนจะเข้าร่วมทางการเมืองน้อยหรือไม่เข้าร่วมเลย ปัจจัยที่สองคือ ระบบส่วนตัว หรือปัจจัยส่วนบุคคล ในสถานการณ์เดียวกันหรือสิ่งแวดลอมเหมือนกันทุกประการบุคคลก็มิได้มีพฤติกรรมเดียวกัน บางคนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากบางคนเข้าร่วมน้อยเนื่องจากเขาเหล่านั้นมีความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่างกัน หากเราสามารถควบคุมบุคคลให้อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน มีบทบาทและสถานภาพเท่ากัน แล้วสังเกตการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง ก็จะทราบว่าผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากมีความรู้สึกเช่นไร และผู้มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีความรู้สึกนึกคิดแตกต่างจากผู้เข้าร่วมทางการเมืองมากอย่างไร ส่วนสิ่งแวดลอมขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นเรื่องของระบบสังคม รูปแบบทางการเมือง และปัจจัยเรื่อง ฐานะของชีวิต การศึกษา อายุ เชื้อชาติ เหล่านี้ จะส่งผลโดยผ่านสิ่งแวดลอมเฉพาะหน้า และระบบส่วนตัว ซึ่งเป็นอิทธิพลโดยอ้อมต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ มิลเบรท และ โกล (Milbrath and Goel) เป็นกรอบความคิด เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จำลองว่ามีอิทธิพลจากสถานการณ์และจิตลักษณะของบุคคลอย่างไร

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson. 1982 : 7-10) ได้แบ่งรูปแบบที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 2 รูปแบบคือ 1.การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบถูกปลุกกระดมหรือกระตุ้นในลักษณะต่าง ๆ (mobilized political participation) และ 2.การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอิสระหรือสมัครใจ (autonomous political participation) ซึ่ง กระทบของธรรมชาติ (2524) ได้กล่าว ถึงสถานการณ์ที่ทำให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองคือ การระดมคนให้เข้าร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมี

การศึกษาถึงอิทธิพลของการระดมคนภายใต้สถานการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนั้นว่า การระดมคนจะมีอิทธิพลร่วมกับจิตลักษณะตัวใดเพียงไร ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยใช้การศึกษาตามแนวคิดของ ฮินดิงตัน และ เนลสัน กับ กระบวนการของธรรมชาติ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2534 : 12-23) ได้รวบรวมจิตลักษณะที่สามารถใช้ทำนายพฤติกรรมที่พึงปรารถนาไว้ โดยเสนอในรูปของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมของคนไทย พฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเหมาะสม อาจถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา เพราะจากแนวคิดในการพัฒนาการเมืองไทยที่กล่าวมา เราต้องการให้คนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ผู้วิจัยจึงใช้ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมในการวิเคราะห์จิตลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งรายละเอียดจะกล่าวไว้ในตอนต่อไป

การวิจัยเรื่อง *อิทธิพลของสถานการณ์ และจิตลักษณะที่มีต่อพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชน* นี้ได้รวบรวมเอาแนวคิด ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ สังคมวิทยาการเมือง จิตวิทยาสังคม เข้ามาร่วมศึกษาในเชิงประจักษ์ ต่อไปนี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และตัวแปรต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ที่จะศึกษาต่อไปนี้เป็นพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะของพฤติกรรมดังกล่าว จึงขอเสนอแนวคิดและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังนี้

ความหมาย

มีผู้ให้คำนิยามหรือความหมายของ "การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง" (the concept of political participation) ไว้มาก ดังจะกล่าวถึงเพียงบางทฤษฎะให้เห็นเป็นแนวทางต่อไปนี้

แมคคอสกี (McCloskey) ได้นิยามไว้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกิจกรรมของสมาชิกทั้งหลายของสังคม ต่างก็มีส่วนร่วมกันและกระทำโดยสมัครใจ เพื่อที่จะเลือกผู้นำหรือผู้ปกครองของตน และเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายของรัฐ การกระทำดังกล่าวนี้ในอนาคตจะกระทำไปโดยตรงหรือโดยอ้อม ได้ (McClosky. 1968 : 525)

ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson) ได้กล่าวว่าการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่พลเมือง (citizens) มีส่วนกระทำหรือจัดขึ้น เพื่อที่จะให้มีหรือเสริมสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายของรัฐบาล (Huntington and Nelson. 1982 : 4-7)

เวอร์บา และ นาย (Verba and Nie) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งประชาชนพลเมืองกระทำโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการคัดเลือกบุคคลหรือเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือภารกิจต่าง ๆ ที่รัฐบาลกระทำ (Verba and Nie. 1972 : 2-3)

ส่วนไวเนอร์ (Weiner) ได้พยายามสรุปความหมายที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้ไว้ดังนี้ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง

1. การให้การสนับสนุนและการเรียกร้องต่อผู้นำ/ฝ่ายบริหาร คือรัฐบาล เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. ความพยายามที่จะสร้างผลกระทบต่อการดำเนินงานของรัฐบาลที่ได้ผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กิจกรรมทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง และการยื่นข้อเรียกร้อง การประท้วงและลอบบี้ (lobby) เป็นต้น
4. การใช้สิทธิเลือกตัวแทนเข้าไปใช้อำนาจแทนตัวเอง
5. ความรู้สึกแปลกแยกหรือตีตนออกจากระบบการเมือง อันเนื่องจากการที่บุคคลถูกกีดกันไม่ให้เข้าร่วมทางการเมือง พวกนี้มีศักยภาพที่จะกลับเข้ามาแก้ไข เปลี่ยนแปลงระบบการเมืองเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่พวกตนเห็นว่าเหมาะสมหรือยุติธรรมกว่า
6. กิจกรรมของพวกที่ตื่นตัว ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้อาจรวมไปถึงการพูดคุย ถกเถียงปัญหาในทางการเมืองก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเสมอไปว่าต้องอยู่ในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง

7. กิจกรรมการเมืองทุกชนิด ทั้งแบบใช้ความรุนแรงและแบบที่ไม่ใช้ความรุนแรง

8. กิจกรรมทางการเมืองและกิจกรรม ที่ต้องเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดำเนินการ ของเจ้าหน้าที่รัฐด้วย

9. กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทบต่อการเมืองระดับชาติ และรวมถึงกิจกรรมที่กระทบถึงองค์การท้องถิ่นด้วย

10. กิจกรรมทุกชนิดที่เป็นการเมือง (Myron Weiner. 1971 : 59-205)

จากทฤษฎะข้างต้นพอจะกล่าวได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ ที่ประชาชนพลเมืองกระทำหรือจัดขึ้น จะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม จะโดยสมัครใจหรือไม่ก็ได้ อาจจะถูกกฎหมายหรือไม่ถูก และอาจจะกระทำโดยตรงหรือโดยอ้อมได้ ทั้งนี้เพื่อให้มีอิทธิพลหรือเสริมสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติการกิจของรัฐบาล หรือฝ่ายบริหารทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อาจจะรวมถึงระดับนานาชาติอีกด้วยในบางกรณี แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ได้สร้างสภาพทดลองขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในที่นี้ จะศึกษาจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองภายในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเท่านั้น ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

รูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (forms of political participation)

เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นปรากฏการณ์เชิงกิจกรรมทางการเมือง หลากอย่างรวมกัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต่างก็มุ่งที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาลทั้งสิ้น รูปแบบของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละสังคมจึงมีจุดเน้นหรือให้ความสำคัญแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมทางการเมืองของแต่ละสังคม บางสังคมอาจจะเน้นที่การเลือกตั้งระดับชาติ บางสังคมอาจจะเน้นการเข้าไปรับตำแหน่งต่าง ๆ ทางการเมืองในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ การที่บุคคลจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบหรือลักษณะใด ๆ อาจจะมีกระบวนการแตกต่างกันไป เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ช่วยเหลือเลือกตั้งอาจจะดำเนินการโดยเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง และปฏิบัติตามแนวทางของพรรคที่กำหนดไว้ ส่วนกรรมการอาจจะใช้วิธีการเดินขบวนในลักษณะต่าง ๆ และพวกพ้องกิจกรรมเปี่ยงเบนทางการเมืองอาจจะใช้วิธีการไต่ต้อน หรือนอกกฎหมายกองโจรและปฏิวัติรัฐประหาร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ารูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมืองนั้นมีมากมายหลายประการ บุคคล อาจจะเข้าร่วมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลาย ๆ รูปแบบก็ได้ในเรื่องนี้ มิลเบรธ และโกล (Milbrath and Goel. 1977) ได้จัดแบ่งรูปแบบของการเข้าร่วมทางการเมืองไว้ 14 รูปแบบ โดยจัดแบ่งลำดับความสูงต่ำของการเข้าร่วมทางการเมือง ที่อาศัยความเข้มข้นของการเข้าร่วม ความมากน้อยของพลังงาน เวลา และการลงทุนที่ใช้ในการเข้าร่วมเป็นหลักในการจัดแบ่ง โดยรูปแบบทั้งหมดเรียงลำดับดังนี้

- รูปแบบที่ 1 : การดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐและในพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 2 : การสมัครเป็นผู้รับเลือกตั้งเพื่อที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในหน่วยงานของรัฐ หรือของพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 3 : การเป็นผู้ประสานหาเงินช่วยเหลือพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 4 : การเข้าร่วมในการประชุมระดับหัวหน้าพรรคการเมืองหรือการประชุมวางแผนต่อสู้ทางการเมือง
- รูปแบบที่ 5 : การเป็นสมาชิกระดับผู้บริหารและปฏิบัติการของพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 6 : อุทิศเวลาในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง
- รูปแบบที่ 7 : การเข้าประชุมทางการเมือง
- รูปแบบที่ 8 : การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง
- รูปแบบที่ 9 : การติดต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้นำพรรคการเมือง
- รูปแบบที่ 10 : การติดเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของพรรคหรือติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์
- รูปแบบที่ 11 : การพยายามพูดคุยชักชวนให้บุคคลไปใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง
- รูปแบบที่ 12 : การอภิปรายหรือพูดคุยเรื่องการเมือง
- รูปแบบที่ 13 : การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- รูปแบบที่ 14 : การรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทางการเมือง

รูปแบบการเข้าร่วมทางการเมืองที่กล่าวมาเป็นรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทั่ว ๆ ไป ของผู้ใหญ่ แต่ในงานวิจัยนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเยาวชน ซึ่งจะมีรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันออกไป รูปแบบดังกล่าวจะใช้เป็นแนวคิดในการวัดพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วม

ร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ที่ศึกษาเกี่ยวกับเยาวชน ต่อไปจะกล่าวถึงลักษณะหรือรูปแบบ หรือลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็ก

รูปแบบและลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็ก

ดอว์สัน และ พรวิวิทท์ (Dawson and Prewitt. 1969) พบว่าเมื่อเด็กเจริญวัยขึ้นมา จะเปลี่ยนแปลงภาพพจน์ทางการเมืองอย่างรวดเร็ว ในช่วงอายุ 7-13 ปี เด็กจะรับรู้และ เข้าใจสัญลักษณ์ทางการเมืองที่เป็นนามธรรมและมีความซับซ้อนได้บ้าง โดยเด็กจะรับรู้และเข้าใจ สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเองก่อนในช่วงอายุประมาณ 10-11 ปี เด็กจะสามารถเข้าใจต่อ สัญลักษณ์ในลักษณะที่เป็นสถาบัน และเริ่มให้ความสำคัญกับบทบาทและสถาบันมากกว่าตัวคน สามารถ แยกความแตกต่างระหว่างบทบาทหรือสถาบันกับตัวบุคคลได้ เช่น บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี กับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อเดลสัน และโอเนล (Adelson and O'neil. 1966 : 259-306) พบว่าการเปลี่ยนแปลงจะชัดเจนที่สุดในช่วง 11-13 ปี หลังจากอายุ 13 ปี เด็กก็จะเรียนรู้ การเมืองที่ซับซ้อนขึ้นไปอีก โดยจะรับรู้ถึงโลกทางการเมืองรอบตัวเขา มีความเข้าใจต่อ เหตุการณ์ มีความคิดเห็นและมีประสบการณ์ทางการเมืองโดยตรง เด็กจะได้รับรู้ข่าวสารข้อมูล ความ รู้ทางการเมืองมากขึ้น และมองรัฐบาลในรูปที่เป็นอุดมคติน้อยลง ในช่วงอายุ 14-18 ปี โรเบิร์ต เฮสส์ และเควิด อีสตัน (Hess and Easton. 1972 : 257-265) พบว่าในช่วงนี้กระบวนการ เรียนรู้ทางการเมืองทำให้เกิดความคิด ความเชื่อ ทศนคติที่เกือบจะสมบูรณ์เต็มที่แล้ว ในช่วงปลาย วัยรุ่นบุคคลจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างชัดเจน มีการแสดงออกถึง ความสนใจทางการเมืองการติดตามข่าวสารทางการเมืองหรือเข้าสังกัดพรรคการเมืองและกลุ่ม องค์กรต่าง ๆ หลังจากอายุ 18 ปี เป็นต้นไป บุคคลจะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ลักษณะเฉพาะทางการเมืองของบุคคลทั่วไปจะก่อตัวขึ้นอย่างมั่นคงแล้วและก้าวเข้าสู่สภาพการมีวุฒิภาวะทางการเมือง (political paturation) คือ มีความสามารถจะคิด สร้างกรอบความคิด (conceptuali- zation) และมีความเข้าใจต่อประสบการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรม

จากแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีพัฒนาการมาตามอายุที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าช่วง วัยรุ่นตอนปลายที่จะเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้นนั้น เป็นช่วงที่ลักษณะเฉพาะทางการเมืองของบุคคลจะก่อ ตัวขึ้นอย่างมั่นคงแล้วและก้าวเข้าสู่การมีวุฒิภาวะทางการเมือง ในช่วงนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 16 -18 ปี ผู้วิจัยจึงจะศึกษาเด็กเยาวชนในวัยนี้ โดยใช้เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เด็กเยาวชนในช่วงอายุ 16-18 ปี ยังมีอายุไม่ครบกำหนดที่จะสามารถเลือกตั้งได้ ตามกฎหมายของประเทศไทย และเด็กในวัยนี้มักจะอยู่ในช่วงที่กำลังเรียนหนังสือ บทบาททางสังคมของเด็กในวัยนี้ทางการเมืองจะแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ดังนั้นลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กวัยนี้ก็จะแตกต่างจากวัยผู้ใหญ่ แม้ว่าตามกฎหมายของไทยแล้ว เด็กอายุ 16-18 ปี จะไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้โดยตรง เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การสมัครเข้ารับการศึกษาเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่งของรัฐ เป็นต้น แต่เยาวชนที่อายุ 16-18 ปี ก็สามารถจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในทางอ้อม หรือมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นได้ ดังที่นักวิจัยได้ทำการศึกษาไว้ดังนี้

วรรณวิมล หินนิพานิช (2517) ได้พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2517 มีการแสดงออกทางการเมืองในบางรูปแบบ ได้แก่ การฟังอภิปรายเรื่องการเมือง การร่วมเดินขบวน การร่วมกิจกรรมในโรงเรียนในรูปแบบทางการเมือง การฟังการหาเสียงเลือกตั้ง

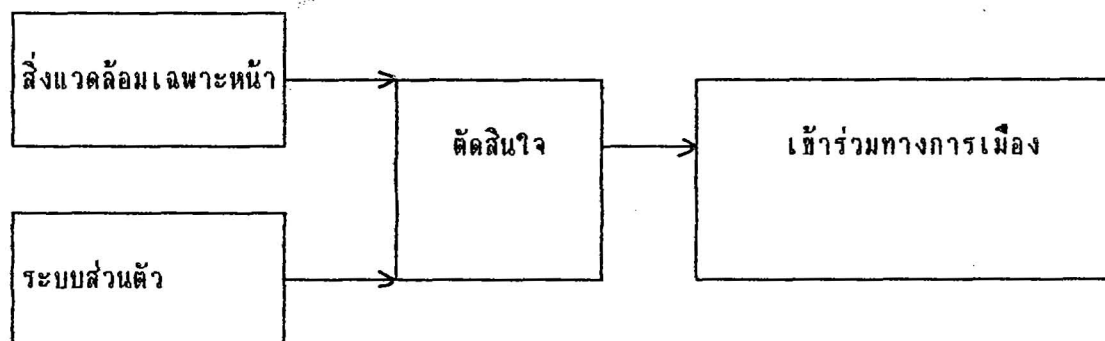
สายทิพย์ สุกติพันธ์ (2524) ได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 779 คน จากโรงเรียนต่าง ๆ 12 โรงเรียน พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครมีการเปิดรับสื่อมวลชนต่าง ๆ อยู่ในระดับความถี่ค่อนข้างสูง และสม่ำเสมอพอสมควร มีการติดตามรายการสนทนาปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม ข้าราชการ ข้าราชการ และข่าวต่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางเศรษฐกิจการเมือง การชุมนุมทางการเมือง การฟังอภิปราย ฟังการหาเสียงเลือกตั้ง ชมนิทรรศการทางการเมือง ซึ่ง สายทิพย์ สุกติพันธ์ เรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบวงนอก (spectator activity) ส่วนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบโดยตรง พบว่ามีจำนวนน้อย ซึ่งอยู่ในลักษณะการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยเหลือหาเสียง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กก็มีรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ และกิจกรรมบางอย่างของเด็กก็เป็นพื้นฐานของการจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงต่อไป รูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมในโรงเรียนหรือในกลุ่มก็อาจจะถือได้ว่าเป็นการเมืองของเด็ก เช่น การเลือกหัวหน้านักเรียน การออกเสียงเลือกคณะกรรมการนักเรียน เป็นต้น

แต่การศึกษาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กในสภาพธรรมชาตินั้นมีปัจจัยแทรกซ้อนมากมาย เช่น อิทธิพลของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองของเด็ก อิทธิพลของครูและระบบการเรียนการสอน อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งเด็กแต่ละคนจะได้รับอิทธิพลเหล่านี้แตกต่างกันผู้วิจัยจึงเห็นว่า เพื่อเป็นการควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ ในการศึกษาอิทธิพลของสถานการณ์และจิตลักษณะของเยาวชนที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เราสามารถศึกษาได้ในสถานการณ์จำลอง โดยการสร้างสภาพการณ์ทดลองขึ้นเองแล้ววัดพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมือง จากพฤติกรรมที่ผู้ถูกทดลองแสดงออกภายใต้สถานการณ์นั้น โดยอาศัยรูปแบบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ มิลแบรท และโกล (Milbrath and Goel. 1977 : 21) ตามที่เสนอมาแล้วเป็นแนวคิดในการวัดพฤติกรรม

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

แนวคิดเรื่องปัจจัยหรือเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ มิลแบรท และโกล (Milbrath and Geol) นั้นเน้นการศึกษาระดับจุลภาค คือ ศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเฉพาะบุคคล (โปรดดูภาพประกอบ 1) นักสังคมวิทยาการเมืองทั้งสอง เห็นว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลเป็นผลมาจากการตัดสินใจด้วยตัวเขาเองจากปัจจัยต่าง ๆ หลาย ๆ ด้าน การตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองนี้ ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจอันสืบเนื่องจากปัจจัยหรือสิ่งแวดล้อมภายนอกกับลักษณะภายในตัวบุคคลของเขา สามารถสรุปเป็นภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง

สิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้าได้แก่ ระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง สภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรม ตลอดจนวัฒนธรรมของสังคมที่มีอยู่ในขณะนั้น ส่วนระบบส่วนตัวได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพ ทักษะสติ ความเชื่อ ตลอดจนลักษณะภาษาอื่น ๆ ด้วย เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติฐานะของแต่ละบุคคล เป็นต้น แต่ปัจจัยทั้งหมดก็ถูกรวมอยู่ที่การตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมทางการเมืองหรือไม่เข้าร่วม อย่างไร รูปแบบไหน

ในส่วนของสิ่งแวดล้อมภายนอกนั้น ในสภาพธรรมชาติมีปัจจัยมากมายที่จะทำให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมือง หรือเข้าร่วมมากหรือน้อย เช่น เนื่องจากทัศนคติคนจึงไม่ไปฟังการหาเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากฝนตกหนักจึงมีคนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งน้อย เนื่องจากมีกฎระเบียบเข้มงวดในโรงเรียนนักเรียนจึงไม่ค่อยกล้าไปร่วมเดินขบวน หรือเนื่องจากมีการแข่งขันทางการเรียนกันมากนักเรียนจึงไม่ค่อยมีเวลามานำข้ออภิปรายกันในเรื่องการเมือง ปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นสิ่งเร้าภายนอกทำให้บุคคลเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อการศึกษาอิทธิพลของสถานการณ์การปลุกระดมให้เข้าร่วมทางการเมือง การควบคุมสถานการณ์อื่น ๆ จึงมีความสำคัญมากในการศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงควบคุมโดยใช้สถานการณ์จำลองเพื่อศึกษาในครั้งนี้

เบก และ มอนโร (Beck and Monroe. 1969 : 45-49) ได้กล่าวถึงสถานการณ์จำลอง หรือ "สภาพการณ์จำลอง" หมายถึง ขบวนการซึ่งมีรูปแบบหรือคล้ายคลึงสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้น เพื่อจะทดสอบสภาวะการณ์หรือเพื่อการทดลอง สถานการณ์จำลองส่วนมากจะถูกอธิบายในรูปของขบวนการใช้รูปแบบ (model) ซึ่งในที่นี้หมายถึง สิ่งที่ย่นย่อมาโดยคงแสดงให้เห็นความสำคัญของสถานการณ์ในชีวิตจริง ทั้งนี้รูปแบบจะแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรที่จัดไว้เพื่อให้ผู้วิจัยมองเห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยปราศจากความสงสัยในการผสมผสานของสถานการณ์ ทั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดต่อไปนี้

1. ความเป็นปรนัย คือสถานการณ์ที่เป็นรูปแบบนั้นเป็นสถานการณ์ที่เป็นตัวแทนของชีวิตจริงเพียงใด
2. ความครอบคลุมสถานการณ์ในชีวิตจริงที่นำมาเสนอในรูปแบบนั้นมีความสำคัญมากเพียงใด
3. ความพิสดาร ดูความง่ายของรูปแบบที่จะทำความเข้าใจ และความง่ายของขบวนการ

4. อรรถประโยชน์ คุณประโยชน์ของรูปแบบในแง่ที่เป็นการทดลองให้เห็นขอบข่ายของชีวิตจริงในอันที่จะค้นหาเพื่อเปลี่ยนเงื่อนไขภายใต้สถานการณ์ที่แตกต่างออกไป

5. การประยุกต์ รูปแบบมีความเป็นไปได้เพียงใดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ (Beck and Monroe. 1969 : 36-37)

✕ การสร้างสถานการณ์จำลองนี้ทำโดยการนำผู้ถูกศึกษา จำนวน 120 คน มาเข้าค่ายทำกิจกรรมอาสาพัฒนา โดยผู้ถูกศึกษาไม่รู้ตัวว่าถูกศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในค่ายกิจกรรมอาสาพัฒนา นอกจากจะมีการทำงานอาสาพัฒนาประเภทเดียวกันแล้ว จะมีการสมมุติบทบาทให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการค่ายขึ้นมาจำนวนหนึ่ง โดยให้ผู้ถูกศึกษาเป็นสมาชิกค่ายมีสิทธิ์เลือกอย่างเสรีโดยการลงคะแนนเสียง และให้คณะกรรมการค่ายที่มีอยู่เลือกตั้งประธานค่ายอาสาพัฒนาขึ้นมาอีก 1 คน ในสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นเพื่อให้สมาชิกค่ายเลือกคณะกรรมการค่าย แล้วสมาชิกคณะกรรมการค่ายเลือกประธานค่ายนี้ ทุกคนจะถูกสมมุติให้มีบทบาทเหมือนกันและให้แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยธรรมชาติของเขาสอง บทบาทของประธานค่าย คณะกรรมการค่ายและสมาชิกค่ายธรรมดา จะถูกกำหนดให้มีอำนาจในการตัดสินใจในระดับต่างกันตามความสำคัญ ผู้ถูกศึกษาจะถูกให้อยู่ในสถานการณ์จำลองนี้เหมือนกันทุกประการ เพื่อขจัดอิทธิพลอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเขาและผู้ถูกศึกษาจะถูกสังเกตการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้สถานการณ์จำลองนี้ ในระยะเวลา 5 วัน โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยจะเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์จำลองและดำเนินการทดลอง

จากลักษณะของสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ใช้แนวคิดในเรื่องสถานการณ์จำลองของ อีซาเบล และ มอนโร ที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ซึ่งถือว่าสถานการณ์จำลองนี้เป็นการจำลองรูปแบบการเมืองในสถานการณ์จริง ๆ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน โดยยึดข้อกำหนดทั้ง 5 ประการ ตามแนวคิดของ อีซาเบล และมอนโร คือ

1. ในเรื่องความเป็นปรนัย คือ ลักษณะทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง หรือการเมืองในค่ายอาสาพัฒนา มีรูปแบบคล้ายคลึงกันกับการเมืองในชีวิตจริง ที่ว่าคล้ายคลึงนี้คือการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง ทั้งในชีวิตจริงและสถานการณ์จำลองจะแสดงออกได้เหมือน ๆ กัน เช่น การพูดหาเสียง การออกเสียงเลือกตั้ง การเสนอตัวเข้ารับการเลือกตั้ง และการจับกลุ่มที่มีแนวความคิดเหมือนกัน เป็นต้น

2. ในด้านความครอบคลุมนั้น สถานการณ์จำลองได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาอย่างใกล้ชิดในคำขอสาพัฒนา ซึ่งพฤติกรรมของเขารวมทั้งที่แสดงออกมาในคำขอนี้ เป็นไปโดยธรรมชาติของเขาเอง แต่ในด้านพฤติกรรมทางการเมืองนั้นได้มีการวัดจากการสังเกตพฤติกรรมโดยตรง และมีการสร้างสถานการณ์เพื่อทดสอบพฤติกรรม ดังนั้นจึงถือว่าพฤติกรรมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนี้ครอบคลุมพฤติกรรมทางการเมืองที่บุคคลจะแสดงออกในสถานการณ์จริง ๆ

3. ในด้านของความนิสการ หรือ ความง่ายที่จะเข้าใจรูปแบบตลอดจนกระบวนการทางการเมืองนั้น สถานการณ์จริง ๆ ในธรรมชาติมีความสลับซับซ้อนของพฤติกรรมของบุคคลอย่างมาก การจำลองสถานการณ์เช่นนี้ เป็นการง่ายที่จะเข้าใจพฤติกรรมของบุคคล เช่น การอ่านป้ายโฆษณาหาเสียง ในสถานการณ์จำลองถือว่าเป็นการสนใจการเมืองในระดับหนึ่ง แต่ในสถานการณ์จริงไม่อาจเข้าใจได้ง่าย ๆ ว่าการที่บุคคลได้อ่านป้ายโฆษณาหาเสียงเป็นความสนใจทางการเมืองหรือความบังเอิญอย่างอื่น

4. ในด้านอรรถประโยชน์ของสถานการณ์จำลองนี้ ทำให้เป็นการง่ายและประหยัดในการศึกษาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะในสถานการณ์จริงเหตุการณ์ทางการเมือง มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ แต่ในสถานการณ์จำลองถูกควบคุมให้สถานการณ์คงที่ แต่ตัวแปรที่เปลี่ยนแปลงคือตัวบุคคล ทำให้เราเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงของการมีส่วนร่วมทางการเมือง และอธิบายได้ง่ายขึ้น เป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกด้วย

5. ในด้านการประยุกต์ หรือเทียบเคียงสถานการณ์จำลองกับสถานการณ์จริงนั้น สามารถจะใช้เทียบเคียงได้ว่า ในสถานการณ์จำลองที่บุคคลแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมาเช่นนี้ ในสถานการณ์จริงเขาก็จะแสดงพฤติกรรมเช่นเดียวกันออกมา

การยึดข้อกำหนด ตามแนวคิดของ อีซาเบล และ มอนโร ในการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองนี้ทำให้การวัดพฤติกรรมมีความเที่ยงตรง และแม่นยำขึ้นกว่าการวัดในสถานการณ์จริงตามธรรมชาติดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงทดลองเป็นการใช้หลักการวิจัยในจิตวิทยาสังคมเข้ามาศึกษาในวิชารัฐศาสตร์ ซึ่งการศึกษาโดยใช้สถานการณ์จำลองนี้ มีงานวิจัยทางจิตวิทยา และทางการศึกษาใช้เป็นวิธีการศึกษากันมาก เช่น การศึกษาการจัดสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านเจตคติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (Corbin. 1971 : 1257) การใช้สถานการณ์จำลองแสดงบทบาทการเชื่อง (Geller. 1978 : 219-235) เป็นต้น

สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ โกล นี เน้นในเรื่องระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ และระบบการเมือง แต่ในสถานการณ์จำลองนี้ถือว่า มีระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเสมือนกันทุกประการ สถานการณ์ที่จะจัดกระทำขึ้นเพื่อ ศึกษาในครั้งนี้คือสถานการณ์ที่ระดมคน ผู้ถูกศึกษาจะถูกแบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มละ 60 คน กลุ่มหนึ่ง จะถูกทดลองโดยได้รับการระดมคน อีกกลุ่มหนึ่งจะเป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการระดมคน ต่อไปนี้ จะกล่าวถึงแนวคิดในการสร้างสถานการณ์ระดมคนเพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง

แนวคิดเรื่องการระดมคนที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

จากรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ของมิลแบรธ และ โกล ที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นรูปแบบที่บุคคลจะแสดงออกทางการเมือง แต่การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมาไม่ว่า จะรูปแบบใดจะอยู่ภายใต้แบบแผน 2 ประการตามแนวคิดของ ฮันติงตัน และเนลสัน (Huntington and Nelson, 1982 : 7-10) แบบแผนของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (patterns of political participation) หรือลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจจะจำแนก ภาษีได้ 2 แบบแผนคือ

1. การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีอิสระหรือด้วยความสมัครใจ (autonomous political participation) หมายถึงการที่พลเมืองเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง ด้วยความพอใจของเขาเอง หรือด้วยความสมัครใจที่เกิดจากความสำนึกทางการเมือง ของเขาเอง เมื่อพิจารณาเห็นว่าการที่ตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองจะช่วยให้เกิดประโยชน์ ทั้งแก่ตัวเองและส่วนรวม ทั้งยังจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในทิศทางที่ควรจะเป็น

2. การเข้ามามีส่วนร่วมเพราะถูกระดมคน หรือถูกกระตุ้นในลักษณะต่าง ๆ (mobilized political participation) หมายถึง พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะได้รับการปลุกกระดมในลักษณะต่าง ๆ เช่น ชักชวน ชักจูง บังคับขู่เข็ญ หรือใช้อำนาจสินจ้าง เป็นต้น แต่มิได้เกิดจากเจตจำนง หรือความสำนึกของเขาเอง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของ ผู้ปลุกกระดม

กระมล ทองธรรมชาติ (2524) ได้เขียนหนังสือเรื่อง วิวัฒนาการระบบรัฐธรรมนุ ไทย ซึ่งกล่าวถึงลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทยว่าส่วนใหญ่เป็นแบบระดมคน (mobilized political participation) และสามารถนำเอาสถานการณ์ระดมคนนี้มากระตุ้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกลุ่มที่ยังนิ่งเฉยทางการเมืองได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เลิร์นเนอร์ (Lerner, 1958) ในหนังสือ *"The Passing of Traditional Society"* ซึ่งได้หาความสัมพันธ์ของตัวแปรกระตุ้นต่าง ๆ ด้วยสื่อมวลชน เช่น วิทยุ ภาพยนต์ และหนังสือพิมพ์ กับการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพที่เคลื่อนที่ได้ (mobile personality) หรือผู้ที่ตื่นตัวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและลักษณะที่ทันสมัย เลิร์นเนอร์ พบว่าการกระตุ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ ทำให้บุคคลเพิ่มความสามารถที่จะมองตนเองในบทบาทใหม่ (empathy) และตื่นตัวที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับผู้อื่น และอีก 3 ปี ต่อมา ดอยส์ (Deutsch, 1961) ได้เสนอผลงานวิจัยของเขาเรื่อง *"Social Mobilization and Political Development"* เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนทางสังคม ที่ ดอยส์ เรียกว่า การเคลื่อนทางสังคม (social mobilization) กับพัฒนาการทางการเมือง เขาให้ความหมายของการเคลื่อนทางสังคม (social mobilization) ว่าเป็น กระบวนการที่บุคคลจะรับเอาแบบแผนใหม่ของการอบรมขัดเกลาทางสังคม และพฤติกรรมเข้ามาแทนแบบแผนเดิม ซึ่งไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และแบบแผนใหม่ทางสังคมนี้ จะกล่อมเกลาให้บุคคลแสดงพฤติกรรมใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเมือง ดอยส์ (Deutsch) ได้แสดงให้เห็นว่ากระบวนการนี้ มีผลต่อการเมืองหลายประการที่สำคัญ เช่น มีคนจำนวนมาก ที่รู้สึกถึงผลกระทบของการเมือง ทำให้การดำเนินการทางการเมืองถูกกดดัน หรือมีความตึงเครียดทางการเมืองมากขึ้น ข้อเรียกร้องของประชาชนมีมากขึ้น ซึ่งระบบการเมืองแบบดั้งเดิม (traditional) ไม่สามารถตอบสนองได้ จึงเป็นแรงกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เกิดกระบวนการเคลื่อนทางสังคม (social mobilization) โดยขยายการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้นทั้งในด้านจำนวนผู้ที่มาออกเสียงเลือกตั้ง และในรูปแบบของการเดินขบวน จลาจล การนัดหยุดงาน ตลอดจนการติดต่อกันทางการเมือง ดอยส์ (Deutsch) ยังกล่าวอีกว่า กระบวนการนี้อาจทำให้รัฐมีความมั่นคงขึ้น ถ้ารัฐนั้นประกอบด้วยประชาชนที่มีภาษา วัฒนธรรม และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ คล้ายคลึงกัน แต่อาจทำให้เกิดความแตกแยกในรัฐที่มีความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวสูง แต่ก็ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของรัฐบาล ถ้าไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ประชาชนอาจปลื้มตัวออกจากระบบที่เกิดขึ้นใหม่ และอาจรวมกลุ่มเป็นระบบย่อยใหม่

จากแนวคิดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กระบวนการเคลื่อนทางสังคม (social mobilization) ทำให้ประชาชนได้รับการกระตุ้นให้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น หากมีการสร้างสถานการณ์

กระตุ้นในลักษณะปฏิกิริยาโดยใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลเกิดบุคลิกภาพที่เคลื่อนที่ได้ (mobile personality) ซึ่งหมายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความพร้อมที่จะรวมกลุ่มกับบุคคลลักษณะเดียวกัน เพื่อทำกิจกรรมร่วมกันตามเป้าหมายหรืออุดมการณ์ของกลุ่ม ในสถานการณ์นั้นกลุ่มคนที่มีบุคลิกภาพที่เคลื่อนที่ได้จำนวนมากก็จะเกิดการเคลื่อนไหวในกลุ่มขึ้น พฤติกรรมทางการเมืองก็จะแสดงออกมา มากกว่าปกติของเขา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอิทธิพลของการระดมคน ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทำการทดลองในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นสองสถานการณ์ คือ ในสถานการณ์ที่มีการระดมคน และสถานการณ์ควบคุมที่มีได้มีการระดมคน เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นนั้น ดังนั้น ตัวแปรในการทดลองในงานวิจัยนี้คือสถานการณ์สองสถานการณ์ได้แก่สถานการณ์ที่ถูกระดมคนและสถานการณ์ปกติ

ในกลุ่มทดลองที่ได้รับสถานการณ์ที่ถูกระดมคนนั้น จะมีบรรยากาศหรือสิ่งเร้าภายนอก เหมือนกลุ่มควบคุมทุกประการ เพียงแต่ในสถานการณ์จำลองนั้น ผู้ควบคุมการทดลองจะกระตุ้นให้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง สนับสนุนและให้ความสนใจแก่ผู้ที่แสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างชัดเจน และให้ข้อมูลที่เป็นสื่อทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนั้น ซึ่งวิธีการดำเนินการทดลองจะแสดงไว้ใน บทที่ 2

ตามแนวคิดของมิลแบรธ และ โกล ที่กล่าวมาแล้ว สถานการณ์ซึ่งเป็นสิ่งเร้าภายนอก จะเร้าให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน และตามแนวคิดของกระมล ทองธรรมชาติ และ ดอยส์ ผู้วิจัยจึงคาดว่าบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคน จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ

ต่อไปจะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎี ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาตัวแปรทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการแสดงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

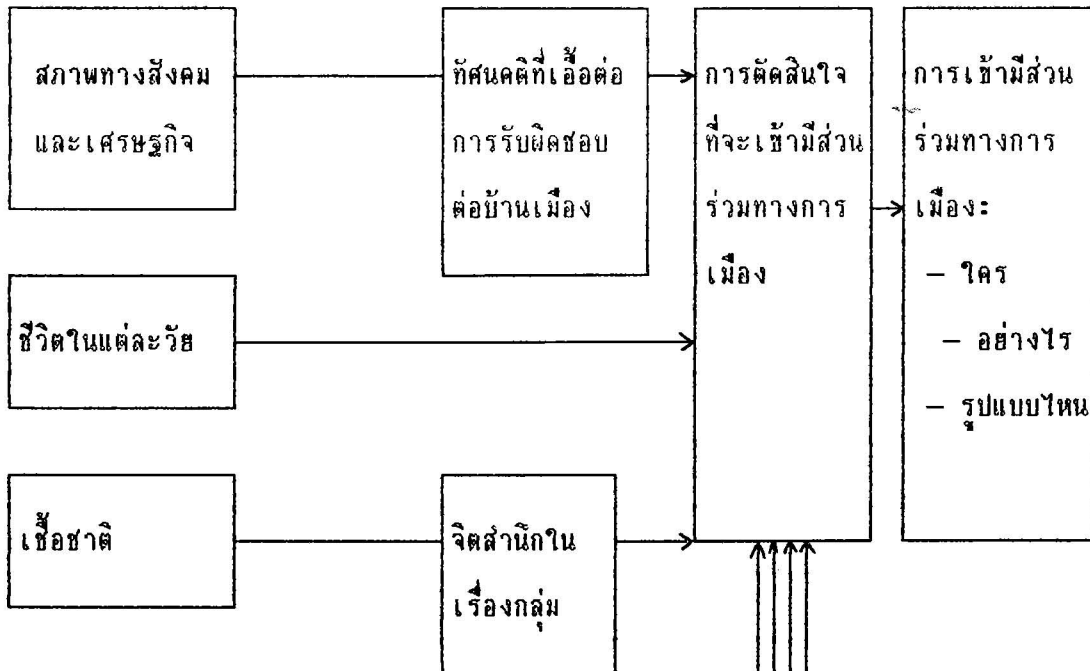
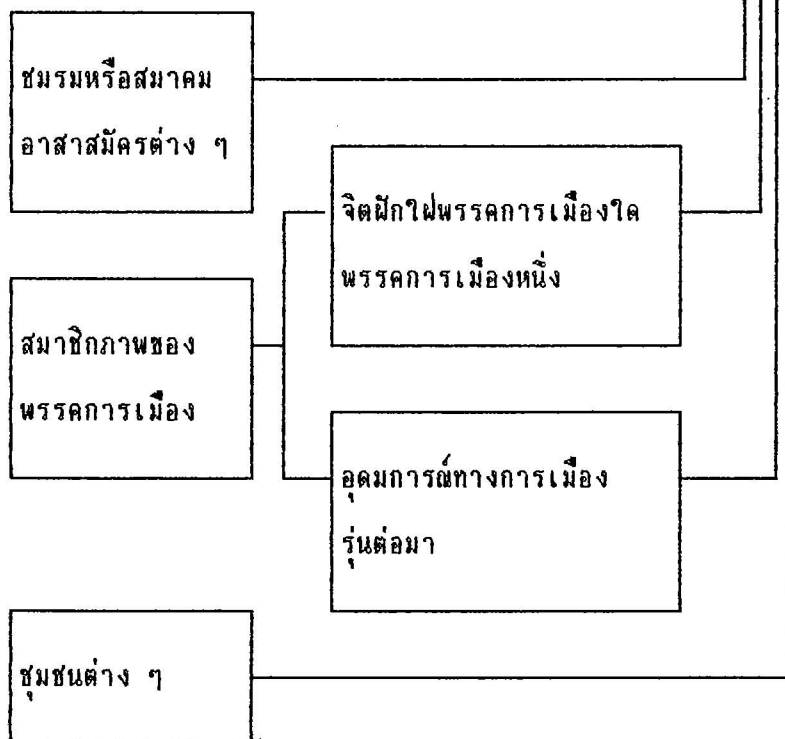
ปัจจัยทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากสิ่งเร้าภายนอกที่ทำให้บุคคลเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ โกล แล้ว ภายใต้อิทธิพลแวดล้อมเดียวกันสถานการณ์เดียวกันทุกประการบุคคลก็อาจจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันไปอีก บางคนเข้ามีส่วนร่วมมาก บางคนเข้ามีส่วนร่วมน้อย หรือไม่เข้าร่วมเลย เนื่องจากปัจจัยภายในตัวเขาเอง หรือระบบส่วนตัว (โปรดัก

จากภาพประกอบ 1) บุคคลจะมีลักษณะภายนอกและลักษณะภายในจิตใจที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้
 กระทำพฤติกรรมที่แตกต่างกันแม้ในสถานการณ์เดียวกัน ลักษณะภายนอกของบุคคล เช่น เพศ อายุ อาชีพ
 เชื้อชาติ สถานภาพทางสังคม เป็นต้น ส่วนลักษณะภายในของบุคคล เช่น ทักษะ ความเชื่อต่าง ๆ
 ความรู้สึกนึกคิด หรือจิตลักษณะ (psychological traits) ลักษณะภายนอกและสิ่งเร้าอื่น ๆ
 จะส่งผลให้บุคคลมีลักษณะทางจิตใจของตนเองที่แตกต่างกันไป แนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ
 นักสังคมวิทยาการเมืองอีกกลุ่มหนึ่ง เวอร์บา และ นาส (Verba and Nie. 1970 : 20-22)
 ซึ่งได้เสนอแนวคิดที่อธิบายกระบวนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเน้นลักษณะทางจิตแบบต่าง ๆ
 ของบุคคล ที่เป็นปฐมเหตุให้ตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง เวอร์บา และ นาส (Verba
 and Nie) ได้เสนอ เป็นแผนภาพดังแสดงเป็น ภาพประกอบ 3

เวอร์บา และนาส (Verba and Nie) อธิบายว่า การตัดสินใจที่จะเข้ามีส่วนร่วม
 ทางการเมืองของแต่ละบุคคลนั้น มีปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกนั้นแบ่งเป็นปัจจัย
 หรือเงื่อนไขทางสังคมได้แก่ สถานทางสังคมและเศรษฐกิจ ชีวิตในแต่ละวัยและเชื้อชาติ เป็นต้น
 จากนั้นสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น ชุมชน สมาคมอาสาสมัคร สมาชิกภาพของพรรคการเมือง หรือ
 กลุ่มชนต่าง ๆ ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลโดยตรงหรือทางอ้อมต่อจิตใจ เช่น ทักษะที่เอื้อต่อการรับ
 ผิดชอบต่อบ้านเมือง จิตสำนึกในเรื่องกลุ่ม จิตฝึกฝนพรรคการเมืองอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น
 จะเห็นว่า เวอร์บา และนาส (Verba and Nie) เน้นความรู้สึคนึกคิดเป็นสำคัญ และความรู้สึคนึกคิด
 นี้ ในทางจิตวิทยาก็คือ จิตลักษณะ (psychological traits) ที่ใช้ทำนายพฤติกรรมนั่นเอง เช่น
 ทักษะที่เอื้อต่อการรับผิดชอบต่อบ้านเมือง คือทัศนคติต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง จิตสำนึกใน
 เรื่องกลุ่มหรือก็คือเหตุผลทางจริยธรรมนั่นเอง แนวคิดนี้จึงตรงกับทฤษฎีในทางจิตวิทยาที่ใช้จิตลักษณะ
 ทำนายพฤติกรรม คือทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม

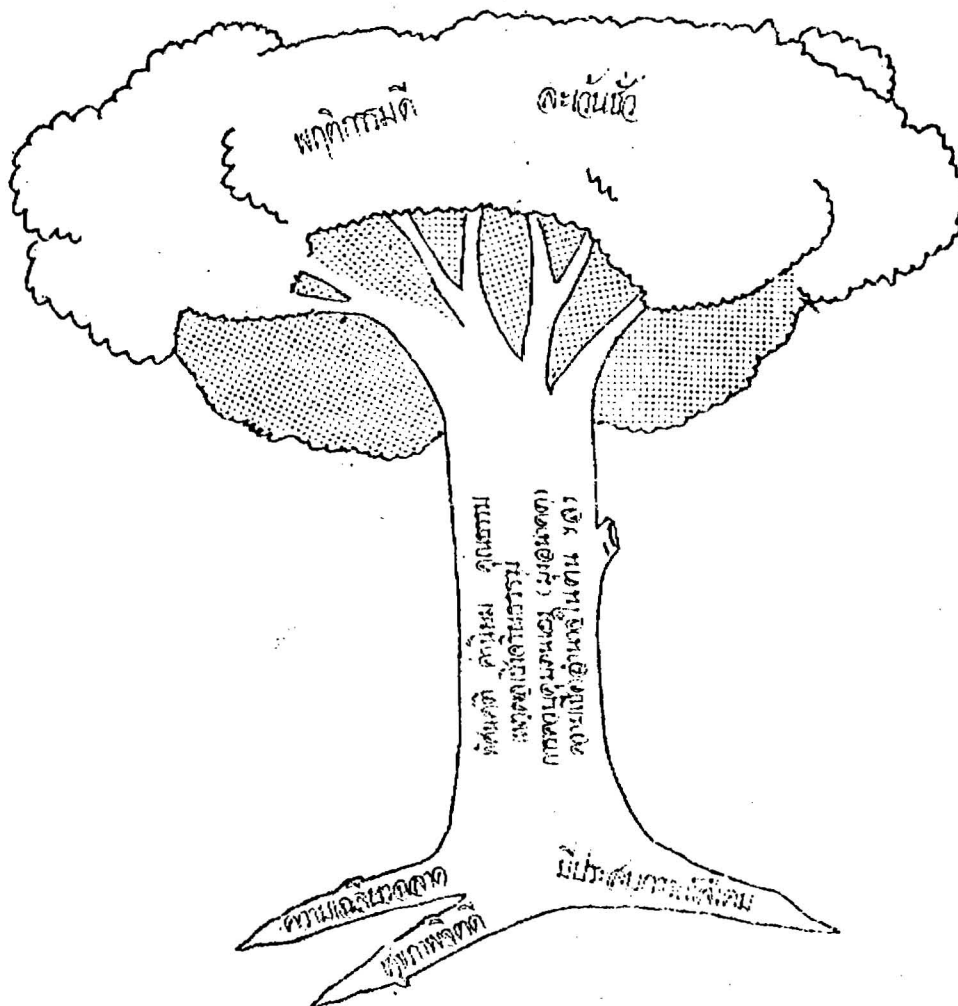
ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2534 : 12-23) ได้รวบรวมสาเหตุทางจิตใจที่ทำให้บุคคลมี
 พฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยรวบรวมจากผลการวิจัยที่เปรียบเทียบลักษณะทางจิตของผู้ที่มีพฤติกรรม
 อย่างหนึ่งในปริมาณที่ต่าง ๆ กัน ทั้งที่ผู้กระทำพฤติกรรมเหล่านั้นอยู่ในสถานการณ์เดียวกันหรือคล้ายคลึง
 กัน โดยศึกษาวิจัยกับคนไทยอายุ 6-60 ปี จำนวนมากกว่า 5,000 คน เป็นผลงานวิจัยหลายสิบเรื่องใน
 ระยะ 25 ปี ที่ผ่านมา แล้วเสนอในรูปของแผนภูมิต้นไม้ ดังแสดงเป็น ภาพประกอบ 4 ทฤษฎีต้นไม้อ
 จริยธรรมอยู่ในรูปของต้นไม้อ มี 3 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นดอกและผล ของต้นไม้อ หมายถึง พฤติกรรม

1. ปัจจัยหรือเงื่อนไขทางสังคมทัศนคติการเข้าร่วมทางการเมือง2. สถาบันต่าง ๆ

ภาพประกอบ 3 แสดงกระบวนการการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ที่มา : Sidney Verba and Worman H. Nie Participation in America op.cit.,P.21. อ้างอิงมาจาก ประจิตร มหาหิง ,2529

คนดีและคนเก่งจะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่น่าปรารถนาในปริมาณมาก พฤติกรรมที่น่าปรารถนาในปริมาณน้อย เช่น พฤติกรรมซื่อสัตย์ พฤติกรรมอาสาพัฒนาชนบท พฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็ง พฤติกรรมหลีกเลี่ยงการพนัน ตลอดจนพฤติกรรมการเป็นพลเมืองดี เป็นต้น ส่วนที่ 2 เป็น ส่วนของลำต้น ซึ่งเป็นสาเหตุของดอกและผล ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ คือ 1. ลักษณะมุ่งอนาคตและความมุ่งมั่น 2. ความเชื่ออำนาจในตน 3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. เหตุผลเชิงจริยธรรม 5. ทศนคติคุณธรรมหรือค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้น จิตลักษณะทั้ง 5 จะเจริญสมบูรณ์ได้ก็เกิดจากปัจจัยพื้นฐาน 3 ประการ ในส่วนราก คือ 1. สติปัญญา 2. สุขภาพจิต

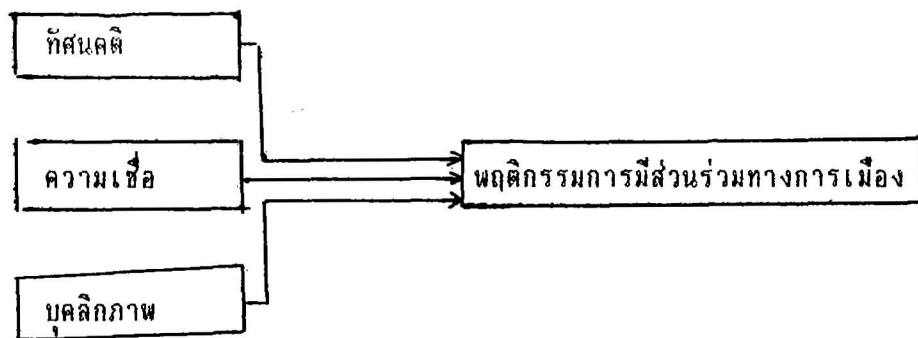
ภาพประกอบ 4 ต้นไม้จริยธรรม แสดงลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา

3. ประสบการณ์ทางสังคม ปัจจัยทั้ง 3 ในส่วนรากจะเจริญสมบูรณ์ได้ก็เนื่องจากการได้รับดิน น้ำ ปุ๋ย อากาศ และเผ่าพันธุ์ที่เหมาะสม ซึ่งก็คือกระบวนการถ่ายทอดทางสังคม (socialization) ที่ได้รับจากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน ศาสนา และสื่อมวลชน เป็นต้น หากเปรียบเทียบว่าบุคคลได้รับ ดิน น้ำ ปุ๋ย อากาศ ที่เหมาะสมก็จะทำให้จิตลักษณะที่ล้ำต้นและรากเจริญสมบูรณ์ บุคคลก็จะมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเมื่อสถานการณ์อำนวย

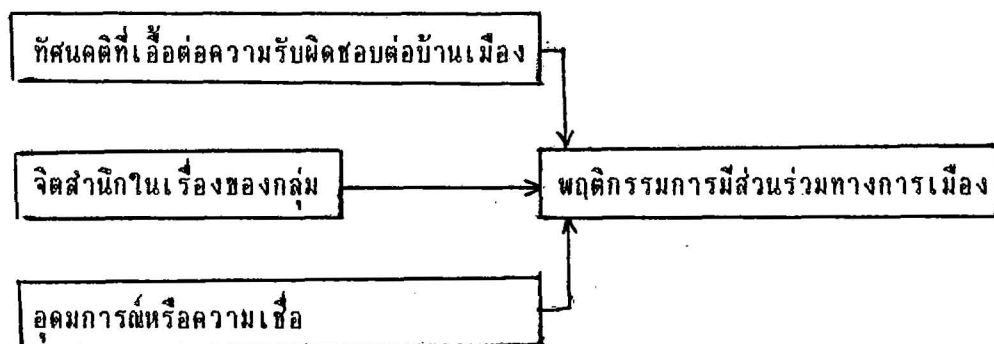
แนวคิดที่รวบรวมมาทั้ง 3 แนวคิดนี้ จะใช้กำหนดตัวแปรทางจิต ที่ใช้ทำนายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้วิจัยสรุปตัวแปรทางจิตที่ส่งผลต่อพฤติกรรม จากแนวคิดทั้ง 3 ตามภาพประกอบ 5

อาจกล่าวได้ว่า การที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพฤติกรรมที่สังคมปรารถนา ก็คือพฤติกรรมที่คนดีและคนเก่งจะกระทำ ดังที่สจ๊วต บัญบงการ ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมือง คือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง (สจ๊วต บัญบงการ. 2513) ซึ่งลักษณะดังกล่าวก็เนื่องมาจากลักษณะทางจิตใจบางประการ หรือทั้ง 5 ประการ ในลำดับตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม หากรวมเอาแนวคิดของมิลแบรทและโกล (Milbrath and Goel) เวอร์บา และนาช (Verba and Nie) เข้ากับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน ก็จะสามารถวิเคราะห์สาเหตุทางจิตใจที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมือง ทรรศนะที่เอื้อต่อการรับผิดชอบต่อบ้านเมือง ก็คือทัศนคติต่อพฤติกรรมนั้นหรือสถานการณ์นั้น ๆ ในที่นี้ก็คือทัศนคติต่อการเมือง ซึ่งถ้าบุคคลใดมีทัศนคติต่อการเมืองก็มีแนวโน้มว่าสนับสนุนหรือกระทำพฤติกรรมทางการเมือง ปัจจัยในเรื่องของความเชื่อของบุคคลนั้นก็จะตรงกับความเชื่ออำนาจในตนตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม คือเมื่อบุคคลมีทัศนคติที่ดีต่อการเมืองแล้วยังเชื่อว่า การกระทำที่สนับสนุนการเมืองนั้น จะเกิดผลดีต่อตนเองตามมา ก็มีแนวโน้มจะกระทำพฤติกรรมนั้น ในส่วนของจิตสำนึกต่อกลุ่มนั้นก็ตรงกับเรื่องการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม คือ บุคคลที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จะกระทำพฤติกรรมที่เขาเห็นว่าเหมาะสมนั้น โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมเป็นหลัก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าจิตลักษณะทั้ง 3 ประการ ที่กล่าวมาสามารถทำนายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ตามแนวคิดดังกล่าว และใช้เป็นตัวแปรร่วมศึกษาในงานวิจัยนี้ ส่วนจิตลักษณะอื่น ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถทำนายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้น้อย เนื่องจากไม่ตรงกันทั้ง 3 แนวคิด จากทฤษฎีทางสังคมวิทยา-การเมือง ทฤษฎีทางจิตวิทยาสังคม และแนวคิดทางรัฐศาสตร์

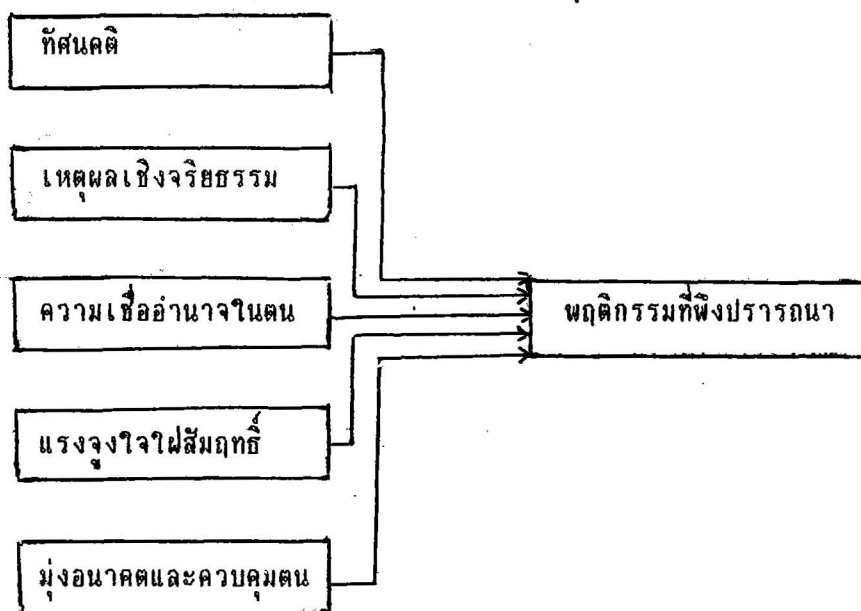
1. แนวคิดของ มิลแบรท และโกล

2. แนวคิดของ เวอร์บา และ นาส

3. แนวคิดทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะของ ดวงเดือน พันธมนาวิน

ภาพประกอบ 5 แสดงตัวแปรทางจิตที่มีผลต่อพฤติกรรม

ดังได้กล่าวถึงปัจจัยทางจิต 3 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไปนี้จะเสนอทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตทั้ง 3 ดังนี้

ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง (attitude to political activity)

ทัศนคติ (attitude) เป็นจิตลักษณะอย่างหนึ่งที่เกิดจากการได้รับผลดีหรือผลเสียในเหตุการณ์หนึ่ง หรือเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหนึ่ง ทำให้บุคคลสามารถคาดถึงประโยชน์หรือโทษที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกจากเหตุการณ์ชนิดเดียวกันหรือพฤติกรรมเดียวกันที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต ทัศนคติเป็นรากฐานของพฤติกรรม การทราบทัศนคติของบุคคลหนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่งในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นทางลัดในการที่จะเข้าใจพฤติกรรม และทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้น ในสถานการณ์ต่าง ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 2)

ความหมายของทัศนคติ (attitude) ตามนิยามของนักจิตวิทยาสังคม (งามตา วานิชานนท์. 2534 : 211-212) ที่ยอมรับกันทั่วไปว่าการศึกษาทัศนคติเป็นการศึกษาลักษณะทางจิตใจของบุคคลที่เชื่อกันว่า มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคลมากกว่าลักษณะทางจิตประเภทอื่น ๆ และได้มีผู้สรุปความหมายที่นักจิตวิทยาสังคมให้ไว้อย่างหลากหลาย จัดความหมายเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็น 3 ประเภทคือ ความหมายด้านการรู้คิด ความหมายด้านความรู้สึก ความหมายด้านความพร้อมที่จะกระทำ หรืออาจกล่าวได้ว่าทัศนคติมีองค์ประกอบ 3 ประการ (งามตา วานิชานนท์. 2534 : 212-213 อ้างอิงมาจาก McGuire. 1969) คือ 1. องค์ประกอบการรับรู้เชิงประเมินค่า บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใดนั้น จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นมีคุณหรือโทษมากน้อยเพียงใด ถ้าบุคคลเห็นว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้ามีความรู้ว่าเป็นสิ่งไม่ดี มีโทษ ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น 2. องค์ประกอบทางความรู้สึกถึงคุณค่าหรือผลึกออก เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงความรู้สึกของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจสิ่งนั้น ถ้าบุคคลชอบหรือพอใจก็จะมีทัศนคติที่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ชอบไม่พอใจก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น 3. องค์ประกอบทางความพร้อมที่จะกระทำเป็นองค์ประกอบที่กำหนดการกระทำพฤติกรรมของบุคคล เป็นองค์ประกอบที่ใกล้ชิดกับพฤติกรรมมากที่สุด และต่อเนื่องจากองค์ประกอบหนึ่งและสอง กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความรู้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าก็เกิดความรู้สึกชอบหรือพอใจ และพร้อมที่จะกระทำต่อสิ่งที่ตนชอบและพอใจ ในทำนองให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

ในทางกลับกันถ้าบุคคลรู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีโทษ ก็เกิดความรู้สึกไม่ชอบไม่พอใจ บุคคลก็พร้อมจะหลีกเลี่ยงหรือทำลายสิ่งนั้นเสีย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523 : 5-7)

กิจกรรมทางการเมือง (politic activity) หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการแข่งขัน เพื่อแสวงหาอำนาจซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคม ทั้งสังคมหรือส่วนใหญ่ของสังคม คำว่า "การเมือง" และ "การปกครอง" มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเพราะการปกครองหรือการบริหาร วางระเบียบ กฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการบำบัดทุกข์บำรุงสุขนั้น จำเป็นต้องอาศัยอำนาจทางการเมือง จึงจะดำเนินการได้สำเร็จ (สุทุม นวลสกุล และคนอื่น ๆ. 2523 : 5) กิจกรรมทางการเมืองเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ว่าการเมืองมีผลต่อตนอย่างไร ส่วนทัศนคติเป็นลักษณะภายในตัวบุคคล การรับรู้ของบุคคลว่าการเมืองมีคุณหรือประโยชน์ต่อตนเพียงใดนั้น บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่อการเมืองและพร้อมที่จะกระทำในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมือง หรือหลีกเลี่ยงที่จะเกี่ยวข้องกับการเมือง ดังนั้นทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง (attitude to political activity) ในที่นี้ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่สนองตอบต่อกิจกรรมทางการเมืองภายในทางด้านบวก ด้านลบ หรือกลาง ๆ อันจะเป็นสาเหตุจูงใจให้บุคคลกระทำการใด ๆ ต่อกิจกรรมทางการเมือง ในการวัดทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองก็ต้องมีการวัดให้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบของทัศนคติ ในงานวิจัยนี้จะใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับการแข่งขันทางการเมือง กระบวนการทางการเมือง รูปแบบของกิจกรรมทางการเมืองภายในคำขอสาพัฒนาที่เราาร่วมกิจกรรมอยู่ โดยถามให้ครบตามองค์ประกอบทั้ง 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติทางการเมืองนั้น วรณวิมล หินนิพานิช (2517)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง *มโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น* เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เด็กได้รับจากโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับสภาพแวดล้อมทางบ้าน ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ดังกล่าวกับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียน และวิธีสอนสังคมศึกษาที่ครูใช้เพื่อพัฒนามโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียน ผลพบว่า การศึกษา อาชีพ และรายได้ของบิดามารดา ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางประเด็น เช่น การฟังอภิปราย การร่วมเดินขบวน การร่วมกิจกรรมใน

โรงเรียน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางประเด็น เช่น การฟังการหาเสียงเลือกตั้ง

สุจิต บุญบงการ (2515) ได้ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติทางการเมืองระหว่างนักศึกษา 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ และนักศึกษาด้านรัฐศาสตร์กับนิติศาสตร์ โดยใช้นิสิตนักศึกษาปีสุดท้ายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา พบว่า นักศึกษาโดยส่วนรวมมีความสนใจทางการเมืองพอสมควร เนื่องจากการศึกษาสูง แต่ความสนใจยังไม่ถึงขั้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง นักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงมีความนิ่งเฉยทางการเมือง นักศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มีความสนใจและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาด้านอื่น ๆ

ทินพันธุ์ นาคะตะ (Tinhphant Nakata. 1975) ได้ทำวิจัยเรื่อง *"The Problem of Democracy in Thailand : A study of Political culture and Socialization of college students"* โดยศึกษากับนักศึกษา 3 กลุ่ม คือ นักศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ นักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ และนักเรียนทหาร พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมในระดับสูง ไม่ชอบวิพากษ์วิจารณ์การเมือง แต่มีทัศนคติที่ดีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นักเรียนโรงเรียนนายทหารมีลักษณะเป็นอำนาจนิยมมากที่สุด ส่วนผู้ที่เรียนทางวิทยาศาสตร์มีลักษณะประชาธิปไตยมากที่สุด การศึกษาที่สูงขึ้นพบว่า ทำให้มีทัศนคติที่เป็นประชาธิปไตยและการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองลดลง ทัศนคติที่เป็นอำนาจนิยมมากขึ้น

จากทฤษฎีที่พูดถึง และงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าทัศนคติทางการเมืองมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นผู้ที่เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีหรือดีน้อยในเรื่องดังกล่าว และทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองร่วมกับตัวแปรทางจิตอื่น สามารถทำนายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในสถานการณ์จำลองได้

ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน (locus of control)

ความเชื่อของคนมีได้หลายแบบ มิลเบรธ และโกล (Milbrath and Goel. 1977) เชื่อว่านี่เองที่ทำให้คนเข้าร่วมทางการเมืองต่างกัน ดวงเคื่อน พันธมนาวิน (2528) เสนอว่าความเชื่ออำนาจในตนเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งที่ สามารถทำนายพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้

ความเชื่ออำนาจในตนเป็นจิตลักษณะของบุคคลในลักษณะรวม ซึ่งอาจจะเฉพาะเรื่องเจาะจงลงไป เช่น ความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง (political efficacy) ความรู้สึกเชื่อในประสิทธิภาพของตน (self efficacy) ความรู้สึกรับรู้ผลการกระทำของตน (self attribution) ดังที่ได้เคยมีผู้ศึกษาตัวแปรเหล่านี้ กับพฤติกรรมทางการเมือง และพฤติกรรมอื่น ๆ มาแล้ว (ชลัช จงสืบทันท์. 2529 , นวลละออ สุภาพล. 2533 , เจิดหล้า สุนทรวิภาค. 2534 , Milbrath. 1956 ; อ้างอิงมาจาก ชลัช จงสืบทันท์. Fletcher. 1985 ; อ้างอิงมาจาก นวลละออ สุภาพล) ในงานวิจัยนี้จะใช้ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน (locus of control) เป็นตัวศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ว่า การคาดหวังเหตุการณ์ในอนาคต เกิดจากมีตัวเสริมแรงมาทำให้เชื่อว่าผลของการกระทำหรือเหตุการณ์ในอนาคต จะเป็นเช่นเดียวกันกับกระบวนการที่เกิดเหตุการณ์ผ่านมาแล้ว ซึ่งความคาดหวังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะค่อย ๆ ขยายไปครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่น ๆ จนกลายเป็นบุคลิกภาพที่สำคัญของตัวบุคคลนั้น ก่อให้เกิดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน นอกจากนี้ผลตอบแทนในแต่ละครั้งยังอาจจะทำให้ความคาดหวังในครั้งต่อไปสูงขึ้น หรือต่ำลงอีกด้วย (Rotter. 1966) ดังนั้น รอตเตอร์ ผู้บุกเบิกแนวความคิดนี้จึงเชื่อว่าเราสามารถแบ่งบุคคลได้ 2 ประเภท ตามการรับรู้และความคาดหวังของเขา คือ 1. บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจนอกตน (believe in external locus of control) เป็นบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เกิดจากโชคชะตา ความบังเอิญหรืออำนาจของผู้อื่น ซึ่งเป็นอิทธิพลของอำนาจภายนอกที่ตนควบคุมไม่ได้ 2. บุคคลที่เชื่ออำนาจภายในตน (believe in internal locus of control) เป็นบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้ ว่า เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเกี่ยวข้อง เกิดจากทักษะและความสามารถของตน

นอกจากนี้ โซโลมอน และโอเบอร์ลันเดอร์ (Solomon and Oberlander. 1974) ได้ขยายความหมายของความเชื่ออำนาจใน-นอกตน ว่าเป็นความเชื่อและการรับรู้ผล ตลอดจนความต้องการที่จะควบคุมผลที่จะเกิดขึ้น โดยพิจารณาว่าผลดังกล่าวนี้เกิดจากทักษะความพยายามและความสามารถของตน หรือเพราะเป็นอำนาจลึกลับ โชคลาง โอกาสหรือการกระทำของผู้อื่น ถ้าเป็นเพราะทักษะหรือความพยายามของตนก็จะเรียกว่าความเชื่ออำนาจในตน ถ้าเชื่อว่าเกิดจากโชคลางหรือบุคคลอื่นก็เรียกว่าความเชื่ออำนาจนอกตน กล่าวคือถ้าบุคคลใดเห็นว่าผลที่ได้รับนั้นมิได้เกิดจากการกระทำของเขา หรือมองไม่เห็นความสอดคล้องระหว่างผลตอบแทนกับความพยายามของตนแล้ว บุคคลนั้นจะรับรู้ว่าการดังกล่าวก่อเกิดจากอำนาจนอกตน แต่ถ้าบุคคลใดเชื่อว่าการกระทำของเขาเป็นสิ่งที่ทำให้เขาได้รับผลตอบแทนตามที่ต้องการได้ บุคคลนั้นจะรับรู้ว่าการดังต่าง ๆ เกิดจากอำนาจของตน

รอตเตอร์ (Rotter. 1966) ได้ยืนยันว่าความคิดเรื่องความเชื่ออำนาจใน-นอกตน ตรงกับความคิดเรื่องความแปลกแยก (alienation) ในแง่ความไร้อำนาจ ตามแนวคิดทางสังคมวิทยา โดยเขาได้อ้างถึงนักสังคมวิทยาหลายคนที่เป้นต้นคิดเรื่องความแปลกแยก เช่น มาร์ก (Marx) แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เดอร์ไคม์ (Durkheim) ซีแมน (Seeman) และอีกหลายคนที่พยายามสร้างเครื่องมือวัดความไร้อำนาจอย่างสอดคล้องกับการวัดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน และมีงานวิจัยในลักษณะนี้ คือเรื่องความแปลกแยกในการทำงานกับพฤติกรรมการดื่มสุรา (ศักดิ์ชัย นิรุฬหวิ. 2532 ; อ้างอิงมาจาก Seeman and Anderson. 1983) ซีแมนก็ใช้เครื่องมือวัดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน ของรอตเตอร์ วัดความรู้สึกไร้อำนาจ ดังนั้นเราจึงสามารถศึกษาความรู้สึกไร้อำนาจของบุคคลในลักษณะต่าง ๆ เช่นความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง โดยวัดจิตลักษณะความเชื่ออำนาจใน-นอกตนแทนได้ ทั้งนี้เพราะความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง ก็คือความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอิทธิพล หรือความสามารถกำหนดนโยบายหรือบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ (Seeman. 1959) ซึ่งเป็นความหมายเดียวกันกับความเชื่ออำนาจนอกตนนั่นเอง

การวัดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน (Locus of Control) นั้น ก็สามารถวัดได้ตามแนวทางจิตวิทยา โดยรอตเตอร์ (Rotter) ใช้ข้อความความรู้สึกต่อเรื่องที่เกิดขึ้นดังข้อความว่า คิดเห็นอย่างไรในผลการกระทำของตน และคาดหวังในการกระทำต่อไป การวัดจะวัดความเชื่ออำนาจในตนตัวเดียว ผู้ที่มีลักษณะความเชื่ออำนาจในตนน้อยก็คือ ผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตนนั่นเอง

มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่าความเชื่ออำนาจภายในนั้น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาหลายพฤติกรรม (Strickland, 1967) เช่นพวกที่เชื่ออำนาจในตนจะสูบบุหรี่น้อยกว่าพวกที่เชื่ออำนาจนอกตน และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้มากกว่า สตรี克蘭ด์ (Strickland, 1967) ยังได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่เชื่ออำนาจในตนจากงานวิจัยอีก พบว่า พวกที่เชื่ออำนาจในตนจะเชื่อมั่นในตนเอง อดทนต่องานหนักและยากได้มากกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตนและอดใจรอได้ดีกว่า เข้ากับผู้อื่นได้ดีกว่า รู้จักแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้ดีขึ้นของผู้ป่วยได้ดีกว่าพวกที่เชื่ออำนาจนอกตน นอกจากนี้พวกที่เชื่ออำนาจในตนเมื่อประสบกับความล้มเหลวจะคิดว่าเป็นเพราะตนได้ใช้ความพยายามในการทำงานน้อยไป และมีแนวโน้มว่าจะใช้ความพยายามมากขึ้นเพื่อให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ความเชื่ออำนาจในตนจึงเป็นแรงผลักดันให้บุคคลกระทำในสิ่งที่ตนรับผิดชอบให้สัมฤทธิ์ผล เพราะคนที่เชื่ออำนาจในตนนั้นเชื่อว่าการกระทำของตนจะก่อให้เกิดผลตามต้องการ

ความเชื่ออำนาจในตนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จากงานวิจัยยังมีอีก เช่น รัตนา ประเสริฐสม (2530) ได้พบว่าผู้ที่เชื่ออำนาจในตนจะมีพฤติกรรมอนามัย และการระวังดูแลรักษาสุขภาพได้ดีกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตน ในด้านพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างขยันขันแข็ง บุญรับ สักคิมลี (2531) และจินตนา บิลมาศ (2524) ก็พบว่า ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนและจิตใจด้านอื่นอีก เช่น ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และทัศนคติต่อการทำงานราชการ จะมีพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างขยันขันแข็งกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตนและมีจิตใจด้านอื่น ๆ อีกต่ำ สักคิชัย นิรัญทวี (2532) ได้พบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับการทำงานและยอมรับนวัตกรรมของครู กรุงเทพมหานครอีกด้วย

แม้ว่าจะยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่จากทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากมาย ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าผู้ที่เชื่ออำนาจในตนน่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่เชื่ออำนาจในตนน้อยกว่าหรือ เชื่ออำนาจนอกตน

เหตุผลเชิงจริยธรรม (moral reasoning)

"เพลโต" นักปราชญ์กรีกในโลกละตะวันตก ได้เขียนหนังสือชื่อ รัฐมนิธิ (the republic) โดยเปรียบเทียบว่ารัฐมีสภาพเหมือนเป็นจิตของคน จิตของมนุษย์นั้นบริบูรณ์และสมบูรณ์ที่สุดเมื่ออยู่ในภาวะที่ถูกต้องและเหมาะสม จึงเรียกว่า "สัมมา" (justice) หมายถึง การประพฤติที่สอดคล้องกับหน้าที่ของตน คือไม่มีการด้าน การล่วงละเมิดหน้าที่ของกันและกันและปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด การมีจริยธรรมคือการปฏิบัติโดยยึดสัมมา เช่นที่กล่าวนั้นเป็นหลัก (บรรพต วีระชัย. 2528) จะเห็นว่าแนวคิดของนักปราชญ์ท่านนี้ให้ความสำคัญกับจริยธรรมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อรัฐและประเทศชาติด้วย ซึ่งก็คือการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลนั่นเอง

บรรพต วีระชัย และคนอื่น ๆ (2528) ได้กล่าวถึงสาเหตุแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งปัจจัยหนึ่งคือสภาพทางจิตวิทยา โดยได้อ้างถึงนักสังคมศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ แมก เวเบอร์ ที่ได้อธิบายว่า จริยธรรมแห่งจุดหมายปลายทาง หรือการยึดมั่นในหลักการขั้นปลาย (ethic of absolute ends) หมายถึงทัศนคติและค่านิยมในเชิงอุดมคติ ทำให้บุคคลได้พิจารณาการกระทำของตนเอง เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ๆ การมีจริยธรรมแห่งความรับผิดชอบนี้จะทำให้บุคคลให้ความสำคัญกับการกระทำหรือไม่กระทำการใด ๆ ตามเป้าหมายที่ตนมีอยู่ แสดงให้เห็นว่าจริยธรรมมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นจิตลักษณะอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกในเรื่องของกลุ่ม เป็นการขยายการรู้คิดของบุคคลจากการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางออกไปยึดกลุ่มหรือพรรคพวก และออกไปสู่สังคมประเทศชาติตลอดจนถึงการยึดหลักมนุษยชาติสากล เหตุผลเชิงจริยธรรมยังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมต่าง ๆ หลายพฤติกรรม ความหมายของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของบุคคลในการเลือกที่จะกระทำหรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังของบุคคล โดยที่ผู้ที่มีจริยธรรมในระดับที่แตกต่างกัน มีเหตุผลเบื้องหลังการกระทำที่แตกต่างกันได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2521 : 5-6)

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ซึ่งแบ่งได้ 6 ขั้น ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กนั้นมีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งแบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นก่อนจริยธรรมเป็นขั้นที่เด็กอายุตั้งแต่แรกเกิดถึงสองขวบ ขั้นที่สองเป็นขั้นยึดคำสั่งคือ

เด็กจะเชื่อฟังและถือเอาคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นหลักว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 2-8 ปี และสิ้นสุดท้าย เกิดกับเด็กอายุ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นขั้นที่ยึดหลักแห่งตน เด็กจะคลายความเกรงกลัวจากอำนาจภายนอกและค่อย ๆ เกิดหลักภายในจิตใจของตนเอง

ต่อมา โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ศึกษาเพิ่มเติมและพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคล มิได้บรรลุจุดสมบูรณ์ในบุคคลอายุ 10 ปี ดังที่เพียเจต์กล่าวไว้ แต่มนุษย์ปกติจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมอีกหลายขั้นตอน และเชื่อว่าการบรรลุภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างชัดเจนที่สุด โคลเบอร์กได้แบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 6 ขั้น โดยได้จากการวิเคราะห์ลักษณะของคำตอบของเยาวชนอเมริกัน อายุ 10 - 16 ปี เกี่ยวกับเหตุผลในการเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งระหว่างความต้องการของบุคคล และกฎเกณฑ์ของกลุ่ม สังคม แล้วเรียงเหตุผลเหล่านั้นตามอายุของผู้ใช้เหตุผลนั้น ๆ โดยเรียงเหตุผลประเภทที่มีผู้ตอบอายุ 10 ปี ใช้มากที่สุด ไปจนถึงประเภทที่ 6 ซึ่งผู้ตอบอายุ 16 ปี ใช้ตอบมากกว่าผู้ตอบอายุต่ำกว่าทั้งหมด ขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นของโคลเบอร์กนี้ แสดงให้เห็นพัฒนาการตามอายุ และโคลเบอร์กได้แบ่งจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นนี้ออกเป็น 3 ระดับใหญ่ ๆ ดังแสดงได้ต่อไปนี้

ระดับก่อนเกณฑ์ (preconventional) เป็นระดับที่เด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ การทำอะไรมักจะคิดถึงตนเองเป็นใหญ่ โดยมีได้คำนึงถึงว่าการกระทำนั้นจะส่งผลต่อผู้อื่นอย่างไร ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 1 ขั้นยึดหลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลีกเลี่ยงการลงโทษ เด็กจะตัดสินใจการกระทำว่าดีเลวจากการพิจารณาว่าได้รับการลงโทษหรือไม่ โดยพยายามหลบหลีกการถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวว่าจะได้รับความเจ็บปวด และยอมทำตามผู้อื่นที่มีอำนาจเหนือตน เด็กช่วงนี้ อายุ 2 - 7 ปี

ขั้นที่ 2 ขั้นยึดหลักการแสวงหารางวัล เด็กขั้นนี้ถือว่าการกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่สนองตอบความต้องการของตนเอง และทำให้ตนพึงพอใจ การสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน การกระทำโต้ตอบแบบตีมาตีตอบ ร้ายมาร้ายตอบ เด็กช่วงนี้ อายุ 7 - 10 ปี

ระดับตามกฎเกณฑ์ (conventional) ระดับนี้เด็กจะเรียนรู้ที่จะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน กระทำตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ทางศาสนา รู้จักที่จะเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นยึดหลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ พฤติกรรมดีตามที่เสนอของผู้อื่นคือการทำให้ผู้อื่นยอมรับและพอใจ ลักษณะเด่นก็คือการคล้อยตาม และพยายามทำตัวให้ผู้อื่นรัก หรือมองเห็นว่าตนเป็นคนดี น่ารัก เด็กช่วงนี้อายุ 10 - 13 ปี

ขั้นที่ 4 ขั้นยึดหลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม เด็กจะเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ ของสังคม เห็นความสำคัญที่จะทำตามหน้าที่ของตน แสดงความยอมรับและเคารพในอำนาจ และมุ่งที่จะรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทางสังคม เด็กช่วงนี้อายุ 13 - 16 ปี

ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (postconventional) ในระดับนี้การตัดสินใจพฤติกรรมใด ๆ

เป็นไปตามความคิดและเหตุผลของตนเอง แล้วตัดสินใจไปตามที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นยึดหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ขั้นนี้มีลักษณะยึดประโยชน์และความถูกต้องของกฎหมาย การกระทำที่ถูกต้องคือการกระทำที่เป็นไปตามข้อตกลง และยอมรับกันในชุมชนหรือสังคม เห็นความสำคัญของส่วนร่วม เข้าใจในสิทธิของตนและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ ช่วงนี้จะมีอายุ 16 ปีขึ้นไป

ขั้นที่ 6 ขั้นยึดหลักการอุดมคติสากล มีลักษณะถึงการมีความเป็นสากล นอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตน มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายอันเป็นอุดมคติที่ยิ่งใหญ่หรืออุดมมนุษยชาติเป็นเป้าหมาย มีหลักธรรมประจำใจของตนเอง ผู้ที่มีจริยธรรมถึงขั้นนี้ส่วนมากเป็นวัยผู้ใหญ่จนสมบูรณ์แล้ว

ลำดับขั้นตั้งแต่ 1 - 6 นี้ ครอบคลุมพัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่เกิด จนกระทั่งพัฒนาถึงขีดสูงสุด และมีลักษณะเป็นสากล คือบุคคลไม่ว่าจะอยู่ประเทศใด เชื้อชาติวัฒนธรรมใด ก็มีแนวโน้มที่จะเจริญโดยผ่านกระบวนการเหล่านี้ตามลำดับขั้นโดยไม่มีข้ามขั้นตอนใด แต่บุคคลอาจจะพัฒนาช้าหรือเร็วแตกต่างกัน และบางคนอาจจะพัฒนาไม่ถึงขั้นท้าย ๆ (Snarey, 1985 : 202-232)

การวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถจะวัดได้โดยการจำแนกเหตุผลที่บุคคลจะเลือกตอบ โดยสร้างเครื่องมือวัดจากเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่สมมุติขึ้น แสดงความขัดแย้งทางจิตใจระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผู้อื่น แล้วกำหนดพฤติกรรมที่สมมุติว่าผู้ตอบจะกระทำ แต่จะกระทำด้วยเหตุผลใด การที่ผู้ตอบเลือกคำตอบที่แสดงจริยธรรมในขั้นใดขั้นหนึ่งใน 6 ขั้นนั้นก็จะเป็นความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นนั้นของเขา

มีงานวิจัยที่พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในสังคม เช่น การอาสาสมัครพัฒนาชนบท (วิเชียร รักการ. 2532) ซึ่งพบว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะเข้าร่วมกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทมากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ในการศึกษาพฤติกรรมทำดี ละเว้นชั่วอย่างสม่ำเสมอ (Lickona. 1976) พบว่า ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมทำดี ละเว้นชั่วมากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจิณิก (2521) ได้ทำการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงด้วย จะมีพฤติกรรมข้อดีในการเล่นเกมส์ มากกว่าผู้ที่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่ำหรือต่ำทั้งสองลักษณะ นอกจากนี้ จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ (2529) ได้ศึกษาจริยธรรมของข้าราชการไทย พบว่าข้าราชการที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และมีลักษณะทางจิตอื่น ๆ สูงด้วย เช่น การมุ่งอนาคต ทศนคติต่อการทำงานราชการ จะมีพฤติกรรมทำงานราชการที่ดี มีประสิทธิภาพ กว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำแล้วมีลักษณะดังกล่าวต่ำด้วย

มีงานวิจัยในต่างประเทศ ที่ศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมกับลักษณะทางการเมือง ซึ่ง ศึกษาแก่นักศึกษาชาวอเมริกัน โดย เอ็มเลอร์ และ เรนวิกค์ (Emler and Renwick. 1984) พบพบว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองบางประการ เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นต่ำคือ 1, 2, และ 3 ไม่ค่อยเข้าร่วมทางการเมือง นักศึกษาชายที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 4 เป็นกลุ่มที่รักษากฎระเบียบมากที่สุด ส่วน นักศึกษาหญิงที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นที่ 5 และ 6 เข้าร่วมเรียกร้องทางการเมืองมากที่สุด

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมอื่น ๆ บางประการและ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมจะมีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

เพศกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยพบว่ามีงานวิจัยหลายเรื่อง ที่มีผลสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศกับการเมือง มีความขัดแย้งกันจนหาข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวแปรเพศได้ยาก และในรายงานวิจัยเหล่านั้น ก็มีความแทรกซ้อนของตัวแปรอื่นปนมากับเรื่องเพศอีกมาก จนไม่ใช่ข้อสรุปที่ครอบคลุมได้จริง ๆ (generized) เช่น สุจิต บุญบงการ (2526) พบว่าเพศไม่มีอิทธิพลต่อความสนใจทางการเมือง มิลแบรท (Tapper. 1967 ; citing Milbrath. 1960) พบว่า ความ

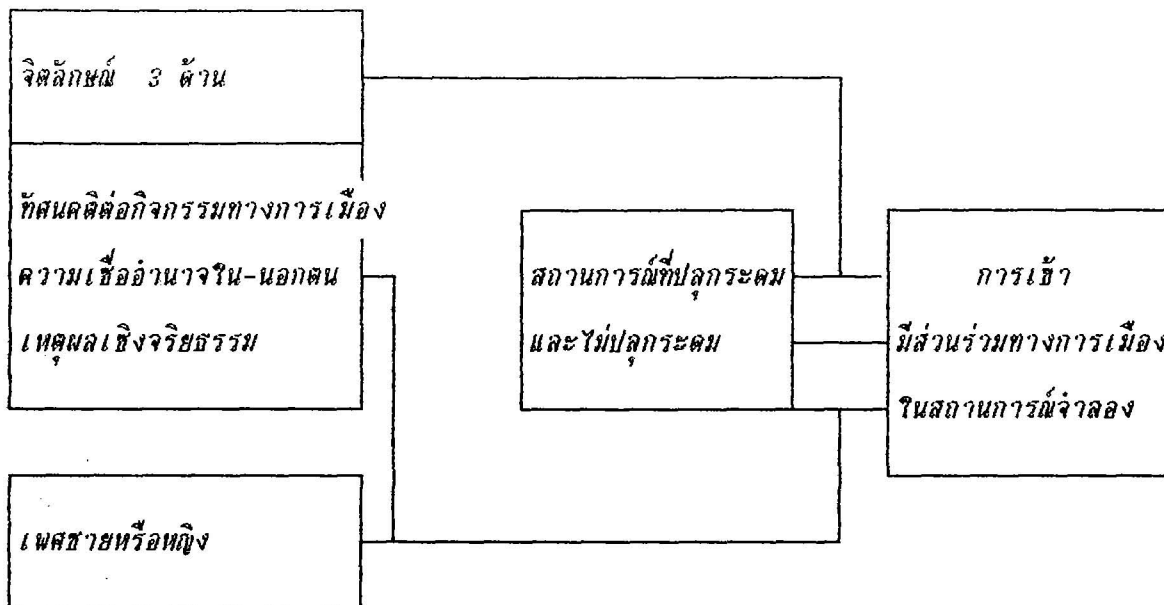
แตกต่างระหว่างเพศไม่มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดกับความรู้สึกรับประสิทธิภาพทางการเมือง แต่โดยทั่วไปผู้หญิงจะเกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับต่ำกว่าผู้ชาย สุชาติ ราษฎร์คุศ์ (2521) พบว่า เด็กชายมีภาพพจน์ต่อรัฐบาลในเชิงสนับสนุนมากกว่าหญิง เป็นต้น

เนื่องจากในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง และเป็นการวิจัยเชิงทดลอง จึงเป็นการควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ ไว้ทั้งหมด โดยผู้ถูกศึกษาจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยเดียวกัน มีฐานะ อาชีพและภูมิหลังใกล้เคียงกัน เมื่อถูกนำเข้ามาอยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้สภาวะแวดล้อมเดียวกัน และถูกสมมติให้มีบทบาท สถานภาพเหมือนกันทุกประการ พฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองของผู้ถูกศึกษาจึงปราศจากอิทธิพลแทรกซ้อนอื่นใด เป็นสภาพบริสุทธิ์ที่ใช้สังเกตพฤติกรรม (verification) แต่ในเรื่องเพศ ผู้วิจัยมิได้ควบคุมเพื่อศึกษาอิทธิพลของเพศในสภาพบริสุทธิ์นี้ ผู้วิจัยจึงทำการสุ่มให้ทั้ง 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีลักษณะของทั้งสองเพศเหมือนกัน และให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนเพศใกล้เคียงกัน ในสภาพสมมติที่ทำให้ทุกคนทุกเพศ มีบทบาทหน้าที่เหมือนกันทางการเมืองและทางการเมือง จึงสามารถศึกษาอิทธิพลของเพศที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างแน่ชัดขึ้น

กรอบความคิดสำหรับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางสังคมวิทยาการเมือง ทางจิตวิทยาสังคม และทางรัฐศาสตร์ มาเป็นกรอบความคิดสำหรับการวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยใช้การวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานการณ์ ในการวิจัยมีตัวแปรอิสระอยู่ 3 ชุด คือ 1. ตัวแปรอิสระที่ใช้จัดกระทำ คือสถานการณ์ที่มีการระดมคน และสถานการณ์ปกติ 2. ตัวแปรอิสระที่ใช้จัดลักษณะเข้าร่วมศึกษามีสามตัวคือ ทักษะติดต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม 3. ตัวแปรอิสระที่ศึกษาร่วม คือ เพศ

ตัวแปรตามในการศึกษานี้ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการวิเคราะห์ตัวแปรชุดที่ 1 กับตัวแปรตาม ตัวแปรชุดที่ 1 และ 2 กับตัวแปรตาม และตัวแปรชุดที่ 1, 2 และ 3 กับตัวแปรตาม ดังแสดงเป็น แผนภาพที่ 6

ภาพประกอบ 6 แสดงกรอบความคิดสำหรับการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการระดมคนในสถานการณ์จำลอง ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่างตัวแปรสถานการณ์จำลอง จิตลักษณะ และเพศ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมของจิตลักษณะ สถานการณ์จำลอง และเพศ ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และค้นหาตัวทำนาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองกับตัวแปรจิตลักษณะ 3 ด้าน

สมมุติฐานในการวิจัย

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สามารถตั้งสมมุติฐานได้ดังนี้

1. เยาวชนที่อยู่ในสถานการณที่มีการระดมคน มีการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่อยู่ในสถานการณปกติ
2. เยาวชนที่มีจิตลักษณะ 3 ด้านสูง เมื่ออยู่ในสถานการณที่มีการระดมคน มีการเข้าร่วมทางการเมือง / มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณปกติ และมีจิตลักษณะ 3 ด้านต่ำกว่า โดยมีสมมุติฐานย่อยดังนี้
 - 2.1 เยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง เมื่ออยู่ในสถานการณที่มีการระดมคน มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง / มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณปกติ และมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำกว่า
 - 2.2 เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เมื่ออยู่ในสถานการณที่มีการระดมคน มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณปกติ และมีความเชื่ออำนาจในตนต่ำกว่า
 - 2.3 เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง / เมื่ออยู่ในสถานการณที่มีการระดมคน มีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณปกติ และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่า
3. เยาวชนที่เพศแตกต่างกัน เมื่ออยู่ในสถานการณจำลองที่แตกต่างกัน และมีจิตลักษณะ 3 ด้าน แตกต่างกันได้แก่ ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน จะมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
4. จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านคือ ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณจำลอง

ประโยชน์ของการวิจัย

1. การศึกษาในสถานการณจำลองนี้ จะทำให้ทราบว่าในสถานการณเช่นไรที่เยาวชนจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก หรือน้อย ความรู้นี้จะนำไปสู่การควบคุมสถานการณให้บุคคลมีพฤติกรรมเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ตามที่ต้องการ
2. ผลของการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล จากจิตลักษณะ และเพศ จะทำให้ทราบว่า บุคคลเช่นไรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก บุคคลเช่นไรจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย และจะเข้าร่วม

มากหรือน้อยในสถานการณ์ใด ความรู้นี้จะช่วยให้ทำนายพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองได้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคคลให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

3. การทดลองในสถานการณ์จำลองจะเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับการค้นคว้าวิจัยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

(ก) ในด้านของประชากรอ้างอิง และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรอ้างอิงในการวิจัยนี้คือ เยาวชนอายุ 16 -18 ปี ส่วนกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่ได้จากการสมัครเข้าโครงการค่ายอาสาสมัคร ทั้งชาย และหญิงจำนวน 120 คน เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดกระทำสถานการณ์ที่สร้างขึ้น จึงมิได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) แต่ได้ใช้วิธีการสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (Random Assignment) ดังจะกล่าวถึงในบทต่อไป

(ข) ในด้านขอบเขตของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จากการประมวลเอกสารที่ผ่านมากำหนดตัวแปรได้ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ตัวแปรจัดกระทำ คือสถานการณ์จำลอง แยกเป็น 2 ระดับ คือ สถานการณ์ที่มีการระดมคน และสถานการณ์ปกติ

1.2 ตัวแปรจิตลักษณะที่ร่วมศึกษา ได้แก่ -ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง

-ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน

-เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.3 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ แยกเป็น 2 ระดับ คือ ชาย และหญิง

2. ตัวแปรตาม คือ การเข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

(ค) ในด้านข้อจำกัดของการวิจัย ผลการวิจัยนี้ได้ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสภาพจริงตามธรรมชาติ แต่เป็นการศึกษาในสภาพทดลอง (experimental situation) เท่านั้น ผลการวิจัยจึงจำกัดขอบเขตไว้เฉพาะสถานการณ์ที่มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอื่น ๆ ได้เหมือนกัน

นิยามปฏิบัติการ

1. สถานการณ์จำลอง หมายถึง คำอธิบายพัฒนา ที่ผู้วิจัยจัดขึ้นเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชน โดยจัดให้ผู้ถูกศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน และกำหนดให้มีบทบาท ฐานะเสมอกัน ภายในคำยจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้ถูกศึกษาแสดงออกได้อย่างอิสระ โดยมีกิจกรรมหลัก ๆ คือการเลือกคณะกรรมการค่าย และประธานค่าย ซึ่งจะมีอำนาจต่าง ๆ กันในการกำหนดงานในค่าย ผู้ถูกศึกษาจะถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งจะเป็นกลุ่มทดลอง และอีกกลุ่มจะเป็นกลุ่มควบคุม ดังนั้นผู้ถูกศึกษาจะถูกจัดอยู่ในสถานการณ์จำลอง สองสถานการณ์คือ

1.1 สถานการณ์ระดมคน หมายถึง กลุ่มทดลองซึ่งผู้วิจัยและคณะจะให้ข้อมูลให้การสนับสนุนด้วยการแสดงออกและคำพูด หรือชักชวนเรียกร้องให้ผู้ถูกทดลองตื่นตัวและเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ

1.2 สถานการณ์ปกติ หมายถึง กลุ่มควบคุมซึ่งผู้วิจัยและคณะปล่อยให้ผู้ถูกศึกษาแสดงพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองโดยธรรมชาติของเขาเอง ไม่ได้ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งอื่น

2. การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนที่ถูกศึกษา ที่แสดงออกในคำอธิบายพัฒนาระยะเวลา 5 วัน ที่เกี่ยวกับการรับรู้ สนับสนุน หรือต่อต้าน การเมืองในค่าย การบริหารงาน การทำงานในค่าย ระหว่างสมาชิกค่ายด้วยกันเอง เช่น การพูดคุยกัน การหาเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการค่าย การตั้งกลุ่มเพื่อกำหนดนโยบายการทำงาน การสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และการดำรงตำแหน่งต่างๆ ในค่าย เป็นต้น ซึ่งวัดได้จากแบบสังเกตที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ โกล (Milbrath and Goel, 1977) มีจำนวน 14 พฤติกรรม การสังเกต จะสังเกตว่าผู้ถูกศึกษาแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ แต่ละพฤติกรรมจะมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน ตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ โกล การให้คะแนน จากแบบสังเกตจะให้ตามความสำคัญของพฤติกรรมนั้น พิสัยของคะแนนจากแบบสังเกตอยู่ระหว่าง 0 - 105 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนมากถือว่ามีพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองสูง ผู้ที่ได้คะแนนน้อยถือว่ามีพฤติกรรมดังกล่าวน้อย

3. **ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของเขวชนที่รับรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการเลือกตั้งกรรมการค่าย และประธานค่ายอาสาพัฒนา ที่แสดงออกมาในรูปของการรับรู้ ข้อดีข้อเสีย ความเชื่อ ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ พอใจ ไม่พอใจ แนวโน้มที่จะยอมรับ หรือ ปฏิเสธว่าการเลือกตั้งผู้ทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในค่ายจะสามารถกำหนดนโยบายของงานได้ดี ตลอดจนความไว้วางใจในระบบการเมืองภายในค่ายอาสาพัฒนา ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย มีจำนวน 18 ข้อ พิสัยของคะแนนระหว่าง 18 - 108 คะแนน ผู้ที่ตอบได้คะแนนสูงถือว่ามีทัศนคติที่ดีต่อการเมืองสูง ผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อยถือว่ามีทัศนคติที่ดต่อการเมืองต่ำ

4. **ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน** หมายถึง ความเชื่อในเรื่องผลของการกระทำของบุคคล ถ้ามีความเชื่อว่าความสำเร็จหรือล้มเหลวของการกระทำกิจกรรมใด ๆ เกิดจากความสามารถหรือการกระทำของตนเอง ถือว่ามีความเชื่ออำนาจในตน แต่ถ้าเชื่อมั่นว่าผลที่ตนได้รับเกิดจากอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ โชคลาง หรือเคราะห์กรรมที่ตนควบคุมไม่ได้ ถือว่ามีความเชื่ออำนาจนอกตน ซึ่งวัดได้จากแบบวัดการเชื่ออำนาจใน-นอกตนที่ ดวงเดือน แต้ตั้ง (ดวงเดือน แต้ตั้ง. 2532) ปรับปรุงมาจากแบบวัดของ รอตเตอร์ (Rotter. 1966) ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย จำนวน 18 ข้อ พิสัยของคะแนนจะอยู่ระหว่าง 18 - 108 คะแนน ผู้ตอบที่ตอบได้คะแนนจากแบบวัดนี้สูงถือว่ามีอำนาจในตนสูงและอำนาจนอกตนต่ำ ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำถือว่าเป็นผู้ที่เชื่ออำนาจในตนต่ำและอำนาจนอกตนสูง

5. **เหตุผลเชิงจริยธรรม** หมายถึง ข้ออ้างถึงสิ่งจูงใจให้บุคคลกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่เหตุผลเหล่านี้จัดแบ่งได้ 6 ขึ้นตามทฤษฎีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบิร์ก (Kohlberg. 1975 : 31-33 ; Snarey. 1985 : 202-232) บุคคลจะมีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขึ้นใดขึ้นหนึ่งใน 6 ขึ้นนี้ ซึ่งวัดได้จาก แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมแบบปรนัย ซึ่งปรับปรุงจากแบบวัดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจิณิก (2521) มีจำนวน 15 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวต่าง ๆ แต่ละเรื่องจะมีคำตอบให้เลือก 6 ข้อ ข้อละขึ้นจริยธรรมขึ้นใดขึ้นหนึ่งตามทฤษฎี

ของ โคลเบอร์ก เมื่อผู้ตอบเลือกชั้นใดก็จะได้คะแนนตรงกับชั้นนั้น พิสัยของคะแนนจากแบบวัดจะ อยู่ระหว่าง 15 - 90 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้ต่ำ ถือว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิจัย

ในการทดลองภายใต้สถานการณ์จำลองนี้ มีข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิจัยดังนี้

1. เยาวชนที่ถูกรับศึกษา มีลักษณะพื้นฐานทางชีวสังคมใกล้เคียงกัน มีฐานะและบทบาทภายใน คำสาพัฒนาเท่าเทียมกัน
2. ภายในสถานการณ์จำลองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ ให้ผู้ถูกศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมได้เหมือนกัน
3. ผู้ถูกศึกษานำแสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของตนออกมาจากลักษณะพื้นฐานของตน โดยมิได้มี อิทธิพลภายนอกอื่นทำให้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากธรรมชาติของเขา

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงกระบวนการดำเนินการวิจัย ทั้งลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวัดตัวแปร วิธีดำเนินการทดลอง และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการรับสมัครเยาวชนที่อายุประมาณ 14-18 ปี มาเข้าค่ายอาสาพัฒนา ซึ่งจัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ การรับสมัครจะคัดเลือกเยาวชนที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันทางชีวสังคม เช่น การศึกษาระดับเดียวกัน ภูมิภาคเดียวกัน ฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน เป็นต้น คัดเลือกให้เหลือ 110 คน โดยมีจำนวน เพศชาย และหญิง ใกล้เคียงกัน

เยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกโดยผู้วิจัย และคณะ จำนวนนี้ จะทำการสุ่มเข้ากลุ่ม (Random Assignment) ด้วยวิธีการจับคู่แยกกลุ่ม (Matching) โดยใช้ลักษณะทางชีวสังคมเป็นตัวจับคู่ เพื่อแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นการสร้างความลำเอียง และสร้างความเท่าเทียมกันเป็นพื้นฐานระหว่างกลุ่มทั้งสอง จากนั้นผู้วิจัยจะจับสลากเลือกกลุ่มที่จะอยู่ในสภาพทดลอง และกลุ่มที่จะอยู่ในสภาพควบคุม

การดำเนินการทดลอง

กระบวนการดำเนินการทดลองสามารถแบ่งลักษณะการดำเนินการเป็น 3 ลักษณะคือ

1. การเตรียมจัดค่ายอาสาพัฒนา
2. การฝึกอบรมคณะผู้ช่วยการทดลอง
3. การจัดค่ายอาสาพัฒนา สำหรับดำเนินการทดลอง และ
4. วิธีดำเนินการทดลอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละลักษณะโดยละเอียดดังนี้

การเตรียมจัดค่ายอาสาพัฒนา

1. ติดต่อกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขอดำเนินการวิจัยในกิจกรรมค่ายฝึกอบรมเยาวชน ของกรมพลศึกษา โดยใช้ชื่อกิจกรรมที่จัดขึ้นว่า ค่ายเยาวชนอาสาพัฒนา

2. เมื่อได้รับอนุญาตให้ดำเนินการวิจัยในค่ายเยาวชนของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แล้ววางรูปแบบกิจกรรมค่ายร่วมกับเจ้าหน้าที่ของกรมพลศึกษา

3. ติดต่อขออนุญาตใช้สถานที่ของ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ คลองหก จังหวัดปทุมธานี ในความดูแลของ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานที่ทดลอง

4. แบ่งงานโดยการจัดคณะทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ เป็นฝ่าย เพื่อดูแลและรับผิดชอบงานในค่าย ได้แก่ งานสถานที่และที่พัก งานอาหารและสวัสดิการ งานรถขนส่งต่าง ๆ งานกิจกรรมต่าง ๆ และงานประสานระหว่างเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

5. ติดต่อของบประมาณสนับสนุนงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้สนับสนุนอื่น ๆ

การฝึกอบรมคณะผู้ช่วยดำเนินการทดลอง

1. จัดหาและคัดเลือกผู้ช่วยดำเนินการทดลอง จากเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมเยาวชนของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และนิสิตระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 14 คน

2. เรียงประชุมคณะผู้ช่วยดำเนินการทดลองทั้ง 14 คน เพื่อแนะนำวิธีการทดลอง

3. อบรมวิธีการใช้แบบวัดต่าง ๆ แก่ผู้ช่วยดำเนินการทดลอง

4. ฝึกอบรมการสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของเยาวชนในค่าย ด้วยการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในการวัดพฤติกรรม

5. ดำเนินการแบ่งกลุ่มผู้ช่วยดำเนินการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แล้วจับสลากเลือกกลุ่มที่จะดำเนินการในกลุ่มทดลอง และกลุ่มที่จะดำเนินการในกลุ่มควบคุม

6. ในแต่ละกลุ่มซึ่งมีผู้ช่วยดำเนินการทดลอง 7 คน จะรับผิดชอบดูแลเยาวชนอีก 60 คน จากนั้น ทำการแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อสังเกตพฤติกรรม โดยผู้ช่วยดำเนินการทดลอง 1 คนจะรับผิดชอบสังเกตเยาวชน จำนวนประมาณ 8 - 9 คน

7. ในกลุ่มทดลอง ผู้ช่วยดำเนินการจะได้รับการฝึกปฎิกระดมเพื่อสร้างสถานการณ์ในค่ายด้วย

8. ซักซ้อมรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของเยาวชน เช่น การหาเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้งคณะกรรมการค่าย การประชุมค่าย การเลือกประธานค่าย เป็นต้น เพื่อร่วมกันเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับดำเนินกิจกรรม

9. ทดสอบความเชื่อมั่นในการสังเกต ระหว่างผู้สังเกตแต่ละคนด้วยการทดสอบค่า IOR (Internal Observer Reliable) โดยเลือกเฉพาะผู้สังเกตที่มีค่า IOR ตั้งแต่ 80 เปอร์เซนต์ขึ้นไป

10. รายละเอียดของการฝึกอบรมคณะผู้ช่วยดำเนินการทดลองจะแสดงเป็น โปรแกรมการฝึกอบรมไว้ในภาคผนวก ก

การจัดค่ายอาสาพัฒนาสำหรับดำเนินการทดลอง

1. รับสมัครและคัดเลือกเยาวชนเข้าค่ายอาสาพัฒนา ณ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ คลองหก จังหวัดปทุมธานี โดยผ่านการดำเนินงานของ กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. นำเยาวชนเดินทางจาก กรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร ไปเข้าค่ายพักแรมเป็นระยะเวลา 5 วัน ณ ศูนย์กีฬาเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ คลองหก จังหวัดปทุมธานี

3. เมื่อเยาวชนถึงค่ายที่พัก กระทำพิธีเปิดค่ายเยาวชนอาสาพัฒนา แล้วชี้แจงกิจกรรม

4. ดำเนินการกรอกแบบสอบถามวัดจิตลักษณะ ต่าง ๆ จากผู้เข้ารับการทดลอง

5. ดำเนินการแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และการแบ่งกลุ่มย่อยในการดูแลเยาวชนในค่าย

6. ดำเนินการทดลอง และดำเนินกิจกรรมค่ายไปพร้อม ๆ กัน ตามกำหนดการ (Program)

7. ทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมผู้ถูกทดลองทั้ง 110 คน ไปพร้อม ๆ กัน

8. เมื่อครบ 5 วัน ที่ดำเนินการทดลอง ทำพิธีปิดค่าย

9. นำเยาวชนที่เข้าค่ายอาสาพัฒนา เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

10. โปรแกรมการดำเนินการทดลอง และจัดกิจกรรมค่าย มีรายละเอียด ดังที่แทรกไว้ใน

ภาคผนวก ข

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมร่วมกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์จำลอง
2. ให้กลุ่มทดลองอยู่ในสถานการณ์ระดมคน คือได้รับการจัดกระทำ (treatment) โดยการกระตุ้นจากผู้วิจัย 3 ครั้ง ครั้งละ 15 นาที ครั้งแรก เป็นการกระตุ้นด้วยข้อมูล ครั้งที่สองเป็นการชักชวนให้เข้าร่วม และครั้งที่สาม เป็นการสอบถามการเข้าร่วม ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมดังที่แสดงไว้ในภาคผนวก ค
3. ให้กลุ่มควบคุมอยู่ในสถานการณ์ปกติ คือไม่ได้รับการจัดกระทำด้วยการระดมคนเหมือนกลุ่มทดลอง แต่ในที่นี้จะทำกิจกรรมสันทนาการ เพื่อใช้เวลาในขณะที่กลุ่มทดลองมีกิจกรรมระดมคน กลุ่มควบคุมก็จะมีกิจกรรมสันทนาการ 3 ครั้ง ครั้งละ 15 นาที เช่นเดียวกัน ครั้งแรก เป็นการเล่น เกมจ๊ะเอ๋ ครั้งที่สอง เป็นการเล่นเกมหาทำทางประกอบดนตรี และครั้งที่สาม เป็นการเล่นเกมรวมเงิน ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมแต่ละครั้งแสดงไว้ในภาคผนวก ค
4. ในขณะที่ดำเนินการทดลองตามโปรแกรม ก็มีการจัดกิจกรรมทดสอบพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อวัดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง โดยมี 8 กิจกรรม ใช้ทดสอบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง 14 พฤติกรรม กิจกรรมทดสอบนี้มีรายละเอียดดังแสดงไว้ในภาคผนวก ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการสร้างเครื่องมือสำหรับวัดตัวแปรนั้น ได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรนั้น ๆ เพื่อกำหนดขอบข่ายบ่งบอกคุณลักษณะที่สำคัญของตัวแปรแต่ละตัว และนำมาสร้างเป็นนิยามปฏิบัติการซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
2. ศึกษาเครื่องมือแบบต่าง ๆ ที่ใช้วัดตัวแปรแต่ละตัวที่มีมาแล้วจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับงานวิจัยนี้
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยนี้ตามนิยามปฏิบัติการของตัวแปรนั้น ๆ หรือปรับปรุงเครื่องมือที่มีอยู่แล้วให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น หรือเครื่องมือที่ปรับปรุงมาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาวิชา และผู้เชี่ยวชาญในการสร้างเครื่องมือ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องของหลักวิชา แล้วนำมาปรับปรุงข้อคำถาม

5. นำแบบวัดที่ได้ปรับปรุงข้อคำถามต่าง ๆ แล้วไปทดลองใช้ (try out) กับเยาวชนอายุ 14 - 18 ปี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อคัดเลือกข้อที่มีคุณภาพสูงโดยการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือรายข้อ (item analysis) และหาความเชื่อมั่น (reliability) แบบอัลฟา (alpha-coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1970)

6. นำผลการทดลองใช้มาปรับปรุงเครื่องมือ

* เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มี 5 ชุดคือ คำชี้แจงและแบบสอบถามข้อมูลภูมิหลัง แบบวัดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง แบบวัดทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง แบบวัดการเชื่ออำนาจใน-นอกตน แบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดชุดแรกจะใช้วัดพฤติกรรมในระหว่างดำเนินการทดลองและหลังการทดลอง ส่วนแบบวัดจิตลักษณะอีก 3 ชุดจะใช้วัดก่อนดำเนินการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียดของแบบวัดชุดต่าง ๆ ดังนี้

แบบวัดพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

ลักษณะของแบบวัด เป็นแบบสังเกต ใช้สังเกตพฤติกรรมโดยผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้สังเกต ซึ่งสังเกตพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองจำนวน 14 พฤติกรรม ซึ่งดัดแปลงมาจากรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ มิลแบรธ และ โกล (Milbrath and Goel) ผู้สังเกตจะสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาที่แสดงออกในคำขอสำ ในระยะเวลา 5 วันว่าผู้ถูกศึกษาแสดงพฤติกรรมนั้นหรือไม่ แบบสังเกตมีลักษณะดังนี้

แบบสังเกตพฤติกรรมของ.....

ลำดับที่	พฤติกรรม	ทำพฤติกรรม	คะแนน
1.	เข้ารับทราบข้อกล่าวหาหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทางการเมือง		
2.	เข้าร่วมการอภิปรายเรื่องการเมือง		
3.	เข้าร่วมติดตามผลการเลือกตั้ง		
4.	ติดตามเครื่องหมายแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือพรรคการเมือง		
5.	รายงานว่าชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้ง		
6.	ร่วมประชุมหรือจับกลุ่มเพื่อวางแผนทางการเมือง		
7.	ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง		
8.	ติดต่อกับผู้ควบคุมค่ายหรือกรรมการค่าย ในเรื่องการเมือง		

ลำดับที่	พฤติกรรม	ทำพฤติกรรม	คะแนน
9.	เป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง		
10.	เป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง		
11.	สมัครรับเลือกเป็นกรรมการค่าย		
12.	ดำรงตำแหน่งกรรมการค่าย		
13.	สมัครรับเลือกเป็นประธานค่าย		
14.	ดำรงตำแหน่งประธานค่าย		

ในการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะสร้างสถานการณ์เฉพาะขึ้นเพื่อทดสอบพฤติกรรมในแต่ละพฤติกรรมนั้น ซึ่งรายละเอียดของสถานการณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อทดสอบพฤติกรรมได้แสดงไว้ในรายละเอียดการจัดกิจกรรมทดสอบในวิธีดำเนินการทดลอง เมื่อผู้สังเกตพบว่ามีผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมลำดับที่เท่าใดตามแบบสังเกต ก็จะทำเครื่องหมาย ในช่องพฤติกรรมนั้น การให้คะแนนจะให้คะแนนตามความสำคัญของพฤติกรรมนั้น คือพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากจะได้คะแนนสูง ส่วนพฤติกรรมที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย จะได้คะแนนต่ำ โดยพฤติกรรมทั้ง 14 พฤติกรรม เรียงความสำคัญตามแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) แต่ละพฤติกรรมจะได้คะแนนตามลำดับความสำคัญนั้น คือจาก 1 - 14 คะแนน

ผู้ที่ถูกสังเกตว่าได้กระทำพฤติกรรมล่าับที่เท่าใดก็จะได้คะแนนพฤติกรรมนั้นในลำดับดังกล่าว ซึ่งคะแนนรวมจะมีพิสัยระหว่าง 0 - 105 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่ามีพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองมาก ผู้ที่ได้คะแนนน้อยถือว่ามีพฤติกรรมดังกล่าวน้อย

ความเชื่อมั่นจากการสังเกต คำนวณจากค่า IOR (INTERNAL OBSERVER RELIABILITY) ซึ่งผู้สังเกตทุกคนมีค่า IOR สูงกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ (โปรดดูวิธีการทดสอบใน ภาคผนวก ก)

แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง

แบบสอบถามฉบับนี้มีลักษณะเป็นประโยคบอกเล่าเกี่ยวกับความรู้เชิงประเมินค่า ความรู้ลึกตอบสนองต่อการเมือง และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองภายในคำสาพัฒนาซึ่งเป็นระบบการเมืองที่ผู้ตอบอยู่ ตลอดจนแนวโน้มของผู้ตอบที่จะสนับสนุนหรือหลีกเลี่ยงกิจกรรมเหล่านั้น ประโยคบอกเลาดังกล่าวจะเป็นข้อความให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น มีทั้งหมด 18 ข้อ การตอบให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงบนมาตราส่วนประเมินค่า 6 ระดับ ซึ่งจะตอบได้ตั้งแต่ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก การให้คะแนนก็จะให้คะแนนตามน้ำหนักตั้งแต่ 1-6 ตามตัวเลือกที่เขาเลือกตอบ ซึ่งจะมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 18 - 108 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง ผู้ที่ได้คะแนนต่ำถือว่ามีทัศนคติที่ต่ำต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ

ตัวอย่างของข้อความที่ใช้เป็นข้อความ

ก. การพูดคุยเรื่องการเมืองเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๒. การเลือกตั้งประธานค่าย ทำให้คนเบื่อกว่ากับผู้นำได้ง่ายกว่าประธานค่ายที่ผู้จัดค่าย
แต่งตั้งขึ้นมาเอง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (item analysis) โดยใช้เทคนิค
27 % วิเคราะห์โดยสถิติ t-test พบว่าแต่ละข้อมี ค่า t สูงกว่า 2.855 และมีนัยสำคัญที่ .001
โดยมีค่าแอลฟา .8521 แบบวัดนี้ใช้ชื่อตามผู้ตอบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย
ตัวอย่างแบบสอบถามแสดงไว้ในภาคผนวก จ

แบบวัดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบวัดความเชื่ออำนาจใน-นอกตน ของดวงเดือน แซ่ตั้ง
(ดวงเดือน แซ่ตั้ง. 2532) ซึ่งดัดแปลงมาจากแบบวัดของ รอตเตอร์ ชื่อ Rotter Locus of
Control (Rotter. 1966) มีจำนวน 18 ข้อ โดยมีเนื้อหาตามแบบวัดฉบับเดิม แต่ปรับคำถาม
และจำนวนข้อให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถาม เป็นประโยคบอกเล่า เกี่ยวกับ
ความเชื่อในการกระทำของตน ประโยคทางบวกเป็นลักษณะเชื่ออำนาจในตน และประโยคทางลบ
เป็นลักษณะเชื่ออำนาจนอกตน ดังตัวอย่างข้อคำถามของแบบวัดดังนี้

ก. ท่านเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายไปเองโดยที่ท่านไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับมัน

จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ข. การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยโชค หรือดวงช่วย

 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

การตอบจะให้ผู้ตอบทำเครื่องหมาย ลงบนมาตราส่วนประเมินค่า 6 หน่วย ซึ่งจะตอบได้ว่า จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย การให้คะแนนก็จะให้ตามน้ำหนักของการเชื่ออำนาจในตนเองของข้อนั้น จาก 1 - 6 คะแนน โดยคะแนนรวมจะมีพิสัยระหว่าง 18 - 108 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่เชื่ออำนาจในตนเอง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยถือว่าเป็นผู้ที่เชื่ออำนาจนอกตน หรือมีความเชื่ออำนาจในตนเองต่ำ

จากการทดลองใช้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่ามีค่า t สูงกว่า 2.40 ขึ้นไป และมีนัยสำคัญที่ .01 แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่น .7241 ผู้วิจัยได้หาความสัมพันธ์ของแบบวัดนี้กับแบบวัดของโรตเตอร์ (Rotter) พบว่ามีความสัมพันธ์ .4484 และมีนัยสำคัญที่ .001 เมื่อนำมาใช้จริงมีค่าความเชื่อมั่น .7464 แบบวัดนี้ใช้ชื่อสำหรับผู้ตอบว่า แบบสอบถามความเชื่อเรื่องทั่วไป ตัวอย่างแบบสอบถามแสดงไว้ในภาคผนวก จ

แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ผู้วิจัยใช้แบบวัดของดวงเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (ดวงเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก. 2524) ลักษณะของแบบวัดเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรม จำนวน 15 เรื่อง

ตัวอย่างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

ถ้าหน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่มาขอรับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมบริจาคโลหิต เพราะ

- เป็นการเสียสละที่ได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่า
- เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่ต้องรักษาสุขภาพของตนเอง
- ข้าพเจ้ากลัวว่าจะรู้สึกเจ็บ และทำให้ข้าพเจ้าอ่อนแอติดโรคง่าย
- บุคคลไม่จำเป็นต้องละอายตนเอง เมื่อไม่ได้บริจาคโลหิต เพราะการกระทำที่ดีนั้นทำได้หลายทาง
- ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าเพื่อน ๆ จะว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบ เพราะเพื่อน ๆ ข้าพเจ้าหลายคนคงไม่บริจาคเหมือนกัน
- คนไม่บริจาคโลหิตเพราะมีเหตุผลอันสมควร ย่อมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเองลดลง

การตอบผู้ตอบจะเลือกทำเครื่องหมายหน้าข้อความที่เป็นเหตุผลทั้ง 6 เพียงเหตุผลเดียว เกณฑ์การให้คะแนนจะให้คะแนนตามชั้นจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบิร์ก ซึ่งจะมีตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 6 ผู้ที่เลือกเหตุผลในชั้นที่ 1 จะได้ 1 คะแนน ผู้ที่เลือกเหตุผลในชั้นที่ 2 จะได้ 2 คะแนน เช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนถึงชั้นที่ 6 ดังนั้นจะมีพิสัยของคะแนนระหว่าง 15 - 90 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงถือว่าเป็นผู้ที่มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำถือว่าเป็นผู้ที่ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

ในการทดลองเครื่องมือชุดนี้พบค่าความเชื่อมั่น .5112 และเมื่อนำมาใช้พบว่ามีความเชื่อมั่น .5352 แบบสอบถามนี้ใช้ชื่อเรียกสำหรับผู้ตอบว่า แบบสอบถามการใช้เหตุผล ตัวอย่างแบบสอบถามแสดงไว้ในภาคผนวก จ

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้คือ คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x (Statistical Package for Social Sciences) ซึ่งมีสถิติที่ใช้ดังนี้

1. ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย t - test ในการตรวจสอบสมมติฐานที่ 1
2. ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง (Three-way ANOVA) เพื่อตรวจสอบสมมติฐานข้อที่ 2, 3 ถ้าพบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้วิธีการเปรียบเทียบพหุคูณ แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls)
3. ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regresstion Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 4

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสถานการณ์ระดมคน และจิตลักษณะ ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชน" มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ การศึกษาเปรียบเทียบว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคน และสถานการณ์ปกติ ใครจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากัน และมากหรือน้อยในบุคคลประเภทใด โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเยาวชนที่ได้จากการสมัครมาเข้าค่ายฝึกอบรม และคัดเลือกเหลือ จำนวน 110 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง (สถานการณ์ระดมคน) จำนวน 57 คน และกลุ่มควบคุม (สถานการณ์ปกติ) จำนวน 53 คน ตัวแปรตามในการศึกษาคือ การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

ในการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากตัวแปรสถานการณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะของกลุ่มตัวอย่างอีก 4 ประการคือ ทักษะต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจ-ในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และเพศ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแปรย่อย เข้ามาร่วมวิเคราะห์อีก 4 ประการคือ อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา และฐานะทางเศรษฐกิจ ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเสนอตามสมมติฐานเป็นข้อ ๆ ไป และจะสอดคล้องผลการวิเคราะห์ตัวแปรย่อยนอกเหนือสมมติฐานที่น่าสนใจเข้าไปด้วย

ก่อนเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล จะเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ และขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และเพื่อพิจารณาการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียดต่าง ๆ

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 110 คน แบ่งเป็นชาย 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.63 เป็นหญิง 40 คน คิดเป็นร้อยละ 36.37

อายุของกลุ่มตัวอย่าง มีตั้งแต่ 13-19 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 14.908 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.803 ผู้วิจัยได้จัดแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่มีอายุต่ำกว่าค่าเฉลี่ยคือ

ตาราง 1 แจกแจงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตาม เพศ อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา และฐานะเศรษฐกิจ

เพศ	อายุ	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ฐานะเศรษฐกิจ
กลุ่มเพศชาย 70 คน	กลุ่มอายุน้อย ชาย 33 หญิง 20	กลุ่มการศึกษาน้อย	ภูมิลำเนาต่างจังหวัด	ฐานะดี ชาย9 หญิง3 ฐานะไม่ดีชาย13หญิง8
			ชาย 22 หญิง 11	
		ชาย 32 หญิง 19	ภูมิลำเนากรุงเทพ	ฐานะดี ชาย 5 หญิง4 ฐานะไม่ดี ชาย5หญิง4
			ชาย 10 หญิง 8	
		กลุ่มการศึกษามาก	ภูมิลำเนาต่างจังหวัด	ฐานะดี ชาย- หญิง1 ฐานะไม่ดีชาย1หญิง-
			ชาย 1 หญิง 1	
		ชาย 1 หญิง 1	-	-
กลุ่มเพศหญิง 40 คน	กลุ่มอายุน้อย ชาย 47 หญิง 20	กลุ่มการศึกษาน้อย	ภูมิลำเนาต่างจังหวัด	ฐานะดี ชาย 3 หญิง- ฐานะไม่ดีชาย5 หญิง-
			ชาย 8 หญิง -	
		ชาย 14 หญิง 1	ภูมิลำเนากรุงเทพ	ฐานะดี ชาย 5 หญิง- ฐานะไม่ดีชาย1 หญิง1
			ชาย 6 หญิง 1	
	หญิง 20	กลุ่มการศึกษามาก	ภูมิลำเนาต่างจังหวัด	ฐานะดี ชาย 6 หญิง5 ฐานะไม่ดีชาย4 หญิง2
			ชาย 10 หญิง 7	
		ชาย 23 หญิง 19	ภูมิลำเนากรุงเทพ	ฐานะดี ชาย9 หญิง10 ฐานะไม่ดีชาย4 หญิง2
			ชาย 13 หญิง 12	

ว่าเป็นกลุ่มอายุน้อย มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 48.18 กลุ่มผู้ที่มีอายุตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไป ถือว่าเป็นกลุ่มอายุมาก มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 51.82

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่กำลังศึกษา หรือสำเร็จการศึกษาแล้ว ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลงมา ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาน้อย มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 60 กลุ่มผู้ที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีการศึกษามาก มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 40

เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55

เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี (ครอบครัวมีรายได้สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน) จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 และเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี (ครอบครัวมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท/เดือน) จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45

ลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ แจกแจงไว้ใน ตาราง 1 ส่วนลักษณะของกลุ่มตัวอย่างอธิบายตามตัวแปรในการวิจัย มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน แบ่งเข้ากลุ่มทดลอง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 51.82 กลุ่มควบคุม 53 คน คิดเป็นร้อยละ 48.18

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ตั้งแต่ 62-105 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 84.61 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.55 ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองน้อย มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 55.05 ผู้ที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไป ถือว่าเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองมาก มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 (ข้อมูลเฉลี่ย 1 ชุด)

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความเชื่ออำนาจในตนตั้งแต่ 50-97 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 73.42 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.51 ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ผู้ที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปถือว่าเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 50

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเหตุผลเชิงจริยธรรม ตั้งแต่ 42-95 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ย 69.11 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.09 ผู้ที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถือว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิง-

ตาราง 2 แสดงลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ตามตัวแปรทัศนคติต่อ
กิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และการเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองในสถานการณ์จำลอง

กลุ่ม	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	จำนวน
ควบคุม	ทัศนคติต่อกิจกรรมฯ	85.62	8.76	62	101	53
	ความเชื่ออำนาจฯ	73.15	9.31	50	93	53
	เหตุผลเชิงจริยฯ	69.94	7.84	49	86	53
	การมีส่วนร่วมฯ	39.92	21.98	11	91	53
ทดลอง	ทัศนคติต่อกิจกรรมฯ	83.66	10.22	63	105	56
	ความเชื่ออำนาจฯ	73.67	9.77	52	97	57
	เหตุผลเชิงจริยฯ	68.32	8.31	42	82	56
	การมีส่วนร่วมฯ	50.98	15.36	25	91	57

(ข้อมูลทัศนคติฯ และเหตุผลเชิงจริยฯ เลีย 1 ชุด)

จริยธรรมต่ำ มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 ผู้ที่มีคะแนนตั้งแต่ค่าเฉลี่ยขึ้นไปถือว่าเป็นผู้ที่มี
เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 55.05 (ข้อมูลเลีย 1 ชุด)

กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ตั้งแต่ 11-91
คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ย 45.65 คะแนน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 19.56 ลักษณะของกลุ่มตัว
อย่างอธิบายตามตัวแปรดังกล่าว แสดงไว้ในตาราง 2

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายของ อายุ และการศึกษาพอสมควร
และพบว่ามีจำนวนเพศชาย มากกว่า เพศหญิง แต่จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่ม

ควบคุม (random assignment) พบว่า ลักษณะต่าง ๆ ถูกกระจายไปอยู่ในทั้งสองกลุ่มอย่างใกล้เคียงกัน จากการเปรียบเทียบจิตลักษณะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในเบื้องต้น ตามที่แสดงไว้ในตาราง 10 พบว่ามีคะแนนจิตลักษณะ ทั้ง 3 ตัว ใกล้เคียงกันมากจนถือได้ว่าทั้งสองกลุ่มมีความเท่าเทียมกันมาแต่เดิม

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 1 ที่ว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีการระดมคน มีการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ นั้น ในการทดสอบสมมติฐานนี้ใช้ค่าเฉลี่ยคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาทดสอบความแตกต่างกัน ผลการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า ค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามที่แสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ค่า t ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

ชนิดกลุ่ม	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	S.D	t value
กลุ่มทดลอง	57	50.983	15.362	3.08**
กลุ่มควบคุม	53	39.925	21.982	

** มีนัยสำคัญที่ .01

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในสถานการณ์จำลองระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม จากตาราง 3 พบผลว่า กลุ่มทดลอง (50.983) มีคะแนนการเข้าร่วมทางการเมืองสูงกว่ากลุ่มควบคุม (39.924) อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แสดงว่าผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐาน

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรชนิดกลุ่ม (สถานการณ์ระคมคนและสถานการณ์ปกติ) กับตัวแปรภูมิหลังอีก 4 ประการ นอกเหนือจากสมมติฐาน ได้แก่ ภูมิฐานะ ฐานะทางเศรษฐกิจ อายุ และการศึกษา โดยการนำตัวแปร ภูมิฐานะ และฐานะทางเศรษฐกิจ มาวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสามทาง (three-way ANOVA) ร่วมกับตัวแปรชนิดกลุ่ม เป็นชุดแรก แสดงผลไว้ในตาราง 4 (ดูภาคผนวก ข) ชุดที่สองใช้ตัวแปรอายุ และการศึกษา วิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรชนิดกลุ่ม แสดงผลไว้ในตาราง 5 (ดูภาคผนวก ข) ผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรชนิดกลุ่มกับตัวแปรภูมิหลังดังกล่าว ไม่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรชนิดกลุ่มร่วมกับตัวแปรภูมิหลังใดเลย

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 2 ทว่า เยาวชนที่มีจิตลักษณะ 3 ด้านสูง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีการระคมคน มีการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ และมีจิตลักษณะ 3 ด้านต่ำกว่า ในการทดสอบสมมติฐานนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้าร่วมมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง แบบ 3 ทาง (three-way ANOVA) โดยนำตัวแปรชนิดกลุ่ม และเพศ มาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรจิตลักษณะที่ละด้าน ผลการทดสอบแยกตามสมมติฐานย่อยมีดังนี้

1. ตัวแปรทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้าร่วมมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่างกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง และกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเมืองต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามที่แสดงการทดสอบค่า เอฟ (F-test) ไว้ในตาราง 6

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่าง 2 กลุ่มแล้ว พบผลว่า กลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง (51.57) มีคะแนนการเข้าร่วมมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มากกว่ากลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ (38.20) อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 แสดงว่าผลการทดสอบนี้เป็นไปตามสมมติฐาน 2.1

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทดสอบนอกเหนือจากสมมติฐานโดยแยกวิเคราะห์ในเฉพาะกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มที่มีลักษณะภูมิหลังบางประการ ใช้ตัวแปรจิตลักษณะ 3 ประการเป็นตัวแปรอิสระ วิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง แบบ 3 ทาง (three-way ANOVA) และแสดงผลการวิเคราะห์ค่าเอฟ (F-test) ไว้ในตาราง 7 ซึ่งผลการทดสอบค่าเอฟ ที่พบว่าคะแนนการเข้าร่วมมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของกลุ่มที่มี

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทางของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิตกลุ่ม ทักษะต่อกิจกรรมทางการเมือง และเพศ เป็นตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน		SS	DF	MS	F
ชนิตกลุ่ม	(ก)	4551.788	1	4551.788	14.556***
ทักษะ	(ข)	5960.530	1	5960.530	19.103***
เพศ	(ค)	105.674	1	105.674	.339
ก x ข		499.423	1	499.423	1.601
ก x ค		.942	1	.942	.003
ข x ค		1.133	1	1.133	.004
ก x ข x ค		65.191	1	65.191	.209
ส่วนที่เหลือ		31513.921	101	321.019	
รวม		41592.862	108	385.119	

** มีนัยสำคัญที่ .001

ทักษะที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง มากกว่ากลุ่มที่มีทักษะต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำนั้น ยังพบผลเช่นนี้ในเฉพาะกลุ่มย่อย ๆ อีกด้วย ได้แก่ กลุ่มทดลอง กลุ่มเพศชาย กลุ่มเพศหญิง กลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจดี กลุ่มอายุมาก และกลุ่มการศึกษามาก (มีนัยสำคัญที่ .05) และพบผลอย่างชัดเจน (มีนัยสำคัญที่ .01) โดยเฉพาะในกลุ่มควบคุม และกลุ่มที่มีภูมิฉานาในกรุงเทพ

ในการศึกษาตัวแปรทักษะต่อกิจกรรมทางการเมืองนี้ ไม่พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรใดเลย ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย (ดูตาราง 6,7) ยกเว้นในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงพบว่า มีปฏิสัมพันธ์กับเหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบพหุคูณ แบบนิวแมน-คูลส์ (Newman Keuls) ผลพบว่า ในเฉพาะกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงนั้น เยาวชนที่มีทักษะที่ดีต่อ

ตาราง 7 ค่าเอฟในการวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามตัวแปร ที่สนใจศึกษา
เหตุผลเชิงๆ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่มที่วิเคราะห์	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	ทัศนคติ(ก)	ความเชื่อ(ข)	เหตุผล(ค)	กขค	กขคค
กลุ่มรวม	109	45.56	6.575**	28.626***	3.489*	1.394	.209 .000
กลุ่มควบคุม	53	39.92	8.045**	13.562***	3.237*	.797	.010 .626
กลุ่มทดลอง	56	50.89	3.554*	19.630***	2.310	.340	.197 .002
กลุ่มเพศชาย	69	44.29	3.535*	23.513***	.236	2.602	3.154 .325
กลุ่มเพศหญิง	40	47.75	3.624*	6.673**	5.592*	.006	3.379 .440
กลุ่มภูมิลาเนา กทม.	49	51.20	7.371**	16.276***	.534	.127	.966 .182
กลุ่มภูมิลาเนา ตจว.	60	40.95	1.622	12.660***	2.789	2.739	1.821 .144
กลุ่มฐานะดี	59	47.47	3.888*	12.030***	5.793*	5.505*	.483 .067
กลุ่มฐานะไม่ดี	50	43.30	2.332	15.376***	.129	.403	.238 .118
กลุ่มอายุมาก	57	48.98	6.146*	20.294***	2.714	1.375	.006 .039
กลุ่มอายุน้อย	52	41.81	1.270	6.704*	1.724	.270	.016 .025
กลุ่มการศึกษามาก	44	53.52	6.187*	15.577***	3.139	.081	.407 .000
กลุ่มการศึกษาน้อย	65	40.17	1.189	9.462**	1.633	.946	.147 .186

*. **. *** มีนัยสำคัญที่ .05, .01, .001 ตามลำดับ

กิจกรรมทางการเมืองสูง และมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มากกว่าเขาเหล่านั้นที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูงด้วยกัน แต่เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และมากกว่าเขาเหล่านั้นที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ ไม่ว่าจะมีความเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำหรือสูง (โปรดดูตาราง 8 ในภาคผนวก จ)

2. ตัวแปรความเชื่ออำนาจในตน ผลการวิเคราะห์หลัก ๆ พบว่าคะแนนเฉลี่ยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง และกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามที่แสดงค่าทดสอบ เอฟ (F-test) ไว้ในตาราง 9

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง ของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิดกลุ่ม ความเชื่ออำนาจในตน และเพศ เป็นตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ชนิดของกลุ่ม (ก)	3359.284	1	3359.284	12.955***
ความเชื่ออำนาจในตน (ข)	10960.059	1	10960.059	42.267***
เพศ (ค)	30.269	1	30.269	.117
ก x ข	196.048	1	196.048	.756
ก x ค	124.821	1	124.821	.481
ข x ค	251.788	1	251.788	.971
ก x ข x ค	40.172	1	40.172	.155
ส่วนที่เหลือ	26449.203	102	259.306	
รวม	41700.873	109	382.577	

*** มีนัยสำคัญที่ .001

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่าง 2 กลุ่มแล้ว พบพบว่า กลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง (55.55) มีคะแนนการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ (35.39) อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 แสดงว่า ผลการทดสอบนี้เป็นไปตามสมมติฐาน 2.2

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบนอกเหนือจากสมมติฐาน โดยทำการวิเคราะห์แยกย่อย ใน เฉพาะกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มที่มีภูมิหลังบางประการ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบ 3 ทาง โดยนำตัวแปรจิตลักษณะ ทั้ง 3 ตัว มาเป็นตัวแปรอิสระ ผลการทดสอบใน ตาราง 9 พบว่า เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง มีคะแนนเฉลี่ยการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำนั้น ยังพบผลเช่นนี้ในกลุ่มย่อยอื่นด้วย ได้แก่ กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุน้อย กลุ่มการศึกษาน้อย (มีนัยสำคัญที่ .05, .01) และยังพบอย่างชัดเจน (มีนัยสำคัญ ที่ .001) ในกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม กลุ่มเพศชาย กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด กลุ่มที่มีภูมิลำเนา ในกรุงเทพฯ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี กลุ่มอายุมาก และกลุ่ม ที่มีการศึกษามาก โดยในการศึกษาตัวแปรความเชื่ออำนาจในตนนี้ ไม่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับ ตัวแปรใดเลย ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย (ดู ตาราง 7, 9)

3. ตัวแปรเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิเคราะห์หลัก ๆ พบว่าคะแนนเฉลี่ยการเข้าร่วม ส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของกลุ่มที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง และกลุ่มที่มีเหตุผล เชิงจริยธรรมต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามที่แสดงค่าทดสอบ เอฟ (F-test) ไว้ใน ตาราง 10

เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการเข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่าง 2 กลุ่มพบว่า กลุ่มที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง (50.51) มีการเข้าร่วมทางการเมืองใน สถานการณ์จำลอง มากกว่ากลุ่มที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ (41.52) อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 แสดงว่าผลการทดสอบนี้ เป็นไปตามสมมติฐาน 2.3

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนอกเหนือจากสมมติฐาน โดยวิเคราะห์ตัวแปรเหตุผล เชิงจริยธรรมร่วมกับจิตลักษณะตัวอื่น แบบ 3 ทาง ทั้งในกลุ่มรวม กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่ม ย่อยอื่นตามตัวแปรภูมิหลัง ผลการทดสอบค่า เอฟ ในตาราง 7 พบว่า เยาวชนที่มีเหตุผลเชิง- จริยธรรมสูง เข้าร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองมากกว่า เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริย-

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง ของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
ในสถานการณ์จำลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนกลุ่ม เหตุผลเชิงจริยธรรม และเพศ เป็น
ตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน		SS	df	MS	F
ชนกลุ่ม	(ก)	3706.196	1	3706.196	10.762***
เหตุผลเชิงจริยธรรม	(ข)	2488.304	1	2488.304	7.226**
เพศ	(ค)	109.644	1	109.644	.318
ก x ข		136.961	1	136.961	.398
ก x ค		42.388	1	42.388	.123
ข x ค		604.568	1	604.568	1.756
ก x ข x ค		46.761	1	46.761	.136
ส่วนที่เหลือ		34781.438	101	344.371	
รวม		41592.862	108	385.119	

, * มีนัยสำคัญที่ .01 และ .001 ตามลำดับ

-ธรรมดำนั้น ยังพบผลเช่นนี้อย่างไม่ชัดเจนนัก (มีนัยสำคัญที่ .05) ในกลุ่มย่อยบางกลุ่ม เช่น กลุ่มควบคุม กลุ่มเพศหญิง และกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และไม่พบว่าตัวแปรเหตุผลเชิงจริยธรรมมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรอื่นใดทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย (ดูตาราง 7, 10) นอกจากในกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งได้เสนอผลการเปรียบเทียบพหุคูณไปแล้วในข้อ 1

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

สมมติฐาน 3 ที่ว่า ชาวชนที่มีเพศต่างกัน เมื่ออยู่ในสถานการณ์จำลองที่ต่างกัน และมีจิตลักษณะ 3 ด้าน แตกต่างกันได้แก่ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ในการทดสอบสมมติฐานนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองแบบ 3 ทาง (three-way ANOVA) โดยนำตัวแปรชนิดกลุ่ม และจิตลักษณะ 3 ด้าน (แยกวิเคราะห์ทีละด้าน 3 ครั้ง) เข้ามาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรเพศ

ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองระหว่างกลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง ด้วยค่า เอฟ (F-test) ที่แสดงไว้ในตาราง 6, 9, 10 พบว่าไม่มีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะวิเคราะห์ร่วมกับจิตลักษณะตัวใด แสดงว่าเพศที่แตกต่างกัน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองไม่แตกต่างกัน และไม่พบว่าเพศมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรใดเลย การที่คะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แปรปรวนไปตามตัวแปรเพศนี้ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 3 ที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเพิ่มเติมนอกเหนือจากสมมติฐาน โดยการนำตัวแปรภูมิหลังอีก 4 ตัว เข้ามาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรเพศ การวิเคราะห์ใช้ตัวแปรเพศ ภูมิฐานะ และการศึกษา วิเคราะห์ร่วมกันชุดแรก ตัวแปรเพศ อายุ ฐานะเศรษฐกิจ วิเคราะห์ร่วมกันเป็นชุดที่สอง วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 3 ทาง ทั้งในกลุ่มรวมและแยกวิเคราะห์ในกลุ่มทดลอง, กลุ่มควบคุม

ผลการวิเคราะห์ค่า เอฟ (F-test) ชุดแรกแสดงไว้ในตาราง 11 (ภาคผนวก จ) ส่วนชุดที่สองแสดงไว้ในตาราง 12 (ภาคผนวก ฉ) พบว่า คะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองของชาวชน ไม่แปรปรวนไปตามเพศ ไม่ว่าจะพิจารณาร่วมกับตัวแปรชุดใด หรือพิจารณาในกลุ่มใด และยังพบว่าเพศ ก็ไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรภูมิหลังใดด้วย ผลจากการวิเคราะห์นี้แสดงว่า เพศหญิง กับเพศชาย เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันในด้านปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ตามตัวแปรภูมิหลังเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์นอกเหนือจากสมมติฐานนั้น มีผลที่น่าสนใจดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง แปรปรวนตามระดับการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 (ดู ตาราง 5, 11) โดยเยาวชนที่มีการศึกษาสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีการศึกษาต่ำ พบในกลุ่มรวม และกลุ่มทดลอง
2. ระดับการศึกษามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับ อายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (ดู ตาราง 11) เมื่อทำการเปรียบเทียบบุคคลของตัวแปรทั้งสอง แบบนิวแมน คูลส์ พบว่า เยาวชนที่มีอายุสูง และมีการศึกษาสูงด้วย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าเยาวชนที่มีอายุสูง แต่การศึกษาต่ำ และมากกว่าเยาวชนที่มีอายุต่ำ แต่การศึกษาสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (โปรดดู ตาราง 13 ในภาคผนวก จ)
3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง แปรปรวนตามภูมิลำเนาอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 (ดู ตาราง 4, 11) โดยเยาวชนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีภูมิลำเนาในต่างจังหวัด พบเฉพาะในกลุ่มรวม
4. ภูมิลำเนามีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 ในกลุ่มรวม และมีนัยสำคัญที่ .001 ในกลุ่มทดลอง (ดู ตาราง 11 ในภาคผนวก จ) เมื่อทำการเปรียบเทียบบุคคลของตัวแปรทั้งสอง แบบนิวแมน คูลส์ พบว่า ในกลุ่มรวมนั้น เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ และมีการศึกษาสูงด้วย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่อยู่ในกรุงเทพฯ ด้วยกัน แต่การศึกษาต่ำ และมากกว่าเยาวชนที่อยู่ต่างจังหวัดทั้งที่มีการศึกษาสูงและการศึกษาต่ำ (โปรดดู ตาราง 14 ในภาคผนวก จ) ส่วนในกลุ่มทดลองพบว่า เยาวชนที่อยู่ในกรุงเทพฯ และมีการศึกษาสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่อยู่ต่างจังหวัด ไม่ว่าจะมีการศึกษาสูงหรือต่ำ (โปรดดู ตาราง 15 ในภาคผนวก จ)
5. ในเฉพาะกลุ่มทดลองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองแปรปรวนไปตามอายุ อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 กล่าวคือเยาวชนในกลุ่มทดลองที่มีอายุมาก จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อย (ดู ตาราง 12 ในภาคผนวก จ)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 4 ที่ว่า ตัวแปรจิตลักษณะ 3 ด้านได้แก่ ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในการทดสอบสมมติฐานนี้ ผู้วิจัยได้หาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามวิธีการของเพียร์สัน (Pearson product) ของตัวแปรหลาย ๆ ตัว โดยนำตัวแปร เพศ และภูมิลำเนาอีก 4 ประการ

ได้แก่ อายุ การศึกษา ภูมิลำเนา และฐานะทางเศรษฐกิจ เข้ามาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ด้วย ในการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และแยกวิเคราะห์ในเฉพาะกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม พร้อมทั้งทดสอบค่านัยสำคัญของค่าสหสัมพันธ์ไปพร้อมกัน จากนั้นทำการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (multiple regression) โดยใช้คะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองเป็นตัวแปรเกณฑ์ และจะแยกเสนอผลทีละกลุ่ม ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ในกลุ่มรวม ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มรวมแสดงเป็นค่า อาร์ไว้นในตาราง 16 ผลพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองคือ ความเชื่ออำนาจในตน มีค่า อาร์ .517 รองลงมาได้แก่ ทศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ค่าอาร์ .447 ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .324 แสดงว่า จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองอย่างมีนัยสำคัญที่ .001

ในการหาความสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรอื่นนอกเหนือจากสมมุติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ยังสัมพันธ์กับตัวแปร การศึกษา โดยมีค่าอาร์ .335 มีนัยสำคัญที่ .001 ภูมิลำเนาที่มีความสัมพันธ์รองลงมา ค่าอาร์ .261 มีนัยสำคัญที่ .01 และสัมพันธ์กับอายุ มีค่าอาร์ .230 มีนัยสำคัญที่ .05

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ จิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันและกันทางบวกทุกตัว อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 โดยที่ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง และความเชื่ออำนาจในตน มีค่าอาร์ .464 ทศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .346 ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .266 คู่อื่นที่น่าสนใจ ได้แก่ การศึกษากับอายุ เป็นคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด มีค่าอาร์ถึง .789 ส่วนความเชื่ออำนาจในตน กับการศึกษามีความสัมพันธ์กันเล็กน้อย มีค่าอาร์ .274

การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้คะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองเป็นตัวแปรเกณฑ์ และใช้ตัวแปรจิตลักษณะ 3 ตัว เพศ และภูมิลำเนา รวมเป็น 8 ตัว ใช้ทำนาย ทั้งแบบเป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) แสดงอำนาจการทำนายไว้ในตาราง 17

ผลการทำนาย ตัวแปรที่มีอำนาจการทำนายมากที่สุด คือ ความเชื่ออำนาจในตน ทำนายได้ 27 เปอร์เซ็นต์ มีนัยสำคัญที่ .001 และยังเพิ่มตัวแปรเข้าสู่สมการการทำนาย ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มรวม

ตัวแปร	ทัศนคติ	ความเชื่อ	เหตุผลเชิง	เพศ	อายุ	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ฐานะทางเศรษฐกิจ	การมีส่วนร่วม
ทัศนคติ	-	.464***	.346***	-.135	-.023	.098	.010	.071	.447***
ความเชื่อ		-	.266**	-.192*	.176	.274**	.152	.263**	.517***
เหตุผลเชิง			-	-.101	.091	.033	.011	.161	.324***
เพศ				-	-.007	.150	.116	.052	-.085
อายุ					-	.789***	.149	.220*	.230*
การศึกษา						-	-.196*	.270**	.335***
ภูมิลำเนา							-	.203*	.261**
ฐานะเศรษฐกิจ								-	.107
การมีส่วนร่วม									-

***, **, * มีนัยสำคัญที่ .05, .01 และ .001 ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงอำนาจการทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของตัวแปร 8 ตัว แบบเป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่มทดลอง

ลำดับ ตัวทำนายที่	ชื่อตัวแปร	ค่าความถดถอย พหุคูณ	เปอร์เซ็นต์การ ทำนายรวม	เปอร์เซ็นต์การ ที่เพิ่ม	ค่าเอฟในการทดสอบ อำนาจการทำนาย
1	ความเชื่อฯ	.516	27	27	38.926***
2	ทัศนคติต่อฯ	.567	32	5	25.115***
3	การศึกษา	.605	37	5	20.162***
4	ภูมิฐานะ	.628	39	2	16.937***
	เหตุผลเชิงฯ	-	-	-	-
	เพศ	-	-	-	-
	อายุ	-	-	-	-
	ฐานะทางฯ	-	-	-	-
	รวม	.659	43	-	9.613***

*** มีนัยสำคัญที่ .001

อีก ซึ่งสามารถทำนาย ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ขึ้นไป รวมเป็น 4 ตัว คือ ทัศนคติ การศึกษา และภูมิฐานะ พบว่าตัวแปรทั้ง 4 ตัวนี้ ร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองได้ถึง 39 เปอร์เซ็นต์ (โปรดดูเปอร์เซ็นต์การทำนายแต่ละขั้นในตาราง 17) หากใช้ตัวแปรทั้ง 8 ตัวร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง พบว่าสามารถทำนายได้ 43 เปอร์เซ็นต์

2. ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มทดลอง ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในเฉพาะกลุ่มทดลอง แสดงเป็นค่า อาร์ ไว์ในตาราง 18 ผลพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตาราง 18 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	ทัศนคติ	ความเชื่อ	เหตุผลเชิง	เพศ	อายุ	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ฐานะทางเศรษฐกิจ	การมีส่วนร่วม
ทัศนคติ	-	.494***	.369**	-.110	.001	.159	.030	.002	.499***
ความเชื่อ		-	.301*	-.289*	.219	.287*	.084	.214	.557***
เหตุผลเชิง			-	-.104	.103	.064	.004	.285*	.386**
เพศ				-	-.153	.240	.037	.170	-.116
อายุ					-	.723***	.009	-.285*	.247
การศึกษา						-	.072	.382**	.347**
ภูมิลำเนา							-	.146	.170
ฐานะเศรษฐกิจ								-	.118
การมีส่วนร่วม									-

***, **, * มีนัยสำคัญที่ .05, .01 และ .001 ตามลำดับ

สูงสุด คือ ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าอาร์ .557 มีนัยสำคัญที่ .001 รองลงมาคือ ทักษะติดต่อ
กิจกรรมทางการเมือง มีค่าอาร์ .499 ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม ก็มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ
ที่ .01 มีค่าอาร์ .386 แสดงว่า ในกลุ่มทดลอง จิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการเข้าม
มีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

นอกเหนือจากสมมติฐานแล้ว ตัวแปรอื่น ๆ ที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง คือ การศึกษา มีค่าอาร์ .347 มีนัยสำคัญที่ .01 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ก็มีความสัมพันธ์
ซึ่งกันและกันคือ ความเชื่ออำนาจในตน กับทักษะติดต่อกิจกรรมทางการเมือง มีค่าอาร์ .494

ตาราง 19 แสดงอำนาจการทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของตัว
แปร 8 ตัว แบบเป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่มทดลอง

ลำดับ ตัวทำนายที่	ชื่อตัวแปร	ค่าความถดถอย พหุคูณ	เปอร์เซ็นต์การ ทำนายรวม	เปอร์เซ็นต์การ ที่เพิ่ม	ค่าเอฟในการทดสอบ อำนาจการทำนาย
1	ความเชื่อฯ	.557	31	31	24.245***
2	ทักษะติดต่อฯ	.614	38	7	15.998***
	การศึกษา	-	-	-	-
	เหตุผลเชิงฯ	-	-	-	-
	อายุ	-	-	-	-
	ภูมิฐานะ	-	-	-	-
	เพศ	-	-	-	-
	ฐานะทางฯ	-	-	-	-
	รวม	.698	49	-	5.591***

*** มีนัยสำคัญที่ .001

มีนัยสำคัญที่ .001 ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง กับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .369

มีนัยสำคัญที่ .01 และความเชื่ออำนาจในตน กับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .301

มีนัยสำคัญที่ .05 ตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือ อายุ กับการศึกษา มีค่าอาร์ .723

ในการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณนั้น ได้แสดงอำนาจการทำนายไว้ในตาราง 18 โดยผลการทำนายที่ชัดเจนที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจในตน ทำนายได้ 31 เปอร์เซ็นต์ มีนัยสำคัญที่ .001 นอกจากนั้นตัวแปรที่เข้าสู่การทำนายได้อีกคือ ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง ร่วมกันทำนายได้ 38 เปอร์เซ็นต์ หากใช้ตัวแปรทั้ง 8 ตัวร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้วสามารถทำนายได้ถึง 49 เปอร์เซ็นต์

3. ผลวิเคราะห์ในกลุ่มควบคุม ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในเฉพาะกลุ่มควบคุม แสดงเป็นค่า อาร์ ไว้ในตาราง 20 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงสุดคือ ความเชื่ออำนาจในตน มีค่าอาร์ .530 มีนัยสำคัญที่ .001 รองลงมาคือ ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง มีค่าอาร์ .528 มีนัยสำคัญที่ .001 ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .370 มีนัยสำคัญที่ .01

ในกลุ่มควบคุมนี้ ตัวแปรการศึกษาก็มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดยมีค่าอาร์ .347 ในกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ พบว่า ไม่ได้มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่ คือ ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง กับความเชื่ออำนาจในตน มีค่าอาร์ .439 มีนัยสำคัญที่ .001 ทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง กับเหตุผลเชิงจริยธรรม มีค่าอาร์ .300 มีนัยสำคัญที่ .05 ส่วนความเชื่ออำนาจในตน กับเหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น มีค่าอาร์ .237 แต่ไม่พบนัยสำคัญในระดับที่ยอมรับ ตัวแปรอื่นที่พบว่ามีความสัมพันธ์กันสูงได้แก่ การศึกษา กับอายุ มีค่าอาร์ .690

การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณนั้น ได้แสดงอำนาจการทำนายไว้ในตาราง 21 โดยผลการทำนายที่ชัดเจนที่สุดคือ ความเชื่ออำนาจในตน ทำนายได้ 28 เปอร์เซ็นต์ มีนัยสำคัญที่ .001 นอกจากนั้น ก็มีทักษะคิดต่อกิจกรรมทางการเมือง อีกเพียงตัวเดียวที่เข้าสู่สมการการทำนายได้ โดยร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองได้ 39 เปอร์เซ็นต์ หากใช้ตัวแปรทั้ง 8 ตัว ร่วมกันทำนาย จะสามารถทำนายได้ 53 เปอร์เซ็นต์

ตาราง 20 แสดงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มควบคุม

ตัวแปร	ทัศนคติ	ความเชื่อ	เหตุผลเชิง	เพศ	อายุ	การศึกษา	ภูมิลำเนา	ฐานะทางเศรษฐกิจ	การมีส่วนร่วม
ทัศนคติ	-	.439***	.300*	-.173	-.024	.054	.084	.189	.528***
ความเชื่อ		-	.237	-.082*	.111	.256**	.225	.312*	.530***
เหตุผลเชิง			-	-.102	-.046	.026	.050	.060	.370**
เพศ				-	.209	.046	.199	.076	-.062
อายุ					-	.690***	-.009	.285*	.247
การศึกษา						-	.072	.382**	.347**
ภูมิลำเนา							-	.146	.170
ฐานะเศรษฐกิจ								-	.118
การมีส่วนร่วม									-

***, **, * มีนัยสำคัญที่ .05, .01 และ .001 ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงอำนาจการทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของตัวแปร 8 ตัว แบบเป็นขั้น (step wise) และแบบรวม (enter) ในกลุ่มควบคุม

ลำดับ ตัวทำนายที่	ชื่อตัวแปร	ค่าความถดถอย พหุคูณ	เปอร์เซ็นต์การ ทำนายรวม	เปอร์เซ็นต์การ ที่เพิ่ม	ค่าเอฟในการทดสอบ อำนาจการทำนาย
1	ความเชื่อฯ	.530	28	28	19.893***
2	ทัศนคติต่อฯ	.623	39	11	15.875***
	ภูมิฐานะ	-	-	-	-
	การศึกษา	-	-	-	-
	เหตุผลเชิงฯ	-	-	-	-
	อายุ	-	-	-	-
	ฐานะทางฯ	-	-	-	-
	เพศ	-	-	-	-
	รวม	.728	53	-	6.209***

*** มีนัยสำคัญที่ .001

โดยสรุปแล้ว จิตลักษณะทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน
 สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 ในทั้งกลุ่มรวม กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ยกเว้น
 เหตุผลเชิงจริยธรรม ในกลุ่มควบคุมที่พบว่า สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญ
 ที่ .01 ส่วนในการใช้จิตลักษณะทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนั้น พบว่า มี
 เพียงความเชื่ออำนาจในตน และทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง เท่านั้นที่สามารถทำนายได้ดี และ
 การทำนายในกลุ่มรวม ยังสามารถนำตัวแปรการศึกษา และภูมิฐานะเข้าไปร่วมทำนายได้ด้วย ใน
 กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะทั้ง 3 ตัว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ยกเว้นในกลุ่มควบคุมที่เหตุผลเชิง
 จริยธรรม สัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจในตน อย่างไม่พบนัยสำคัญในระดับที่ยอมรับ ชื่อนำสังเกตคือ
 อายุและการศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงมาก ทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย คือมีค่าอาร์ .690 ขึ้นไป

บทที่ 4

สรุปและอภิปรายผล

ในบทก่อนได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียด ทั้งข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ตามสมมุติฐานต่าง ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ข้อมูลทีนอกเหนือสมมุติฐานที่น่าสนใจ ไป แล้ว ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด พร้อมทั้งอภิปรายถึงข้อค้นพบเพื่อให้เห็น ผลการวิจัยที่ชัดเจนขึ้น และครอบคลุมประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทาง การเมือง ของเยาวชน สุดท้ายจะเป็นข้อจำกัด และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยนี้

สรุปผลการค้นคว้า

การวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสถานการณ์ และจิตลักษณะที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชน" นี้ มีวัตถุประสงค์ และสมมุติฐานดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของการระดมคนในสถานการณ์จำลอง ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ระหว่างตัวแปร สถานการณ์จำลอง จิตลักษณะ และเพศ
3. เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมของจิตลักษณะ สถานการณ์จำลอง และเพศ ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ และค้นหาตัวทำนาย การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง กับตัวแปรจิตลักษณะ 3 ด้าน

สมมุติฐานในการวิจัย

1. เยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีการระดมคน มีการเข้าร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ
2. เยาวชนที่มีจิตลักษณะ 3 ด้านสูง ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง หรือมีความซื่ออำนางใจในตนเองสูง หรือมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีการระดมคน

มีการเข้าร่วมทางการเมือง มากกว่าเขาชนที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ และมีจิตลักษณะ 3 ด้าน ต่ำกว่า

3. เขาชนที่เพศแตกต่างกัน เมื่ออยู่ในสถานการณ์จำลองที่แตกต่างกัน และมีจิตลักษณะ 3 ด้าน แตกต่างกัน ได้แก่ ทศคติต่อกิจกรรมทางการเมือง เหตุผลเชิงจริยธรรม ความเชื่ออำนาจในตน จะมีการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

4. จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านคือ ทศคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจใน-นอกตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง

รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองในสถานการณ์จำลอง โดยสร้างสถานการณ์ขึ้น ใช้เขาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน ไปเข้าค่ายฝึกอบรม เป็นเวลา 5 วัน โดยผู้ถูกศึกษาจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกันทุกประการ คือมีการฝึกอบรม การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการกินการอยู่ภายในค่ายพักแรมตลอด 5 วัน ในสถานการณ์นี้ ผู้ถูกศึกษาจะเลือกกรรมการค่ายจำนวน 20 คน และประธานค่ายจำนวน 1 คน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่จัดสร้างขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบพฤติกรรมต่าง ๆ 14 พฤติกรรม เพื่อวัดปริมาณการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนี้ โดยที่เขาชนเหล่านั้นไม่รู้ตัวว่าถูกศึกษาอยู่

การศึกษาเชิงทดลองนี้ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองจำนวน 57 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 53 คน โดยการสุ่มเข้ากลุ่ม กลุ่มทดลองจะได้รับการกระตุ้นระดมคนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองภายในค่าย ส่วนกลุ่มควบคุมจะให้แสดงพฤติกรรมตามลักษณะธรรมชาติของเขาโดยไม่ได้รับการกระตุ้น

การวัดตัวแปรนอกจากการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองแล้ว ผู้ถูกทดลองจะได้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ผลตามสมมติฐาน และนอกเหนือจากสมมติฐาน โดยใช้สถิติ ที่ (t-test), การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (three-way ANOVA), และการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. เขาชนในกลุ่มทดลอง (สถานการณ์ระดมคน) เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มากกว่าเขาชนในกลุ่มควบคุม (สถานการณ์ปกติ) อย่างมีนัยสำคัญที่ .01

✕ 2. เยาวชนที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ ทักษะต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยจิตลักษณะทั้งสามด้านนี้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรสถานการณ์ แยกผลแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 เยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .001

2.2 เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .001

2.3 เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

จิตลักษณะทั้งสามด้านนี้ไม่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ยกเว้นในเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมมีปฏิสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง กล่าวคือ ในกลุ่มเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี เยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูงแล้ว มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงด้วย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง แต่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ และมากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ ไม่ว่าจะมีความเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำหรือสูง ✕

3. เยาวชนชาย และเยาวชนหญิง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระดับที่ยอมรับได้ และเพศก็ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นใด

4. ทักษะต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 โดยมีค่าอาร์ .447, .517 และ .324 ตามลำดับ จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์กันและกันอย่างมีนัยสำคัญที่ยอมรับได้

5. ความเชื่ออำนาจในตน เป็นตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองได้ดีที่สุด ทั้งในกลุ่มรวม กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยมีทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองเป็นตัวทำนายได้รองลงมา ทั้ง 2 ตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกันได้มากกว่าร้อยละ 38 ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย

การอภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. เขาชนจำนวน 110 คน ที่เข้าค่ายฝึกอบรม ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน และมีสถานภาพในสภาพแวดล้อมนั้นเท่าเทียมกัน ซึ่งก็น่าเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในปริมาณที่เท่า ๆ กัน แต่ผลจากการทดสอบสมมุติฐานที่ 1 (ดูตาราง 3) พบว่า เขาชนในกลุ่มทดลอง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเขาชนในกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองก็คือกลุ่มที่ได้รับการกระตุ้นระดมคน โดยกลุ่มนี้จะได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ และแรงเสริม (reinforcement) ซึ่งถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคน (mobilized situation) ส่วนกลุ่มควบคุมนั้น เป็นสถานการณ์ปกติ (normal situation) คือไม่ได้รับการกระตุ้นใด ๆ โดยปล่อยให้เขาชนในกลุ่มนี้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามลักษณะนิสัยเดิมของเขา พบว่าเขาชนในทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีการกระจายของลักษณะ เพศ อายุ ลักษณะบุคลิกภาพภายนอกอย่างเท่า ๆ กัน (ตามกระบวนการสุ่ม) ได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉลี่ยแล้วแตกต่างกัน คือ กลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคน จะตื่นตัวและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในสถานการณ์ปกติ

หากพิจารณาถึงสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบจากความแตกต่างของสถานการณ์ที่จัดกระทำขึ้น (treatment) ไม่เหมือนกันจะเห็นได้ว่า กลุ่มเขาชนที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคนนั้น ถูกกระตุ้นด้วยข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้ตื่นตัว เมื่อเขาตื่นตัวเริ่มแสดงพฤติกรรมเข้ามีส่วนร่วม ก็ได้รับแรงเสริม (reinforcement) บรรยากาศการกระตุ้นเหล่านี้ แตกต่างจากสถานการณ์ปกติที่เขาชนไม่ได้รับข้อมูล ข่าวสารอื่นใดที่เป็นการกระตุ้นหรือจูงใจให้เข้าร่วมในทางการเมือง ผลการทดลองนี้เป็นไปตามแนวคิดเชิงทฤษฎีของ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) ทฤษฎีบทถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองว่า ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจที่สืบเนื่องมาจากแรงจูงใจภายนอก และภายในบุคคล ซึ่งสถานการณ์ระดมคน และสถานการณ์ปกติในการทดลองนี้ก็คือปัจจัยภายนอก ตามแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล เรียกว่า เป็นสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ ได้แก่ ระบบสังคม หรือรูปแบบทางการเมือง และสิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้า หรือสิ่งเร้าที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ (โปรดดู แผนภาพที่ 1) อาจนำแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล มาอธิบายสถานการณ์จำลองที่จัดสร้างขึ้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ โดยถือว่าสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ ที่เขาชนอยู่ในสภาพแวดล้อมเหมือนกันคือ

การอยู่ในค่ายฝึกอบรมเหมือน ๆ กัน และมีระบบสังคม หรือรูปแบบทางการเมืองเหมือน ๆ กัน ต่างกันที่สิ่งแวดล้อมเฉพาะหน้า หรือได้รับสิ่งเร้าที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือเยาวชนในกลุ่มทดลองซึ่งอยู่ในสถานการณ์ระดมคน และเยาวชนในกลุ่มควบคุมซึ่งอยู่ในสถานการณ์ปกติ มีสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ แตกต่างกัน จึงเข้ามีส่วนร่วมแตกต่างกัน ตามแรงกระตุ้นของสิ่งเร้า ในที่นี้คือการระดมคน (mobilization)

มีผลงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับ ผลการวิจัยนี้ ที่สามารถอธิบายถึงการกระตุ้นระดมคนให้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น เลิร์นเนอร์ (วีรวุฒิ เปรมประภา. 2525 ; อ้างอิงมาจาก Daniel Lerner. 1958 : 5465) พบว่า การกระตุ้นประชาชนด้วยสื่อมวลชน เช่น วิทยุ ภาพยนต์ และหนังสือพิมพ์ ทำให้บุคคลมีความตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่วน เบอเรลสัน ลาซาร์เฟล และ แมคฟี (ชลัช จงสืบทันท์. 2527 : 34 ; อ้างอิงมาจาก Berelson, Lazarsfel and McPhee. 1966) พบว่าปริมาณการเปิดรับสื่อสารมวลชนมีผลกระทบทางบวกต่อผลการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (voting turn out) และยังพบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชนมีส่วนเพิ่มความสนใจของผู้รับ ในการเข้าร่วมรณรงค์ทางการเมือง (political campaign) อีกด้วย

ในประเทศไทย ชลัช จงสืบทันท์ (2527 : 89) ได้ศึกษากับนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกือบทุกด้าน กล่าวคือนักศึกษาที่เปิดรับสื่อสารมวลชนมากกว่า จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาที่เปิดรับสื่อสารมวลชนน้อย เช่นเดียวกัน ไชยพร วัฒนจิวนนท์ (2535) ซึ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ของจังหวัดเชียงใหม่ ก็พบว่า การเปิดรับสื่อสารมวลชน และข่าวสารต่าง ๆ เป็นตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญ

แม้ว่าผลการวิจัยดังกล่าว มิได้ศึกษาสภาพบุคคลที่ถูกกระตุ้นด้วยข่าวสาร หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่นในสถานการณ์ระดมคน แต่ก็อาจจะอธิบายได้ว่า การได้รับข่าวสาร หรือการกระตุ้นต่าง ๆ ทางสื่อมวลชน ทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพการณ์ที่ไม่ได้รับ

2. แม้ว่าภายในสถานการณ์ที่เหมือนกัน และมีสิ่งเร้าต่าง ๆ เหมือนกันทุกประการ บุคคลก็อาจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันก็ได้ ซึ่งตามแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล นั้น อธิบายว่า นอกจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมแล้ว ปัจจัยส่วนบุคคลก็ส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งผล

การวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) กล่าวคือ เยาวชนที่อยู่ในสถานการณืปกติ หรือสถานการณืระดมคนเหมือนกัน ก็ยังเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยทางจิตที่เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลแตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยแยกอภิปรายได้ดังนี้

2.1 เยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ ซึ่งพบผลอย่างชัดเจนในกลุ่มรวม และกลุ่มควบคุม (โปรดดู ตาราง 6, 7) แม้ในกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานการณืระดมคน ก็พบผลเช่นนี้อย่างมีนัยสำคัญ (โปรดดู ตาราง 7) ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน 2.1 บางส่วน แต่ในส่วนของการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเชื่ออำนาจในตน กับตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่าปฏิสัมพันธ์ตามสมมุติฐาน

เมื่อพิจารณาจิตลักษณะด้านนี้ ทัศนคติ เป็นความรู้สึกนึกคิดที่ตอบสนองต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเรื่องหนึ่งเรื่องใด ในทางประเมินค่า ความรู้สึกตอบสนอง และแนวโน้มตอบสนองต่อสิ่งนั้น หรือเรื่องนั้น โดยลักษณะทางจิตนี้จะมีผลใกล้เคียงกับพฤติกรรมมาก และสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2523) มีงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่าทัศนคติต่อกิจกรรม หรืองาน หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด สามารถทำนายพฤติกรรมนั้น ๆ ได้อย่างดี เช่น นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาท จะมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมากกว่านักศึกษาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเรื่องนี้ (พองพรหม แววิเศษ. 2533) ทัศนคติต่องานราชการ สามารถทำนายการทำงานราชการอย่างขยันขันแข็งของข้าราชการไทยได้อย่างมีนัยสำคัญ (จินตนา บิลมาศ. 2529) เกษตรกรที่มีทัศนคติที่ดีต่อนวัตกรรมทางการเกษตร จะยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร (การปลูกมันฝรั่งพันธุ์สปันต้า) มากกว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อนวัตกรรมทางการเกษตรนั้น (พนธ์ สัมมา. 2530) แสดงว่าทัศนคติต่อเรื่องใด ก็สามารถทำนายพฤติกรรมนั้นได้ดี

ในงานวิจัยนี้ก็มีผลสอดคล้องกัน คือ ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง สามารถอธิบาย และทำนายการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชนได้ แม้ไม่พบว่ารายงานการวิจัยในเมืองไทยเรื่องใด ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง กับ พฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่จากรายงานการวิจัยของ ไชยพร ศัพท์จิวนนท์ (2535 : 165) ก็ได้ อธิบายถึงสาเหตุที่ประชาชนชาวเชียงใหม่ เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในรูปแบบเทศบาล

น้อยว่า มีสาเหตุมาจากการที่ประชาชน มีทัศนคติในทางลบต่อตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาล และมีความศรัทธาในข้อ ต่อการเมืองท้องถิ่น ซึ่งใกล้เคียงกับผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองมาก

2.2 เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ซึ่งพบผลอย่างชัดเจนทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อยต่าง ๆ (โปรดดูตาราง 7, 9) ซึ่งผลหลัก ๆ เป็นไปตามสมมุติฐาน 2.2 บางส่วน แต่ในส่วนของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเชื่ออำนาจในตน กับตัวแปรอื่น ๆ ไม่พบว่ามียุติสัมพันธ์

ผลที่พบนี้สอดคล้องกับกับงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน กับพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคม เช่น ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2532) ได้พบว่าถ้าครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเชื่ออำนาจในตนสูงเพียงอย่างเดียว ก็มีพฤติกรรมการทำงานสูง แต่ถ้ามีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ก็จะมีพฤติกรรมการทำงานต่ำอย่างชัดเจน ส่วน วันเพ็ญ เจริญผลลักษณ์ (2518) พบว่าความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมหรือลักษณะอื่น ๆ ที่นำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา เช่น ลักษณะการเป็นผู้นำ ความเกรงใจ การรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นให้คงที่หรือดีขึ้น เป็นต้น

งานวิจัยในต่างประเทศนั้น เปร์รี เว (อ้อมเดือน สดมณี. 2535 : อ้างอิงมาจาก Perre' ve. 1986) พบว่าความเชื่ออำนาจนอกตนมีความสัมพันธ์ทางลบ กับการเรียกร้องในงาน และความพึงพอใจในงาน ส่วน แอชฟอร์ท (Ashforth. 1989) พบว่าความเชื่ออำนาจนอกตน จะทำให้บุคคลรู้สึกไร้อำนาจในการปฏิบัติงานต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าความเชื่ออำนาจในตนนั้นมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และเป็นพฤติกรรมที่บุคคลจะต้องปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้เกิดผลดีแก่สังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับพฤติกรรมดังกล่าว

แม้ไม่พบว่าม้งานวิจัยใด ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจในตน กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก่อน แต่จากงานวิจัยของ ชลัช จงสืบพันธ์ (2527) พบว่า ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง (political efficacy feelings) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการลงคะแนนเสียง และการเป็นฝ่ายรับการสื่อสารทางการเมือง ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา และงานวิจัยของไชยพร ตัณฑ์จวนนท์ (2535 : 165) ก็พบว่าความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีบทบาทในชุมชน

ของชาวเชียงใหม่ ความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมืองนั้น เป็นลักษณะความรู้สึก หรือความเชื่อว่าการกระทำของตนมีผลกระทบต่อกระบวนการทางการเมือง (ชลัช จงสืบพันธ์. 2527 ; อ้างอิงมาจาก Clotfelter. 1980 : 25) ซึ่งลักษณะความรู้สึกหรือความเชื่อเช่นนี้ ใกล้เคียงมากกับลักษณะความเชื่อในผลการกระทำของตนเอง ว่าผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากความพยายามของตน และตนสามารถควบคุมให้เกิดผลที่ปรารถนาได้ จิตลักษณะนี้จึงทำนุบำรุงการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

2.3 เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า
เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ (โปรดดูตาราง 7, 10) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน 2.3 บางส่วน ยกเว้นในด้านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุผลเชิงจริยธรรม กับตัวแปรอื่น ๆ พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตามทฤษฎีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) แล้ว จริยธรรมเป็นภาวะทางจิตใจของบุคคล ในการเข้าใจโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำก็คือบุคคลที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่เข้าใจความสัมพันธ์ของตนกับสังคมได้อย่างลึกซึ้ง จึงพิจารณาเพียงว่าสิ่งที่ดี ที่เหมาะสม ดูจากสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง บุคคลที่มีจริยธรรมสูง จะค่อย ๆ ขยายการยึดตนเองออกไปสู่บุคคลอื่น ๆ ที่มีความใกล้ชิดกับตนเองมาก ไปจนกระทั่งใกล้ชิดน้อยลง และไม่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจึงเป็นการแสดงถึงความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมนั้นเอง บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูงจึงมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสังคม เพราะการรับรู้ถึงกิจกรรมทางการเมือง ก็เป็นการรับรู้ถึงการกระทำของตนที่จะส่งผลต่อสังคมอย่างหนึ่ง

มีงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในสังคม เช่น วิเชียร รักการ (2522) พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทมากกว่า นักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ส่วน สุรพงษ์ ชูเดช (2534) พบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง แล้วมีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มากกว่านักศึกษาที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ไม่ว่าจะมีความฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร

แม้จะไม่พบว่าม้งงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก่อน แต่งานวิจัยในต่างประเทศนั้น เรนวิก์ และ เอ็มเลอร์ (Renwick and Emler, 1974) พบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมิชิแกน ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ต่างกัน จะมีพฤติกรรมการเรียกร้องต่อกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาที่พบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรม มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนั้น จึงสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น

3. เยาวชนหญิง และเยาวชนชาย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน (โปรดดูตาราง 6, 9, 10) แสดงว่าเพศไม่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และไม่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับตัวแปรอื่นใดด้วย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน 3 ที่ตั้งไว้

ภายในสถานการณ์จำลองนั้น เยาวชนที่ถูกนำมาฝึกอบรมทั้ง 110 คน ไม่ว่าหญิง หรือ ชาย มีสถานภาพเป็นสมาชิกค่ายโดยเท่าเทียมกัน ในทางสิทธิ หน้าที่ และบทบาทต่าง ๆ ภายในค่าย การจัดสร้างสถานการณ์ขึ้นเช่นนี้ ก็เพื่อให้เยาวชนทั้งหญิง และชาย ได้แสดงบทบาททางการเมืองของตนออกมาโดยไม่มีปัจจัยแทรกซ้อนอื่น ๆ โดยมีสมมุติฐานที่ศึกษาว่าเยาวชนหญิง และชาย น่าจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน แต่จากการทดสอบสมมุติฐานพบว่าไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากภายในสถานการณ์จำลอง บทบาททางเพศของเยาวชน แทบจะไม่ส่งผลต่อการทำกิจกรรมอื่นใดเลย กล่าวคือ เยาวชนทั้งหญิง และชาย ได้ร่วมฝึกอบรมและทำกิจกรรมต่าง ๆ คล้าย ๆ กัน ในทางด้านการเมืองนั้น เยาวชนหญิง และชาย จึงสนใจเข้ามีส่วนร่วมพอ ๆ กัน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ ชีระตระกูล (2528) ที่พบว่า กรรมกรการทำเรือชาย และกรรมกรการทำเรือหญิง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับที่ไม่แตกต่างกัน และ ศุภชัย เอี่ยมละเอียด (2528) ที่พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพิทยา อย่างไรก็ตาม ยังมีผลงานวิจัยอีกหลายเรื่องที่พบผลขัดแย้งกับงานวิจัยนี้ เช่น ชลัช จงสืบพันธ์ (2527) พบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการมีบทบาทในชุมชน การประท้วง การเป็นฝ่ายรับและการเป็นฝ่ายส่ง การสื่อสารทางการเมือง และงานวิจัยของ ไชยพร ตัณฑ์จิวนนท์ (2535) ที่พบว่าประชาชนชายชาวเชียงใหม่ เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในรูปแบบเทศบาล มากกว่าประชาชนหญิง ส่วนรังสิต วงษ์ทองดี (2529) กลับพบผลว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศ-

บาลตำบลอัมพวา เพศมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยเพศหญิงไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งมากกว่าเพศชาย

แม้ว่าจะมีผลงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องในเมืองไทยที่พบผลขัดแย้งกันในเรื่องอิทธิพลของเพศต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ในต่างประเทศ จากการศึกษาของ อัลมอนด์ และ เวอร์บาร์ (Almond and Verbar. 1963 : 177 - 178) พบว่าเพศชายมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเพศหญิง แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าของชุมชนนั้นด้วย หากชุมชนนั้นมีพลเมืองมีรายได้ระดับปานกลาง และระดับการศึกษาค่อนข้างสูง ตัวแปรเพศจะไม่มีผลสำคัญ แต่ถ้าเป็นชุมชนที่มีสถานะทางสังคมเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำเพศชายจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าหญิง ซึ่งสอดคล้องกับ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel. 1977 : 117) ที่พบว่าชายมีแนวโน้มเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าหญิง แต่อิทธิพลของเพศนี้จะลดน้อยลงเมื่อบ้านเมืองมีความทันสมัยมากขึ้น (ไชยพร ตันตจิวานนท์. 2535 : อ้างอิงมาจาก Milbrath and Goel. 1977 : 117)

แสดงว่าตัวแปรเพศเพียงตัวเดียวอาจจะใช้อธิบายการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ไม่ชัดเจนนัก ต้องใช้ตัวแปรอื่น ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ ระบบสังคมวัฒนธรรม หรืออาชีพ เข้ามาร่วมอธิบายไปพร้อม ๆ กันด้วย จากผลการวิจัยและการประมวลเอกสารจะเห็นว่า เพศ มีอิทธิพลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ชัดเจนนัก ทำให้ผลการทดสอบไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน คือ เพศหญิง และชาย เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในเชิงปริมาณไม่แตกต่างกัน แต่จากข้อสังเกต ในการรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย มีข้อสังเกตว่าเพศมีส่วนในการแสดงพฤติกรรมในบางพฤติกรรมต่างกันมาก เช่น เพศชายมักจะลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง (ผู้สมัครประธานค่าฯ 5 คน มีชาย 4 คน หญิง 1 คน ผู้สมัครกรรมการค่าฯ 32 คน มีชาย 22 คน หญิง 10 คน) ในพฤติกรรมออกเสียงเลือกตั้งมีเพศหญิงออกเสียงร้อยละ 97.5 ส่วนเพศชายออกเสียงร้อยละ 77.14 (คิดตามสัดส่วนจำนวนคนในแต่ละเพศ) อาจจะเป็นไปได้ว่าเพศชาย และหญิง อาจจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันในเชิงปริมาณ แต่อาจจะแตกต่างกันในเชิงคุณภาพ คือมีพฤติกรรมเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน เฉพาะบางด้าน และในบางกลุ่มคน ซึ่งควรจะต้องมีการศึกษาร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ ให้ละเอียดต่อไปอีก

4. จากการค้นหาตัวทำนายนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า จิตลักษณะ ทั้งสามด้านที่ใช้ศึกษาเป็นตัวทำนายนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ดีที่สุด โดยเฉพาะความเชื่ออำนาจในตน ซึ่งได้อภิปรายถึงคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไปแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ ได้แก่ ทศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2531) ที่พบว่า ความเชื่ออำนาจในตน เหตุผลเชิงจริยธรรม ทศนคติต่อการทำงาน และจิตลักษณะตัวอื่น ๆ อีกบางตัว มีความสัมพันธ์กันและกัน อย่างมีนัยสำคัญ ในกลุ่มข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจากงานวิจัยของ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี นี้ และงานวิจัยของ วิชัย เอื้อศบัว (2532) ซึ่งศึกษาในกลุ่มข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานครเหมือนกัน จึงได้ข้อเสนอแนะว่า การเสริมสร้างพัฒนาความเชื่ออำนาจในตน เพียงประการเดียว อาจทำให้จิตลักษณะที่พึงปรารถนาด้านอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันนี้ พัฒนาตามไปด้วย และมีงานวิจัยที่ทดลองฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนแก่ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ก็พบผลสอดคล้องกัน คือ จิตลักษณะด้านอื่น ๆ เช่น ทศนคติต่อการทำงาน เหตุผลเชิงจริยธรรม พฤติกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น จะพัฒนาไปตามความเชื่ออำนาจในตนด้วย (อ้อมเดือน สดมณี. 2535) ดังนั้นในการพัฒนาพฤติกรรม การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองตามผลการวิจัยนี้ อาจจะพัฒนาความเชื่ออำนาจในตนของเขาวงก่อน แล้วจิตลักษณะอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กัน อาจจะพัฒนาตาม ซึ่งจะเกิดผลต่อพฤติกรรมคนต้นคนเองอื่น ๆ ตามทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2531)

ในการวิเคราะห์เพิ่มเติมนอกจากสมมุติฐาน พบว่า นอกจากจิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้แล้ว ยังมีตัวทำนายนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ในทางลักษณะภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ที่เข้าสู่สมการทำนายได้บ้าง เช่น การศึกษา และภูมิลำเนา และในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองก็พบว่า การศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับ ภูมิลำเนา และอายุด้วย (โปรดดูตาราง 11, 21)

โดยปกติแล้ว เขาวงที่มีอายุน้อยมากก็จะมีโอกาสศึกษาได้สูงขึ้น เขาวงที่มีอายุน้อยน้อยย่อมยังไม่สามารถศึกษาได้เกินวัยของตน การพบความสัมพันธ์ระหว่างอายุ กับการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนี้จึงเป็นเรื่องธรรมดา แต่ภายในการจัดกิจกรรมค่ายที่ฝึกอบรมเขาวง ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันมาก (อายุระหว่าง 14 - 18 ปี) ผู้ที่มีภูมิลำเนามากกว่า มักจะ

แสดงบทบาทในการเป็นผู้นำ หรือเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งผลการวิจัยก็พบผล เช่นนั้น คือ เยาวชนที่อายุมาก และการศึกษาสูงด้วย จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่อายุมาก แต่การศึกษาน้อย และมากกว่าเยาวชนที่มีอายุน้อย การจะบรรลุคุณลักษณะนั้น บุคคลก็ต้องมีอายุและการศึกษาพอสมควร ผลการวิจัยนี้แสดงว่า เยาวชนในช่วงอายุ 14 - 18 ปี นี้ การศึกษาและอายุสามารถร่วมกันเป็นตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

ในส่วนของตัวแปรภูมิลาเนา นั้น พบว่าเป็นตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แต่ไม่ชัดเจนนัก แต่จากการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ของภูมิลาเนากับการศึกษา เห็นว่า อาจใช้ภูมิลาเนา และการศึกษา อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ในบางกลุ่ม (โปรดดูตาราง 11)

ในการศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากตัวแปรทางชีวสังคม หรือภูมิหลังนั้น งานวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรทางชีวสังคม หรือภูมิหลังบางตัวได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ภูมิลาเนา ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรที่เป็นลักษณะถาวร หรือเกือบจะถาวรในตัวบุคคล และมีการกระจาย ลักษณะทางชีวสังคม หรือภูมิหลังนี้อยู่แล้วในกลุ่มตัวอย่าง จึงไม่พบผลที่เด่นชัดในการอธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นไปได้ว่าตัวแปรเหล่านี้มิใช่ตัวแปรในเชิงสาเหตุของพฤติกรรมโดยตรง แต่มีตัวแปรเชื่อมแทรกอื่น ๆ ที่ใกล้ชิดกับพฤติกรรมมากกว่า เช่นในการศึกษาตัวแปรทางเพศพบว่า เพศ ไม่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะ เพศมิใช่สาเหตุของการที่จะทำให้บุคคลเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในทางการเมือง แต่อาจจะมีอิทธิพลของสังคม วัฒนธรรมที่ทำให้เพศชาย และหญิงมีความคิดความรู้สึกต่างกันในเรื่อง จึงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกันได้ ซึ่งควรศึกษาให้ถึงตัวแปรเชื่อมแทรกเหล่านั้นต่อไป

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้ ได้พยายามควบคุมปัจจัยแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล โดยการสร้างสภาพการทดลองขึ้น ให้กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสแสดงพฤติกรรมตามลักษณะธรรมชาติของเขาเอง แต่ผลการวิจัยก็มีข้อจำกัดคือ สิ่งที่ศึกษาได้เป็นพฤติกรรมการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มิใช่การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ เป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์ต่อไปได้ 2 แนวทางคือ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ในการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองด้วยแบบสังเกตที่สร้างขึ้นนั้น พบว่าคะแนนขาดความต่อเนื่อง และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สูง จึงอาจวัดด้วยแนวคิดทฤษฎีอื่น หรือแบบวัดแบบอื่น ๆ ซึ่งมีการสร้างขึ้นและพัฒนาพอสมควร และอาจศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแยกเป็นประเภท หรือเป็นด้านต่าง ๆ ให้ละเอียดขึ้น
2. ผลจากการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะ สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้สูงกว่าตัวแปรประเภทอื่น ๆ ในการวิจัยเพื่อค้นหาตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป ควรให้ความสนใจในตัวแปรทางจิตลักษณะอื่นมากขึ้น
3. จากการค้นเอกสารต่าง ๆ พบว่าแทบจะไม่มีงานวิจัยใดศึกษาในด้านตัวแปรของสภาพแวดล้อม หรือระบบทางสังคมวัฒนธรรม ที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง เลย แม้ว่าจะงานวิจัยนี้จะมีการใช้ตัวแปรสถานการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความแตกต่างของสังคม วัฒนธรรม หรือสถานการณ์ทางสังคมอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น
4. ตัวแปรภูมิหลังทางชีวสังคม อาจมิใช่ตัวแปรที่เป็นสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากงานวิจัยนี้แล้ว มีอีกหลายงานวิจัยที่ไม่พบผลการทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นไปได้ว่า มีตัวแปรเชื่อมแทรกระหว่างลักษณะทางชีวสังคม กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการศึกษาครั้งต่อไปควรสนใจถึงตัวแปรที่ใกล้ชิดกับพฤติกรรมเหล่านั้น

ข้อเสนอแนะในการใช้พัฒนาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ผลที่พบว่าเยาวชนในสถานการณ์ที่มีการกระตุ้นให้ตื่นตัวทางการเมือง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนในสถานการณ์ปกติ ดังนั้น เมื่อต้องการให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ก็สามารถทำได้โดยสร้างสถานการณ์กระตุ้นโดยอาจใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ บุคคลเมื่อมีสภาพแวดล้อมกระตุ้นให้เข้ามีส่วนร่วม ก็จะตื่นตัวและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสภาพการณ์ปกติ อาจนำไปใช้ในระหว่างที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกิจกรรมการ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ เป็นแนวทางในการใช้ประโยชน์ต่อไปได้ 2 แนวทางคือ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ในการวัดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองด้วยแบบสังเกตที่สร้างขึ้นนั้น พบว่าคะแนนขาดความต่อเนื่อง และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) สูง จึงอาจวัดด้วยแนวคิดทฤษฎีอื่น หรือแบบวัดแบบอื่น ๆ ซึ่งมีการสร้างขึ้นและพัฒนาพอสมควร และอาจศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแยกเป็นประเภท หรือเป็นด้านต่าง ๆ ให้ละเอียดขึ้น
2. ผลจากการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรจิตลักษณะ สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้สูงกว่าตัวแปรประเภทอื่น ๆ ในการวิจัยเพื่อค้นหาตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่อไป ควรให้ความสนใจในตัวแปรทางจิตลักษณะอื่นมากขึ้น
3. จากการค้นเอกสารต่าง ๆ พบว่าแทบจะไม่มีการวิจัยใดศึกษาในด้านตัวแปรของสภาพแวดล้อม หรือระบบทางสังคมวัฒนธรรม ที่สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ แม้ว่างานวิจัยนี้จะมีการใช้ตัวแปรสถานการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ก็ควรจะมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงความแตกต่างของสังคม วัฒนธรรม หรือสถานการณ์ทางสังคมอื่น ๆ ต่อไป เพื่อให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ชัดเจนขึ้น
4. ตัวแปรภูมิหลังทางชีวสังคม อาจมิใช่ตัวแปรที่เป็นสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากงานวิจัยนี้แล้ว มีอีกหลายงานวิจัยที่ไม่พบผลการทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจเป็นไปได้ว่า มีตัวแปรเชื่อมแทรกระหว่างลักษณะทางชีวสังคม กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการศึกษารั้งต่อไปควรสนใจถึงตัวแปรที่ใกล้ชิดกับพฤติกรรมเหล่านี้

ข้อเสนอแนะในการใช้พัฒนาการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ผลที่พบว่า เยาวชนในสถานการณ์ที่มีการกระตุ้นให้ตื่นตัวทางการเมือง จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเยาวชนในสถานการณ์ปกติ ดังนั้น เมื่อต้องการให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ก็สามารถทำได้โดยสร้างสถานการณ์กระตุ้นโดยอาจใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ บุคคลเมื่อมีสภาพแวดล้อมกระตุ้นให้เข้ามีส่วนร่วม ก็จะตื่นตัวและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าสถานการณ์ปกติ อาจนำไปใช้ในระหว่างที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกิจกรรมการ

เลือกตั้งอื่น ๆ หรือนำไปใช้ในโอกาสที่ต้องการระดมคนเข้าร่วมกิจกรรมในทางการเมืองอื่น ๆ ก็ได้

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์เสริมให้มีความกล้าในเด็กและเยาวชน ของชาติ คือการมีทัศนคติที่ดี ต่อกิจกรรมทางการเมือง การมีความเชื่ออำนาจในตน และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นสูง ๆ เพราะจากงานวิจัยพบว่า ลักษณะทางจิตใจเหล่านี้ ส่งผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของ เยาวชน อย่างชัดเจน โดยเฉพาะความเชื่ออำนาจในตน จิตลักษณะเหล่านี้ ทางทฤษฎีแล้วจะพัฒนาไป ตามสติปัญญา และการเรียนรู้ตามวัยแห่งพัฒนาการนั้น ดังนั้น การเสริมสร้างจิตลักษณะเหล่านี้ อาจทำได้โดยการฝึกประสบการณ์เรียนรู้ในโรงเรียน ที่จะเอื้อต่อการพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 3 ประการ โดยอาศัยหลักความรู้ทางพฤติกรรมศาสตร์เป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาหลักสูตร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมพล ท่องธรรมชาติ. วิวัฒนาการระบอบรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพฯ:
ดวงศีการพิมพ์ , 2524.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. นโยบายและแผนพัฒนาเด็กและ
เยาวชน 2522. กรุงเทพฯ: 2522.
- งามตา วรินทร์านนท์. "เอกสารประกอบการสอน วิชา จิตวิทยาสังคม," จิตวิทยาสังคม.
หน้า 211-213. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2534.
- จินตนา บิลมาศ และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยสถาบันข้าราชการพลเรือน เรื่อง-
คุณลักษณะของข้าราชการพลเรือน. สำนักงาน ก.พ., 2529.
- ชลิข จงสืบพันธ์. การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะบริบท และลักษณะทางจิตวิสัย
ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา ที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร , 2529. อัดสำเนา.
- ไชยพร ดัดดีจิวันนท์. การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในรูปเทศบาล : ศึกษา
เฉพาะกรณีเทศบาลนครเชียงใหม่. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหา-
วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ธันวาคม 2535.
- ดวงเดือน แซ่ตั้ง. การใช้ป้ายรางวัลเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นทางใจของเด็กก่อน
วัยรุ่น. ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. คำบรรยายเรื่องผลงานวิจัยจริยธรรมของสถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "การพัฒนาจิตใจของข้าราชการ : หลักการและแนวปฏิบัติทางวิชาการ," วารสารข้าราชการ. หน้า 21-35. กุมภาพันธ์ 2528.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. การวัดทัศนคติเพื่อทำนายพฤติกรรม : เอกสารการอบรมการวิจัยขั้นสูงทางพฤติกรรมศาสตร์. หน้า 5-7. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย," ใน ประมวลบทความด้านพฤติกรรมศาสตร์ เอกสารฉบับพิเศษในวโรกาสครบปีที่ 33. หน้า 12-23. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉนิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. การเมือง การบริหารไทย ภาระของชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533 .

นพนธ์ สัมมา. จิตลักษณะที่สำคัญที่เกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร. ปรินิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

บุญรับ ศักดิ์มณี. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการทำงานราชการ. ปรินิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

บุญเลิศ อีระตระกูล. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีกรมกรการทำเรือแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.

บรรพต วีระสัย และคนอื่น ๆ. รัฐศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.

- ประจิดร มหาหิง. สังคมวิทยาการเมือง:แนวคิดทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2529.
- ปรีชา ธรรมา และถาวร เกิดเกียรติพงศ์. พฤติกรรมของเด็กไทยวัยรุ่นที่ขัดกับสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก, 2516.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และสายทิพย์ สุดดีพันธ์. การเมืองของเด็ก. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.
- มานะศรี ยงเจริญ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของกรรมกรไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี นักศึกษารัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.
- รังสิต วงศ์ทองดี. พฤติกรรมการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง : ศึกษาเฉพาะกรณีการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2523. สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529. อัดสำเนา.
- รัตนา ประเสริฐสม. การเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัย ของนักเรียน ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ลิขิต อีร์เวคิน. "ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน," ใน การพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- วิชัย เอียดบัว. ลักษณะจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมทางวิชาการ ของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. หลักการสร้าง และวิเคราะห์เครื่องมือในการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2523.

- วิเชียร รักการ. การวิจัยเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิต และนิสิตอาสาสมัคร :
การศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ
: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2532. อัดสำเนา.
- วีรวัฒน์ เปรมประภา. การสื่อสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษา
เฉพาะกรณีพนักงานไฟฟ้านครหลวง. สารนิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528. อัดสำเนา.
- วีรวัฒน์ เปรมประภา. "การให้ความรู้ทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทย," รัฐศาสตร์สาร. 3 : 32 - 36 ;
สิงหาคม 2529.
- วีรธรรม พิบูลย์. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518. อัดสำเนา.
- วรรณวิมล หิมพานิช. มันทัศน์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
อัดสำเนา.
- ศักดิ์ชัย นิรุฬหี. ความแปลกแยกกับพฤติกรรมการทำงานของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร.
ปริญดา นิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพมหานคร : พัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี-
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ศุภชัย เอี่ยมละออ. พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น :
ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาเมืองพัทยา เมื่อ วันที่ 17 มีนาคม 2528.
วิทยานิพนธ์ ร.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528, อัดสำเนา.
- ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย. วีรชนคนกล้า 128 - 134 ; 2518.
- สุขุม นวลสกุล และคนอื่น ๆ. "ตำราเรียนคณะรัฐศาสตร์," การเมืองและการปกครอง-
ไทย. หน้า 5. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.

- สุจิต บุญบงการ. "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาการเมืองของไทย," ในวรรณวิทยาการ
 โรงพิมพ์สมาคมสังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย, พระนคร ; 2514.
- สุจิต บุญบงการ และคนอื่น ๆ. วัฒนธรรมทางการเมืองไทย. หน้า 206-214. สมาคม
 สังคมนศาสตร์แห่งประเทศไทย โรงพิมพ์แสงรุ่งการพิมพ์ กรุงเทพฯ : 2524.
- สมศักดิ์ เกียวกิ่งแก้ว. "โครงการตำรามหาวิทยาลัย" ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับรัฐศาสตร์.
 สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มิตรนราการพิมพ์, 2525.
- สุภาพร วิไลพันธ์. ความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนไทยเชื้อสายจีนในชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518. อัดสำเนา.
- สายทิพย์ สุดดีพันธ์. การเรียนรู้ทางการเมืองของเยาวชนไทย : ศึกษากรณีกรุงเทพ
มหานคร. วิทยานิพนธ์ ร.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524. อัดสำเนา.
- สวณา พรพัฒน์กุล. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : แสงรุ่งการพิมพ์, 2522.
- อ้อมเดือน สดมณี. ผลของการฝึกอบรมพุทธพหุศึกษาศาสตร์ต่อจิตลักษณะและประสิทธิผล
ของครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.

Almond, Gabriel A. and Sidney Verba. The Civic Culture : Political
Attitudes and Democracy in Five Nations. Boston : Little,
 Brown and Company, 1965.

Adelson, Joseph and Robert P. O'Neill. "Growth of Political Ideas
 in Adolescence : The Sense of community," Journal of
Personality and Social Psychology. 14(13) : 295 -306 ;
 1966.

Almond, G.A. and B.G. Powell, Jr. Comparative Politics : A Deve-
lopmental Approach. Boston : Little, Brown and Company,
 1966

- Bald-Win, Alfred L. Theories of Child Development. New York : JohnWiley & Sons, Inc., 1968.
- Beck, Isabel H. and Bruce Monroe. "Some Dimension of Simulation," Education Technology. 45 - 49 ; October, 1969.
- Corbin, Warren Spencer. "The Effect of a Stimulation Game About Souteat Asia on Political Economic and Social Attitud of Ninth Grade Student," Dessertation Abtracts Interna-tional 32. 1258 A ; September, 1971.
- Cronbach, Lee J. Essencials of Psychological Testing. 3 rd ed. New york : Harper & Row , publishers, Inc., 1970.
- Dawson Richard and Kenneth Prewitt. Political Socialization. Boston : Little, Brown, 1969.
- Deutsch, Karl. "Social Mobilization and Political Development," in American Political science Review. 55 ; September, 1961.
- Emler, Nicholas and Stanley Renwick & Malone Bernadette. "The Rela-tionship Between Moral Reasoning and Political Orientation," Journal of Personality & Social Psychology. 45 (5) : 1073 - 1080 ; November, 1983.
- Fishbein, Martoon and Betief Icek Ajzen. "Attitude intention and Behavior," Introduction to Theory and Research. 578 : Mass, Addusin-Wesley, 1975.

Gabriel A., Almond and G.B. Powell, Jr. Comparative politics Today. 52-205 ; Boston : little, Brown and Co., 1976

Geller, Danial M. "Invovement in Role-Playing Stimulation : A Demostration with Studies on Obedience," Journal of Personality and Social Psychology. 36 : 219-235 ; November, 1978.

Hesbert Mc Closky. "Political Participation," in International Encyclopedia of Social Sciences. 12 : 525 ; 1968.

Hess Robert and Easton, David. "The Role of Elimentary School in Political Socialization," Shool Reviwe. 70(2) : 257 - 265 ; 1972.

Huntington and Nelson. No Easy Choice Political Participation op. cit., 7 - 10 ; Cambridge, Massachusetts : Havard University Press, 1982.

Lickona, Thomas. "Critical Issues in the Study of Moral Development and Behavior," in Lickona Thomas. (ed.) Moral Development and Behavior. New York : Rinchart and Winston, 1976.

Lerner, Daniel. The Passing of Traditional Society. Glencoe, Ill. The Free Press, 1958.

Lester W., Milbrath. Political Participation : How and Why do People Get Involved in Politics. Chicago : Rand McNally, 1965.

Lester Milbrath and M.L., Goel. "Political Participation," How and Why do People get Involved in Political ? p.33 Washington D.C.: University Press of America, Inc., 1977.

Myron Weiner. "Political Participation : Crises of Political Process in L. Binder and others," Crises and Consequences in Political Development. 159-205 ; N.J. Princeton University Press, 1971.

Norah Rosenau. "The Sources of Children's Political Concept : An Application of Piaget's Theory," : New Direction in Political Socialization. New York : 1975.

Piaget, Jean and Barbel Inhelder. The psychology of the Child. New York : Basic Books, Inc., 1969.

Rotter, J.B. "Generalized Expectancies for Internal Versus External Control Reinforcement," Psychological Monograph 80. 1(609) ; 1966.

Sibney Verba and Nor H., Nie. Participation in America : Political Democracy and Social Equality. p. 2-3. New York : Harper & Row Publishers, 1972.

Suchit Bunbongkarn. Higher Education and Political Development. Unpublished Ph.D. Thesis, The Fletcher School of Law and Diplomacy, 1968.

Solomon, D. and M.L. Oberlander. "Locus of control in the Classroom," in Richard H. Coop and Kinnard White. (ed.) Psychological Concepts in the Classroom. p. 119-150. New York : Harper and Row Publishers, 1974.

- Snarey, John R. "Cross-Culture Universality of Social - Moral Development," A Critical review of Kohlbergian Research psychology Bulletin 2. 202-232 ; 1985.
- Seeman, M. "On The Meaning of Alienation," American Sociological Review. 783-791 ; December, 1959.
- Strickland B.R. "Internal-External Control of Reinforcement," in Blass (ed.) Personality Variables in Social Behavior. p. 219-280. New York : John Wiley and Sons, 1977.
- Tinaphan Nakata. The Problem of Democracy in Thailand ; A Study of Political culture and Socialization of College Students. Bangkok : Praepittaya, 1975.
- Weiner, Myron. "Political Participation : Crisis of the Political Process," in Crisis on Sequences in Political Development. edited by Leonard Binder and other. p. 159-204. Princeton : princeton University Press, 1971.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การฝึกอบรมผู้สังเกตในการวิจัย

การฝึกอบรมผู้สังเกตในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการฝึกอบรมเอง โดยคัดเลือกผู้สังเกตจากคณะผู้ช่วยในการวิจัย จำนวน 14 คน ผู้สังเกตแต่ละคนจะสังเกตพฤติกรรมผู้ถูกทดลองจำนวน 14 - 15 คน สิ่งที่จะฝึกอบรมเพื่อฝึกการสังเกตมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

กิจกรรมที่ 1	ชี้แจงกรอบความคิดในการวิจัย	(1-2 ชั่วโมง)
กิจกรรมที่ 2	ชี้แจงกิจกรรมในโปรแกรมทดลอง	(1-2 ชั่วโมง)
กิจกรรมที่ 3	ชี้แจงแนวคิดในการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง	(1-2 ชั่วโมง)
กิจกรรมที่ 4	ฝึกการสังเกต	(3-6 ชั่วโมง)
กิจกรรมที่ 5	ทดสอบความเชื่อมั่นภายในตัวผู้สังเกต	(3-6 ชั่วโมง)

รายละเอียดของแต่ละกิจกรรมมีดังนี้

กิจกรรมที่ 1

- หัวข้อ ชี้แจงกรอบความคิดในการวิจัย
- เวลา 1 - 2 ชั่วโมง
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สังเกตเข้าใจกรอบความคิดในการวิจัย
- อุปกรณ์ แผนภาพแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย
- วิธีดำเนินการ 1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับผู้สังเกต โดยการแนะนำตนเอง งานที่จะทำ และให้ผู้สังเกตแนะนำตนเอง
2. ผู้วิจัยอธิบายแนวคิดเชิงทฤษฎีของ มิลแบรท และ โกล (Milbrath and Goel) ที่ใช้เป็นกรอบในการวิจัย
3. ผู้วิจัยบอกตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย และอธิบายวิธีการวัดตัวแปรอย่างคร่าว ๆ

4. ผู้วิจัยอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย

5. ให้ผู้สังเกตซักถามข้อสงสัย

- การประเมินผล
1. สังเกตความสนใจ และตั้งใจฟังของผู้สังเกต
 2. ผู้สังเกตตอบคำถามผู้วิจัยในเรื่องกรอบความคิดในการวิจัยได้

กิจกรรมที่ 2

- หัวข้อ ชี้แจงกิจกรรมในโปรแกรมการทดลอง
- เวลา 1 - 2 ชั่วโมง
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สังเกตทราบและเข้าใจรายละเอียดกิจกรรมต่าง ๆ ในการทดลอง
- อุปกรณ์ เอกสารอัดสำเนาโปรแกรมการทดลอง
- วิธีดำเนินการ
1. แจกเอกสารอัดสำเนาโปรแกรมการทดลอง
 2. ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมของโปรแกรม
 3. ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม
 4. แจ้งหน้าที่ในการสังเกตให้ทราบโดยระบุช่วงเวลาที่จะต้องสังเกต
 5. ร่วมกันอภิปรายและซักถามการเตรียมตัวในการจัดกิจกรรม
- การประเมินผล
1. สังเกตความร่วมมือในการอภิปราย
 2. ผู้สังเกตบอกหน้าที่ของตนได้
 3. ผู้สังเกตบอกช่วงเวลาที่ตนจะดำเนินการสังเกตได้

กิจกรรมที่ 3

- หัวข้อ ชี้แจงแนวคิดในการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สังเกตทราบวิธีการสังเกตการมีส่วนร่วมทางการเมืองในแต่ละพฤติกรรม
- อุปกรณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- วิธีดำเนินการ
1. ผู้วิจัยอธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามแนวคิดของ มิลบราธ และ โกล (Milbrath and Goel)
 2. ผู้วิจัยอธิบายแนวคิดในการวัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองสถานการณ์จำลอง

3. แจกแบบสังเกตให้ผู้สังเกตดู

4. ผู้วิจัยอธิบายกิจกรรมที่จัดสร้างสถานการณ์ขึ้นเพื่อทดสอบพฤติกรรมต่าง ๆ

และบอกวิธีสังเกต

5. ให้ผู้สังเกตร่วมอภิปรายและให้ข้อคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

- การประเมินผล
1. สังเกตความร่วมมือในการอภิปรายและให้ข้อคิดเห็น
 2. ผู้สังเกตบอกวิธีการสังเกตในแต่ละพฤติกรรมได้

กิจกรรมที่ 4

หัวข้อ ฝึกการสังเกต

เวลา 3 - 6 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้สังเกตมีทักษะในการสังเกตพฤติกรรมที่จะวัด

อุปกรณ์ แบบสังเกต

- วิธีดำเนินการ
1. ผู้วิจัยอธิบายลักษณะของแต่ละพฤติกรรมที่จะสังเกต
 2. ให้ผู้สังเกตลองแสดงบทบาทสมมติแต่ละพฤติกรรมและผลัดกันสังเกต
 3. ร่วมกันอภิปรายเทคนิคการสังเกตในแต่ละพฤติกรรม

- การประเมินผล
1. สังเกตความตั้งใจในการแสดงบทบาทสมมติ
 2. ผู้สังเกตสามารถสังเกตการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ในทุก ๆ พฤติกรรม ด้วยตัวเอง

กิจกรรมที่ 5

หัวข้อ ทดสอบความเชื่อมั่นภายในตัวผู้สังเกต

เวลา 3 - 6 ชั่วโมง

จุดมุ่งหมาย เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นในการสังเกตของผู้สังเกตแต่ละคน

อุปกรณ์ แบบสังเกต

- วิธีดำเนินการ
1. ให้ผู้สังเกตจับคู่สังเกต โดยวิธีจับสลาก
 2. ให้ผู้สังเกตผลัดกันแสดงบทบาทสมมติ

3. ให้ผู้สังเกตสังเกตพฤติกรรมในการแสดงบทบาทสมมติ

4. ทดสอบค่า IOR (Internal Observer Reliability) โดย
สูตรต่อไปนี้

ดัชนีของความสอดคล้องในการสังเกต (Intra and Inter Observer Reliability) ตามสูตรของ Scott (วิเชียร เกตุสิงห์. 2523 : 158-159)

$$r = \frac{P_o - P_u}{1 - P_u}$$

โดยที่ r คือความเชื่อมั่นในการสังเกต

P_o คือความแตกต่างระหว่าง 1.00 กับผลรวมของสัดส่วนของความแตกต่างระหว่างผู้สังเกต 2 คน

P_u คือผลบวกกำลังสองของค่าสัดส่วนของคะแนนจากลักษณะที่สังเกตได้สูงสุดกับค่าที่สุ่มรองลงมา

การประเมินผล ผู้สังเกตมีค่า IOR สูงกว่า 80 เปอร์เซนต์

รายชื่อผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.	นายแสวง	ทิวคณ	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
2.	นายณริศว์	ปรารมย์	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
3.	นางสาวสุวิทย์	ธำรงค์สกุลศิริ	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
4.	นางนุชนารถ	ธาดาทอง	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
5.	นางสาวพรรณอุษา	อนันต์พินิจวัฒนา	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
6.	นายธนาณวัฒน์	พงษ์จำนงค์	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
7.	นางสาวสุชาดา	ประภาพรณ์	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
8.	นางสาวสุภาพ	กลิ่นเรือง	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
9.	นายสมนึก	ธาดาทอง	นิสิตระดับปริญญาโท มศว.ประสานมิตร
10.	นายบรรลือ	วรรณสิทธิ์พันธ์	เจ้าหน้าที่กรมพลศึกษา
11.	นายสุภาพ	แสงใน	เจ้าหน้าที่กรมพลศึกษา
12.	นายอาสาฬห์	สังคม	เจ้าหน้าที่กรมพลศึกษา
13.	นางสาวไพรวลัย	แก้วไพรงาม	เจ้าหน้าที่กรมพลศึกษา
14.	นายสุวรรณ	ปลายแก่น	เจ้าหน้าที่กรมพลศึกษา

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการทดลองและจัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนา

วันทดลองที่ 1

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
7.00-10.00 น.	3 ชั่วโมง	ผู้ฝึกทดลองเดินทางถึง ค่ายฝึกอบรม เมื่อเดินทางถึง พร้อมกันที่ ห้องประชุม
10.00-10.30 น.	30 นาที	ประกอบพิธีเปิดค่ายฝึกอบรม และอาสาพัฒนา
10.30-11.00 น.	30 นาที	ดำเนินการแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แล้วแบ่งกลุ่มย่อย ตามที่เล็งเห็นประจํากลุ่ม
11.00-12.00 น.	1 ชั่วโมง	ให้ผู้ฝึกทดลองตอบแบบสอบถาม วัดจิตลักษณะ 3 ด้าน
12.00-13.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาพัก รับประทานอาหารกลางวัน และเข้าที่พักตามกลุ่ม
13.00-14.00 น.	1 ชั่วโมง	ผู้ฝึกทดลองรวมกันที่ห้องประชุม ชี้แจง กฎ ระเบียบ และกำหนดการกิจกรรมในค่าย
14.00-15.30 น.	90 นาที	ฝึกอบรมค่ายอาสา เรื่องที่ 1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
15.30-16.00 น.	30 นาที	เข้าที่พักตามกลุ่ม พบพี่เลี้ยง ในกลุ่มทดลองมีกิจกรรมระดมคน กลุ่มควบคุมมีกิจกรรมสันทนากา
16.30-17.00 น.	30 นาที	กิจกรรมทดสอบที่ 1 วัดการเข้ารับข่าวสาร
18.00-19.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเย็น
19.00-20.00 น.	1 ชั่วโมง	ฝึกอบรมคำสา เรื่องที่ 2 วัฒนธรรม และประเพณีไทย
20.00-20.30 น.	30 นาที	เข้าที่พักตามกลุ่ม พบพี่เลี้ยง กลุ่มทดลองมีกิจกรรมระดมคน กลุ่มควบคุมมีกิจกรรมสันทนากา เสร็จแล้ว พักผ่อน

วันทดลองที่ 2

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
7.30- 8.30 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเช้า พักผ่อนตามสบาย
8.30- 9.00 น.	30 นาที	กิจกรรมทดสอบที่ 2 วัดการเข้าร่วมอภิปรายทางการเมือง
9.00-11.00 น.	2 ชั่วโมง	ฝึกอบรมคำสา เรื่องที่ 3 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
11.00-12.00 น.	1 ชั่วโมง	กิจกรรมสันทนากาการ
12.00-13.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารกลางวัน และพักผ่อน
13.00-15.00 น.	2 ชั่วโมง	ฝึกอบรบคำชอสา เรื่องที่ 4 สารเสพติด
15.00-16.30 น.	90 นาที	กิจกรรมสันทนากาการ แล้วพักผ่อน
18.00-19.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเย็น
19.00-20.30 น.	90 นาที	ฝึกอบรบคำชอสา เรื่องที่ 5 ธรรมะเพื่อชีวิต เสร็จแล้ว เวลาพักผ่อน
20.45-21.15 น.	30 นาที	กิจกรรมทดสอบที่ 3 วัดการเข้าร่วมเตรียมจัดกิจกรรมการ เลือกตั้งในค่าย

วันทดลองที่ 3

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
7.00- 8.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเช้า
8.15- 8.45 น.	30 นาที	พบพี่เลี้ยง ในกลุ่มทดลองมีกิจกรรมระดมคน กลุ่มควบคุมมีกิจกรรมสันทนากา
9.00- 9.30 น.	30 นาที	กิจกรรมทดสอบที่ 4 วัดการรับสมัคร เข้ารับการเลือกตั้งกรรมการค่าย และประธานค่ายฯ
9.30-10.30 น.	30 นาที	เวลาพักตามสบาย กิจกรรมทดสอบที่ 5 วัดการเป็นสมาชิกกลุ่ม และหัวหน้ากลุ่มการเมือง
10.30-11.30 น.	1 ชั่วโมง	ฝึกอบรมค่ายอาสา เรื่องที่ 6 การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
11.30-12.00 น.	30 นาที	พบพี่เลี้ยง กิจกรรมทดสอบที่ 6 วัดการชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้ง
12.00-13.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารกลางวัน
13.00-14.00 น.	1 ชั่วโมง	กิจกรรมทดสอบที่ 7 วัดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
14.30-15.00 น.	30 นาที	กิจกรรมทดสอบที่ 8 วัดการติดตามผลการเลือกตั้ง
15.00-16.30 น.	90 นาที	กิจกรรมสัมมนาการ เสร็จแล้วเวลาพักผ่อน
18.00-19.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเย็น
19.00-21.00 น.	2 ชั่วโมง	ฝึกอบรมคำขอสำ เรื่องที่ 7 เยาวชนกับความมั่นคงของชาติ เสร็จแล้วกิจกรรมสัมมนาการ

วันทดลองที่ 4

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
7.30- 8.30 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเช้า
9.00-16.00 น.	7 ชั่วโมง	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
18.00-19.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเย็น
19.00-20.31 น.	90 นาที	กิจกรรมสัมมนาการ

วันทดลองที่ 5

ช่วงเวลา	ระยะเวลา	กิจกรรม
7.30- 8.30 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารเช้า
9.00-10.30 น.	90 นาที	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
10.30-11.30 น.	1 ชั่วโมง	กิจกรรมสันตนาการ
11.30-12.00 น.	30 นาที	พิธีปิดค่าย
12.00-13.00 น.	1 ชั่วโมง	เวลาอาหารกลางวัน
13.00-17.00 น.	4 ชั่วโมง	ทัศนศึกษาและเดินทางกลับ

กิจกรรมการฝึกอบรมคำสาพัฒนา ในโปรแกรมการทดลองเพื่อให้ผู้ทดลอง
 ได้รับความรู้ และร่วมบำเพ็ญประโยชน์ตามกิจกรรมการฝึกอบรมของกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 ซึ่งแสดงรายละเอียดเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมคำสาพัฒนา ดังต่อไปนี้

หลักสูตรการฝึกอบรมเยาวชนคำสาพัฒนา

การฝึกอบรมคำสาเรื่องที่ 1	กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	(90 นาที)
การฝึกอบรมคำสาเรื่องที่ 2	วัฒนธรรมประเพณีไทย	(60 นาที)
การฝึกอบรมคำสาเรื่องที่ 3	ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(120 นาที)

การฝึกอบรมคำขอสำเนาเรื่องที่ 4	สารเสด็จ	(120 นาที)
การฝึกอบรมคำขอสำเนาเรื่องที่ 5	กรรมะเพื่อชีวิต	(90 นาที)
การฝึกอบรมคำขอสำเนาเรื่องที่ 6	การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	(60 นาที)
การฝึกอบรมคำขอสำเนาเรื่องที่ 7	เขวชนกับความมั่นคงของชาติ	(120 นาที)

รายละเอียดของกิจกรรม

การฝึกอบรมคำขอสำเนาเรื่องที่ 1

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมอธิบายความหมายและความสำคัญของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักและสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายและความสำคัญของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - 1.1 ความหมายของกิจกรรม
 - 1.2 ความหมายของการบำเพ็ญประโยชน์
 - 1.3 ความหมายของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - 1.4 ความสำคัญของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
2. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
 - 2.1 การพัฒนาสถานศึกษาและสาธารณสถาน เช่น วัด โรงเรียน ถนน คลอง ส่วนสาธารณะ และ พัฒนาท้องถิ่นคำขอสำเนา
 - 2.2 การร่วมกิจกรรมสาธารณกุศล เช่น บริจาคโลหิต อนุเคราะห์คนพิการ

วิธีการ

1. บรรยาย
2. แบ่งกลุ่มอภิปราย
3. ซักถาม
4. กิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นคำสาอาสา

เวลา 1.30 ชั่วโมง

กิจกรรมฝึกอบรมคำสาอาสาเรื่องที่ 2

วัฒนธรรมประเพณีไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายถึงความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีไทยได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถปฏิบัติตามมารยาทของสังคมไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายของสังคมไทย
2. มารยาทของสังคมไทย
 - 2.1 การขึ้น
 - 2.2 การเดิน
 - 2.3 การนั่ง
 - 2.4 การนอน
 - 2.5 การแสดงความเคารพ
 - 2.6 การรับและส่งของ
3. วัฒนธรรมประเพณีไทย
 - 3.1 ภาคเหนือ

3.2 ภาคใต้

3.4 ภาคกลาง

3.5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการ

1. บรรยาย

2. สำนัค

3. ฝึกปฏิบัติ

เวลา 1.30 ชั่วโมง

กิจกรรมฝึกอบรบคำอาสาเรื่องที่ 3

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรบอธิบายความหมายและความสำคัญของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมด้านอนุรักษ์ธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายและความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.1 ความหมายของธรรมชาติ
 - 1.2 ความหมายของสิ่งแวดล้อม
 - 1.3 ความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ปัญหาและผลกระทบจากการทำลายสิ่งแวดล้อม
 - 2.1 ปัญหา
 - 2.2 ผลกระทบ

3. วิธีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.1 การถนอมและรักษา

3.2 การบูรณะ

3.3 การปรับปรุง

3.4 การทดแทน

4. การส่งเสริมการอนุรักษ์

4.1 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์

4.2 ทรัพยากร ส่งเสริมต่อต้าน

วิธีการ

1. บรรยาย

2. ซักถาม

3. เล่นนิทาน

4. บทบาทสมมติ

เวลา 1.30 ชั่วโมง

กิจกรรมฝึกอบรมค่ายอาสาเรื่องที่ 4

สารเสด็จ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายความหมายของสารเสด็จได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถบอกชนิดของสารเสด็จได้ถูกต้อง
3. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถบอกโทษของสารเสด็จได้ถูกต้อง
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถบอกสาเหตุของการติดสารเสด็จได้ถูกต้อง
5. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถบอกวิธีการป้องกันการติดสารเสด็จได้ถูกต้อง

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายของสารเสด็จ

2. ประเภทหรือชนิดของสารเสพติด
 - 2.1 ยาเสพติดประเภทกดประสาท
 - 2.2 ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท
 - 2.3 ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท
 - 2.4 ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสานกัน
3. โทษของสารเสพติด
 - 3.1 โทษต่อตัวผู้เสพ
 - 3.2 โทษต่อครอบครัว
 - 3.3 โทษต่อสังคม
 - 3.4 โทษต่อประเทศชาติ
4. สาเหตุที่ทำให้ติดสารเสพติด
 - 4.1 อากลอง
 - 4.2 ตามเพื่อน
 - 4.3 ปัญหาครอบครัว
 - 4.4 ปัญหาด้านสุขภาพ
 - 4.5 ผิดหวัง
5. วิธีป้องกันและจัดการปัญหาการติดสารเสพติด
 - 5.1 อ้าคบบคำสมาคมกับผู้ติดยาเสพติด
 - 5.2 รู้จักเลือกคบเพื่อน
 - 5.3 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วิธีการ

1. บรรยาย
2. ซักถาม
3. แบ่งกลุ่มอภิปราย

เวลา 1.30 ชั่วโมง

กิจกรรมฝึกอบรมคำสอสาเรื่องที่ 5

ธรรมะเพื่อชีวิต

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถอธิบายความหมายและ
หลักธรรมที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายและความสำคัญของธรรมะ
2. ประโยชน์ของธรรมะ
3. หลักธรรมในการดำเนินชีวิต (พละ 5 ข้อ)
 - 3.1 ศรัทธา คือ ความเชื่อ
 - 3.2 วิริยะ คือ ความเพียร
 - 3.3 สติ คือ ความระลึกได้
 - 3.4 สมาธิ คือ ความตั้งใจมั่น
 - 3.5 ปัญญา คือ ความรู้

เวลา 1.30 ชั่วโมง

วิธีการ

1. บรรยาย
2. ซักถาม
3. สวดิต

การฝึกอบรมคำสอสาเรื่องที่ 6

การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบและเข้าใจการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมบอกถึงการกระทำที่เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ได้
3. เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายและประโยชน์ของการใช้เวลาว่าง
 - 1.1 ความหมายของการใช้เวลาว่าง
 - 1.2 ประโยชน์ของการใช้เวลาว่าง
2. การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 - 2.1 การใช้เวลาว่างในการทบทวนบทเรียน
 - 2.2 การใช้เวลาว่างในการช่วยเหลืองานบ้าน
 - 2.3 การใช้เวลาว่างในการทำงานอดิเรก
 - 2.4 การใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย

วิธีการ

1. บรรยาย
2. การแสดงบทบาทสมมติ
3. การอภิปรายและซักถาม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

การฝึกอบรมคำอาสาเรื่องที่ 7

เขาวงกตกับความมั่นคงของชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจและเห็นความสำคัญของเขาวงกตที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ
2. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบถึงสิ่งที่พึงปฏิบัติเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ

ประเด็นสำคัญ

1. ความหมายและความสำคัญของเยาวชนกับความมั่นคงของชาติ
 - 1.1 ความหมายของเยาวชน
 - 1.2 ความหมายของความมั่นคงของชาติ
 - 1.3 ความสำคัญของเยาวชนที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ
2. ปัญหาของเยาวชนในปัจจุบัน
 - 2.1 ปัญหาของเยาวชนที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ
 - 2.2 สิ่งที่เยาวชนควรปฏิบัติเพื่อลดปัญหาและเสริมความมั่นคงของชาติ

วิธีการ

1. บรรยาย
2. แบ่งกลุ่มอภิปราย
3. ซักถาม

เวลา 1.30 ชั่วโมง

ภาคผนวก ค

รายละเอียดกิจกรรมการระดมคน ในกลุ่มทดลอง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1.	กระตุ้นด้วยข้อมูล	เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกค่ายสนใจในกิจกรรมการเลือกตั้งภายในค่าย	1. พี่เลี้ยงเรียกประชุมสมาชิกค่ายในกลุ่มของตน 2. พี่เลี้ยงชี้แจงความสำคัญของกิจกรรมทางการเมืองในค่าย 3. เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น 4. เมื่อสมาชิกค่ายแสดงท่าทีที่จะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ พี่เลี้ยงก็ให้แรงเสริมโดยการชมเชย
2.	ชักชวนให้เข้าร่วม	เพื่อให้สมาชิกค่ายเกิดความรู้สึกอยากเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในค่าย	1. พี่เลี้ยงเรียกประชุมสมาชิกค่ายในกลุ่มของตน 2. พี่เลี้ยงชักชวนสมาชิกค่ายให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ 3. พี่เลี้ยงซักถามสมาชิกค่ายในกลุ่มว่าใครจะเข้าร่วมในรูปแบบใดบ้าง

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
			4. เมื่อสมาชิกค่ายแสดงท่าทีจะเข้าร่วมในรูปแบบต่าง ๆ พี่เลี้ยงก็ให้แรงเสริมโดยการชมเชย
3.	สอบถามการเข้าร่วม	เพื่อให้สมาชิกค่ายพอใจในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในค่าย	1. พี่เลี้ยงเรียกประชุมสมาชิกค่ายในกลุ่มของตน 2. พี่เลี้ยงสอบถามสมาชิกค่ายว่าใครเคยเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบใดบ้าง 3. ให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายการกระทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมทางการเมืองโดยพี่เลี้ยงชักจูงให้เห็นประโยชน์ในการทำพฤติกรรมนั้น 4. เมื่อสมาชิกค่ายได้ทำพฤติกรรมใด ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในค่าย พี่เลี้ยงก็ให้แรงเสริมโดยการยกย่องชมเชย

รายละเอียดกิจกรรมสหกรณ์การ ในกลุ่มควบคุม

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
1.	เกม จ๊ะเอ๋	เพื่อสร้างความสนุกสนาน	1. พี่เลี้ยงเป็นกรรมการ ให้สมาชิกค่ายในกลุ่ม แบ่งเป็น 2 ฝ่ายเท่า ๆ กัน เพื่อเล่นแข่งขัน 2. แต่ละฝ่ายส่งตัวแทนมาเล่น จ๊ะเอ๋ โดยให้สองคนหันหลังชนกัน เมื่อกรรมการนับ 1-3 ทั้งสองก็หันหน้ามาพูดว่า จ๊ะเอ๋ กันด้านใดด้านหนึ่ง โดยฝ่ายหนึ่งหลบอีกฝ่าย และอีกฝ่ายพยายามหันหน้าเข้าหาอีกฝ่าย หากหันได้ตามที่ตกลงไว้ถือว่าฝ่ายนั้นชนะ 3. ผู้แพ้จะออกจากการแข่งขัน แล้วให้ตัวแทนคนอื่นเข้ามาแข่งขันแทนจนกระทั่งครบทุกคน ฝ่ายใดเหลือคนมากที่สุดเป็นฝ่ายชนะ 4. พี่เลี้ยงให้ คำชมเชยแก่ฝ่ายชนะ

ครั้งที่	หัวข้อ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ
2.	เกม ทำท่าประกอบดนตรี	เพื่อฝึกการแสดงออก	1. พี่เลี้ยงสอนสมาชิกค่ายร้องเพลง 2. พี่เลี้ยงสอนสมาชิกค่ายทำท่าทางประกอบเพลงที่สอน 3. ให้สมาชิกค่ายร้องเพลงที่สอน พร้อมกับแสดงท่าทาง ประท้วงกัน แล้วให้พี่เลี้ยงและสมาชิกด้วยกันตัดสินว่าใครทำได้ดีที่สุด 4. พี่เลี้ยงให้คำชมเชยแก่ผู้ชนะการประกวด
3.	เกม รวมเงิน	เพื่อฝึกการตัดสินใจ	1. พี่เลี้ยงเป็นกรรมการ สมาชิกค่ายเป็นผู้แข่งขัน สมมติให้มีค่าต่างกัน 2. เมื่อกรรมการบอกให้รวมเงินเป็นค่าใด ก็ให้สมาชิกค่ายจับมือกันให้มีค่าตามที่บอก 3. ผู้ที่จับกลุ่มกับใครไม่ได้ถือว่าแพ้ ต้องออกจากการแข่งขัน จนกระทั่งเหลือผู้ชนะจำนวนหนึ่ง 4. พี่เลี้ยงให้คำชมเชยแก่ผู้ชนะ

ภาคผนวก ง

รายละเอียดการจัดกิจกรรม

วัตถุประสงค์และพฤติกรรมของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

กิจกรรมที่ 1 วัดการเข้ารับฟังข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทางการเมือง (ลำดับที่ 1)

วัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบพฤติกรรมการรับทราบข่าวสารหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ทางการเมือง

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด การเข้ารับฟังข่าวสาร หมายถึงการที่สมาชิกค่าสเข้าไปในห้องประชุมขณะมีกิจกรรม เป็นเวลา 5 นาที ขึ้นไป

การเตรียมการ 1. เตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรม
2. เตรียมผู้บรรยายและเนื้อหาบรรยายเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งแบบ
 ประชาธิปไตย ข้อดีข้อเสียของการเข้าร่วมทางการเมือง
3. เตรียมผู้สังเกต

การดำเนินการ 1. ให้สมาชิกค่าสหรือผู้ถูกทดลองพักผ่อนตามอิสระ
2. แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการให้ข้อมูลข่าวสารพิเศษเกี่ยวกับการเมืองในห้อง
 ประชุมตามเวลาที่กำหนด
3. เมื่อถึงเวลาที่กำหนดให้ผู้บรรยายบรรยายตามเนื้อหาที่เตรียมไว้
4. ให้ผู้ทดลองเข้า-ออก ห้องประชุมได้ตามอิสระ

การสังเกต สังเกตว่าผู้ถูกทดลองเข้าไปร่วมในห้องประชุมหรือไม่

กิจกรรมที่ 2

วัดการเข้าร่วมอภิปรายเรื่อง การเมือง (ลำดับที่ 2)

วัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเข้าร่วมอภิปรายหรือพูดคุยเรื่องการเมือง

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด การเข้าร่วมอภิปรายเรื่องการเมือง หมายถึง การที่สมาชิก
ค่าส เข้าไปในห้องประชุมขณะมีกิจกรรม นาน 5 นาที ขึ้นไป

เตรียมการ

1. เตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรม
2. เตรียมผู้นำในการอภิปรายและเตรียมหัวข้อในการอภิปรายเกี่ยวกับการเลือก
กรรมการค่าสและประธานค่าส
3. เตรียมผู้สังเกต

การดำเนินการ

1. ให้สมาชิกค่าสหรือผู้ถูกทดลองฝึกฝนตามอิสระ
2. แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการอภิปรายพิเศษเกี่ยวกับการเมืองตามเวลาที่กำหนด
3. เมื่อถึงเวลาที่กำหนดให้ผู้นำการอภิปราย อภิปรายพูดคุยตามเนื้อหาที่เตรียม
ไว้ แล้วชักถามเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมอภิปรายพูดคุย
4. ให้ผู้ถูกทดลอง เข้า-ออก ห้องประชุมได้อิสระ

การสังเกต

สังเกตว่าผู้ถูกทดลองเข้าไปร่วมในห้องประชุมหรือไม่

กิจกรรมที่ 3

วัดการเข้าร่วมติดตามผลการเลือกตั้ง (ลำดับที่ 3)

วัตถุประสงค์ เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเข้าร่วมติดตามผลการเลือกตั้ง

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด การเข้าร่วมติดตามผลการเลือกตั้ง หมายถึง การที่สมาชิก
ค่าสเข้าไปในห้องประชุมในขณะมีกิจกรรม นาน 5 นาทีขึ้นไป

เตรียมการ

1. เตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรม
2. เตรียมกรรมการตรวจนับคะแนน ในหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ คนหยิบบัตรคะแนน คนอ่านบัตรคะแนน คนขีดคะแนน คนตรวจคะแนน คนเก็บบัตรคะแนน
3. เตรียมกระดานแสดงผลการเลือกตั้ง
4. เตรียมผู้สังเกต

การดำเนินการ

1. ให้สมาชิกค่ายพักผ่อนอิสระ
2. แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการตรวจนับคะแนน จากการเลือกตั้งตามเวลาที่กำหนด
3. เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ดำเนินการตรวจนับคะแนน จากการเลือกตั้ง และแสดงผลการเลือกตั้งในห้องประชุม
4. ให้ผู้ถูกทดลองเข้า-ออกห้องประชุมได้อิสระ

การสังเกต

สังเกตว่าผู้ถูกทดลองเข้าไปร่วมในห้องประชุมหรือไม่

กิจกรรมที่ 4 วัดการเข้าร่วมเตรียมงานจัดกิจกรรมทางการเมืองวัตถุประสงค์

เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเข้าร่วมเตรียมงานจัดกิจกรรมทางการเมือง

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด

การเข้าร่วมเตรียมงานจัดกิจกรรมทางการเมือง หมายถึง การที่สมาชิกค่าย เข้าไปในห้องประชุมในขณะที่มีกิจกรรม นาน 5 นาทีขึ้นไป

การเตรียมการ

1. เตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรม
2. เตรียมอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรมการเลือกตั้ง ได้แก่ กล่องหย่อนบัตรลงคะแนน ช่องสำหรับลงคะแนน บอร์ด โຕะ เก้าอี้
3. เตรียมผู้นำในการจัดกิจกรรม
4. เตรียมผู้สังเกต

การดำเนินการ 1. ให้สมาชิกค่ายฝึกสอนอิสระ

2. แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ สำหรับการเลือกตั้ง ในเวลาที่กำหนด
3. เมื่อถึงเวลาที่กำหนด ให้ผู้นำในการจัดกิจกรรม ปรึกษาและขอความร่วมมือกับผู้เข้าร่วม เตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ในการเลือกตั้ง
4. ให้ผู้ถูกทดลองเข้าออกเข้า-ออกห้องประชุมได้อิสระ

การสังเกต สังเกตว่าผู้ถูกทดลองเข้าไปร่วมในห้องประชุมหรือไม่

กิจกรรมที่ 5 วัดการแสดงตนเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง (ลำดับที่ 4) การชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้ง (ลำดับที่ 5) และการติดต่อกับผู้ควบคุมค่ายในเรื่องการเมือง (ลำดับที่ 8)

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการแสดงตนเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง
 2. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้ง
 3. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการติดต่อกับผู้ควบคุมค่าย

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด

1. การแสดงตนเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง หมายถึงการที่สมาชิกค่าย บอกว่าตนเคยแสดงตนเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมืองในค่าย เมื่อผู้ช่วยวิจัยถาม
2. การชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้ง หมายถึงการที่สมาชิกค่าย บอกว่าตนได้เคยชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้งในค่าย เมื่อผู้ช่วยวิจัยถาม
3. การติดต่อกับผู้ควบคุมค่าย หมายถึงการที่สมาชิกค่าย บอกว่าตนเคยติดต่อกับผู้ควบคุมค่ายในเรื่องการเมือง เมื่อผู้ช่วยวิจัยถาม

- การดำเนินการ
1. ให้ผู้ถูกทดลองพบกับพี่เลี้ยง หรือผู้สังเกตในเวลาที่กำหนด
 2. ให้ผู้สังเกตถามคำถามที่เตรียมไว้
 3. ให้ผู้ถูกทดลองรายงานว่าตนเองเคยทำ ในสิ่งที่ผู้สังเกตถามหรือไม่

การสังเกต

1. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองรายงานตนว่าได้แสดงตนเป็นสมาชิกกลุ่มการเมืองหรือไม่
2. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองรายงานตนว่าได้ชักชวนผู้อื่นให้ไปเลือกตั้งหรือไม่
3. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองรายงานตนว่าได้ติดต่อกับผู้ควบคุมค่ายในเรื่องการเมืองหรือไม่

กิจกรรมที่ 6 วัดการเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง (ลำดับที่ 9) และการเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมือง (ลำดับที่ 10)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง
2. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการเป็นหัวหน้ากลุ่มทางการเมือง

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด

1. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง หมายถึง การที่สมาชิกค่ายได้ลงรายชื่อเสนอต่อ ผู้ควบคุมค่ายว่าตนเข้าร่วมกลุ่มกับสมาชิกอื่น
2. การเป็นหัวหน้ากลุ่มทางการเมือง หมายถึง การที่สมาชิกค่ายได้ลงรายชื่อเสนอต่อ ผู้ควบคุมค่ายว่าตนเป็นหัวหน้ากลุ่ม ในสมาชิกกลุ่มที่เสนอมา

การดำเนินการ

1. ให้ผู้ถูกทดลองจับกลุ่มกันเองอย่างอิสระ ในการวางแผนทางการเมือง ซึ่งไม่เกี่ยวกับกลุ่มทดลองในค่าย
2. เมื่อกลุ่มใดรวมกันได้ให้ตัวแทนกลุ่มส่งรายชื่อสมาชิกกลุ่ม และชื่อหัวหน้ากลุ่ม

การสังเกต

1. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองคนใดเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มบ้าง
2. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองคนใดเป็นหัวหน้ากลุ่มบ้าง

กิจกรรมที่ 7 วัดการสมัครเข้ารับเลือกเป็นกรรมการค่าย (ลำดับที่ 11) และการสมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานค่าย (ลำดับที่ 12)

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการสมัครรับเลือกเป็นกรรมการค่าย
 2. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการสมัครรับเลือกเป็นประธานค่าย

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด

1. การสมัครรับเลือกเป็นกรรมการค่าย หมายถึงการที่สมาชิกค่าย ขึ้นใบสมัครเข้ารับเลือกเป็นกรรมการค่าย และลงรายมือชื่อ ต่อผู้ควบคุมค่าย
2. การสมัครรับเลือกเป็นประธานค่าย หมายถึงการที่สมาชิกค่าย ขึ้นใบสมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานค่าย และลงรายมือชื่อ ต่อผู้ควบคุมค่าย

การเตรียมการ แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีการรับสมัครเข้ารับการเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ

การดำเนินการ ให้ผู้ถูกทดลองเขียนใบสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง โดยระบุตำแหน่งที่สมัครอย่างชัดเจน และส่งใบสมัครตามเวลาที่กำหนด

- การสังเกต
1. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองคนใดขึ้นใบสมัครเข้ารับเลือกเป็นกรรมการค่าย
 2. สังเกตว่าผู้ถูกทดลองคนใดขึ้นใบสมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานค่าย

กิจกรรมที่ 8 วัดการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (ลำดับที่ 7) การดำรงตำแหน่งกรรมการค่าย (ลำดับที่ 12) และการดำรงตำแหน่งประธานค่าย (ลำดับที่ 14)

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 2. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการดำรงตำแหน่งกรรมการค่าย
 3. เพื่อทดสอบพฤติกรรมการดำรงตำแหน่งประธานค่าย

ความหมายของพฤติกรรมที่วัด

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหมายถึง การที่สมาชิกค่าย ลงรายมือชื่อว่าได้มาลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
2. การดำรงตำแหน่งกรรมการค่าย หมายถึงการที่ผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง ได้คะแนนเสียงจากการเลือกตั้ง มาก 20 ลำดับแรก ในการเลือกกรรมการค่าย

3. การดำรงตำแหน่งประธานค่ายหมายถึง การที่ผู้สมัครเข้ารับเลือกการเลือกตั้ง
เป็นประธานค่าย ได้คะแนนจากการเลือกตั้งมากที่สุด

การเตรียมการ 1. เตรียมห้องประชุมสำหรับจัดกิจกรรม

2. เตรียมอุปกรณ์สำหรับจัดกิจกรรมเลือกตั้ง ได้แก่ รายชื่อสมาชิกค่าย บอร์ด
แสดงรายชื่อผู้สมัครเข้ารับเลือกในตำแหน่งต่าง ๆ บัตรลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
ช่องลงคะแนนเสียง และกล่องห่อบัตรลงคะแนน

การดำเนินการ 1. แจ้งล่วงหน้าว่าจะมีกิจกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในเวลาที่กำหนด

2. เมื่อถึงกำหนดเวลา ให้มีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยสมาชิกแต่ละคน
ให้ลงคะแนนเลือกกรรมการค่ายได้ ไม่เกิน 20 คน โดยไม่มีการลงคะแนนเสียงซ้ำ
และลงคะแนนเสียงเลือกประธานค่ายได้ ไม่เกิน 1 คน วิธีการลงคะแนน
เสียง ใช้วิธีกากบาท ลงในช่องหมายเลขที่ต้องการ

3. ดำเนินการตรวจนับคะแนน ตามกิจกรรมที่ 3

การสังเกต

1. สังเกตรายชื่อว่าผู้ถูกทดลองคนใดที่ลงชื่อว่าจะลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. สังเกตผลการนับคะแนนว่าใครได้ดำรงตำแหน่งกรรมการค่าย จากคะแนน
สูงสุด 20 คนแรกในตำแหน่งกรรมการค่าย

3. สังเกตผลการนับคะแนนว่าใครได้ดำรงตำแหน่งประธานค่าย จากคะแนน
สูงสุด ในตำแหน่งประธานค่าย

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างเครื่องมือรวบรวมข้อมูล

คำชี้แจง

ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ ตามความรู้สึกรของท่านอย่างแท้จริง เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา การตอบของท่านจะไม่นำไปเปิดเผย และไม่ส่งผลต่อท่านโดยตรง ไม่ว่าด้านใด โปรดให้ความสำคัญในการตอบด้วย วิธีการตอบแบบสอบถามในแต่ละเรื่องจะมีคำชี้แจงเฉพาะ โปรดอ่านก่อนตอบ ขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ข้อมูลส่วนตัวของท่าน

เพศ _____ ชาย _____ หญิง _____

ท่านอายุ _____ ปี สถานภาพ _____ โสด _____ สมรสแล้ว _____

ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน _____

ภูมิลำเนาของท่าน _____

อาชีพของท่าน _____

อาชีพของบิดา _____ อาชีพของมารดา _____

รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ ของบิดาท่าน _____ บาท

รายได้ต่อเดือนโดยประมาณ ของมารดาท่าน _____ บาท

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมค่าย

คำแนะนำในการตอบ แบบสอบถามชุดนี้เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมบางด้านในค่ายฝึกอบรม ซึ่งไม่มีการประเมินว่าถูกหรือผิด และการตอบของท่านก็ไม่มีผลต่อท่านแต่ประการใด โปรดตอบตามความรู้สึกของท่านจริง ๆ ว่าเห็นด้วยมากหรือน้อยเพียงใดกับประโยคที่เป็นคำถามในแต่ละข้อ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนความเห็นของท่าน

1. ข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการเลือกสรร ผู้นำสมาชิกในทุกรูปแบบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

2. การเลือกตั้งกรรมการบริหารค่ายอาสาพัฒนา เป็นสิ่งสำคัญในการบริหารค่ายฯ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. การเลือกตั้งประธานค่ายฯ ทำให้คนเบื่อหน่ายกับผู้นำได้ง่ายกว่าประธานค่ายฯ ที่มาจากเจ้าหน้าที่ดูแลค่ายตั้งขึ้นมาเอง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมทุกชนิดในค่ายอาสาพัฒนา ยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. การร่วมกิจกรรมการเลือกตั้งทำให้เสียเวลาในการพัฒนาสังคมในด้านอื่น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

6. การเลือกตั้งประธานค่ายฯ และกรรมการค่ายฯ ที่มีอยู่เป็นสิ่งที่ยุติธรรมสำหรับทุกคน

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

7. คนที่ลงสมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นประธานค่ายฯ หรือกรรมการค่ายฯ ส่วนมากเป็นที่ยอมรับในกลุ่มของเพื่อน ๆ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

8. การพูดคุยกันเพื่อวางแผนในเรื่องการเลือกตั้งผู้บริหารภายในค่ายฯ เป็นสิ่งที่น่าสนใจ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

9. การมีวอชิงปราชญ์ว่าใครควรจะเป็นผู้นำสมาชิกของค่ายฯ เป็นสิ่งที่น่าเบื่อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

10. การลงสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการค่าย เป็นโอกาสที่เราจะได้บำเพ็ญประโยชน์
แก่ส่วนรวม

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

11. การเข้าฟังการชี้แจงในเรื่องกิจกรรมการเลือกตั้ง ทำให้ได้ความรู้ต่าง ๆ มากขึ้น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

12. ผู้ที่ลงสมัครเข้ารับเลือกเป็นประธานค่าย มักจะเป็นผู้ที่ บ้าอำนาจ หรือไม่ก็อยากดัง

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

13. การพูดคุยในเรื่องกิจกรรมการเลือกตั้งของสมาชิกคนอื่น มักจะคุยแต่เรื่องซ้ำซาก น่าเบื่อ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

14. การเลื่องที่จะลงสมัครเข้าเป็นกรรมการค่าย เป็นการตัดปัญหาความวุ่นวาย

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

15. เราควรอุทิศเวลาส่วนตัวบ้าง เพื่อกิจกรรมการเลือกสรรผู้นำของเราในค่าย

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

16. แม้จะไม่มี การเลือกตั้งผู้บริหารค่าย ข้าพเจ้าก็ไม่เคียดแค้นอะไร เพราะถึงอย่างไร ประธานหรือกรรมการค่าย ก็ไม่เกี่ยวข้องกับข้าพเจ้า

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

17. หากไม่มีใครมาชักชวนให้ข้าพเจ้า เข้ากลุ่มสนับสนุนผู้สมัครบางคน ข้าพเจ้าก็ไม่สนใจที่จะยุ่งกับเรื่องนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

18. ข้าพเจ้าก็อยากเสียสละไปบริหารงานค่าย แต่พอการที่จะเสนอตัวแข่งกับผู้อื่น เพราะการเลือกตั้งในค่ายมักจะทำไปเป็นพิธีเท่านั้น

เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ค่อนข้างเห็นด้วย ค่อนข้างไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

แบบสอบถามความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ

คำแนะนำในการตอบ

แบบสอบถามนี้มุ่งหมายที่จะสำรวจความเชื่อ ความรู้สึกโดยทั่ว ๆ ไปของท่าน คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับ และจะไม่มีผลเสียต่อตัวของท่านแต่อย่างใด

ขอให้ท่านอ่านข้อความอย่างช้า ๆ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ๆ ตรงกับความเชื่อ ความรู้สึกของท่านหรือไม่ แล้วเลือกตอบโดยขีดเครื่องหมาย (✓) ลงใน ----- เพียง ขีดเดียว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(0) ท่านเชื่อว่าท่านทำแต่ความดี

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

1. ท่านเชื่อว่าปัญหาต่าง ๆ จะคลี่คลายได้เอง โดยที่ท่านไม่จำเป็นต้องไปยุ่งเกี่ยวกับมัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

2. ท่านรู้สึกว่าไม่คุ้มค่าที่จะพยายามทำอะไรอย่างเต็มที่ เพราะสิ่งต่าง ๆ มักจะไม่เคยให้ผลตามที่เรายพยายามเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

3. บุคคลที่จะขึ้นมาเป็นผู้นำได้ ขึ้นอยู่กับโอกาสของเขามากกว่าความสามารถเสียอีก

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

4. ผู้ใหญ่มักจะปฏิบัติต่อเด็ก ๆ โดยไม่มีเหตุผลเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

5. ท่านเชื่อว่าการอธิษฐานอาจจะทำให้สิ่งที่ดีงามต่าง ๆ เกิดขึ้นได้บ้างเหมือนกัน

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

6. ท่านมักจะจะถูกกล่าวหาว่าทำผิด ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำ

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

7. ท่านรู้สึกว่าการที่จะทำให้พ่อแม่เปลี่ยนใจไม่ว่าจะเป็นในเรื่องใดก็ตาม เป็นเรื่องที่ยากมาก

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

8. เมื่อท่านทำสิ่งใดผิดพลาดไปแล้ว ท่านรู้สึกว่าไม่สามารถที่จะทำให้สิ่งนั้นกลับถูกต้องได้

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

9. ท่านรู้สึกว่ามีความใจร้ายกับท่านโดยที่ไม่มีเหตุผลเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

10. ท่านรู้สึกว่ามีคนรุ่มราวดร้าวเคี้ยวกับท่านคิดจะทำร้ายท่าน ท่านมีทางที่จะหยุดยั้งเขาได้น้อยมาก

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

11. ท่านคิดว่าท่านสามารถจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในวันพรุ่งนี้ได้ ด้วยสิ่งที่ท่านทำในวันนี้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

12. ท่านเชื่อว่าเมื่อสิ่งเลวร้ายกำลังจะเกิดขึ้น มันจะต้องเกิดขึ้นแน่ ๆ ไม่ว่าท่านจะหยุดยั้งมันด้วยวิธีใดก็ตาม

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

13. ตามปกติแล้วท่านรู้สึกว่ามีโอกาสที่จะเลือกอาหารรับประทานได้น้อยมากเมื่ออยู่บ้าน

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

14. ท่านรู้สึกว่ามีใครไม่ชอบท่าน ท่านก็ไม่มีทางจะแก้ไขอะไรได้

จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

15. ท่านเชื่อว่าการวางแผนล่วงหน้าช่วยให้ทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จมากกว่าการไม่วางแผนล่วงหน้า

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

16. ท่านคิดว่าถ้าเราโชคดีตั้งแต่เช้า ก็หวังได้ว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในวันนั้นมักจะดีไปหมด

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

17. ทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา คือพยายามไม่คิดถึงปัญหานั้นเลยจะดีกว่า

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

18. เวลาจะทำอะไร เมื่อมีคนทำนายทายทักข้าพเจ้าไปในทางไม่ดีล่วงหน้า ข้าพเจ้าก็จะเลิกทำไปเลย

-----	-----	-----	-----	-----	-----
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

แบบสอบถามการใช้เหตุผล

คำแนะนำในการตอบ

คำถามตอนนี้เป็นเรื่องสั้น ๆ เกี่ยวกับตัวท่านเองหรือบุคคลต่าง ๆ ให้ท่านอ่านซ้ำ ๆ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างหนึ่ง ให้ท่านคิดถึงเหตุผล ว่าท่านเป็นบุคคลคนนั้น ท่านจะกระทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด เมื่อท่านได้เหตุผลแล้วจึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ สำหรับแต่ละเรื่อง คำตอบใดตรงกับเหตุผลที่ท่านคิดไว้ล่วงหน้ามากที่สุด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) หน้าตัวเลือก ในการตอบคำถามแต่ละข้อให้เลือกคำตอบได้ เพียงคำตอบเดียว คำถามมี 15 ข้อ

1. ถ้าหน่วยแพทย์และพยาบาลเคลื่อนที่มาขอรับบริจาคโลหิตที่โรงเรียนของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่ร่วมในการบริจาคโลหิต เพราะ

- _____ เป็นการเสียสละที่ไม่ได้ผลคุ้มค่า
- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องรักษาสุขภาพของตัวเอง
- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่าจะรู้สึกเจ็บ
- _____ บุคคลไม่จำเป็นต้องละอายใจตนเองเมื่อไม่ได้บริจาคโลหิต เพราะการทำความดีนั้นทำได้หลายทาง
- _____ ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าเพื่อน ๆ จะหาว่าข้าพเจ้าเป็นคนใจแคบ เพราะมีเพื่อน
- _____ ข้าพเจ้าหลายคนก็คงจะไม่ยอมบริจาคโลหิต
- _____ คนที่ไม่บริจาคโลหิต เพราะมีเหตุผลอันสมควร ย่อมไม่ทำให้ความภูมิใจในตนเองลดลง

2. ถ้าข้าพเจ้าจำเป็นต้องซื้อของอย่างหนึ่ง แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติเพราะรู้ว่าข้าพเจ้าจำเป็นต้องใช้ของสิ่งนั้น ถ้าพ่อค้าคนนั้นทอนเงินเกินมาให้ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะไม่คืนเงินที่เกินให้คนขาย เพราะ

- _____ ข้าพเจ้าไม่ต้องกลัวว่าจะถูกละเมิดที่รับเงินทอนจากคนไม่ดี
- _____ พ่อค้าทอนเงินให้ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจึงเก็บเงินนั้นไว้
- _____ การรับเงินที่ทอนเกินมามีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมาย
- _____ เงินนั้นแม้จะมีค่าเพียงเล็กน้อยแต่ก็ไม่ควรให้เสียไป
- _____ การสอนให้พ่อค้ารู้จักระมัดระวังผลประโยชน์ของตน ช่วยลดความละอายใจของข้าพเจ้าที่จะรับเงินเกิน
- _____ ถ้าข้าพเจ้าคืนเงินให้พ่อค้า คนอื่น ๆ จะหาว่าข้าพเจ้าโง่

3. ในบางครั้งข้าพเจ้าได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับพี่น้องหรือคนในบ้านแต่ต่อมา
ข้าพเจ้ารู้สึกตัวจึงเลิกทะเลาะ หรือหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับคนอื่นเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพราะ
ข้าพเจ้าเองรู้สึกว่

- _____ ถ้าข้าพเจ้าทำดีกับคนอื่น คนเหล่านั้นก็ย่อมจะรักใคร่และไม่ทะเลาะกับ
ข้าพเจ้าอีก
- _____ การที่ข้าพเจ้าสามารถให้อภัยหรือยกโทษให้ผู้อื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่า
ข้าพเจ้าเป็นผู้ใหญ่เต็มที่แล้ว
- _____ การทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่นทำให้จิตใจขุ่นมัว โดยไม่ก่อให้เกิด
ประโยชน์แต่อย่างใด การปรับความเข้าใจกันอย่างสงบเท่านั้นที่จะ
ช่วยแก้ปัญหาได้
- _____ ข้าพเจ้าอยากให้เป็นคนดี เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี น่าคบหาสมาคมด้วย
เมื่อข้าพเจ้าทะเลาะกับใคร ในบางครั้งก็มีการทุบตี ต่อยเตะ ขว้างปา
กัน ทำให้ข้าพเจ้าเจ็บตัว ข้าพเจ้าจึงไม่อยากทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น
- _____ ข้าพเจ้าถือว่าทุกคนในบ้านมีหน้าที่รักษาความสงบปรองดองกันและต้อง
สามัคคีกันเอาไว้

4. ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำคนเจ็บหนักไปส่งโรงพยาบาล
แต่บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้าข้าพเจ้าเป็นชายคนนั้น ข้าพเจ้าจะหยุดรถตามกฎจราจร เพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยกันรักษากฎจราจร
- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่าจะทำผิดและถูกตำรวจจับ
- _____ การฝ่าไฟแดงเป็นการกระทำของผู้โง่เขลาเบาปัญญา เกิดโทษมากกว่า
ประโยชน์
- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้คนอื่น ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นนักขับรถที่ดี
- _____ ชีวิตคน ๆ เดียวมีค่าน้อยกว่าชีวิตคนอื่น ๆ อีกหลายคนรวมกัน หากเกิด
อุบัติเหตุขึ้น
- _____ เป็นการป้องกันมิให้ข้าพเจ้าได้รับบาดเจ็บเนื่องจากอาจชนกับรถคันอื่น

5. ถ้าข้าพเจ้าเห็นผู้ร้ายกำลังลักทรัพย์ และต่อมาผู้ร้ายถูกจับได้ ตำรวจขอร้องให้
ข้าพเจ้าเป็นพยาน ข้าพเจ้าจะไม่เป็นพยานให้ เพราะ

- _____ ถ้าข้าพเจ้าไม่ยอมเป็นพยานก็ไม่ใช่เป็นการกระทำที่ขัดกับกฎเกณฑ์ใด ๆ
- _____ ข้าพเจ้ากลัวผู้ร้ายจะแก้แค้นภายหลัง
- _____ การปรักปรำผู้อื่นโดยข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าเขาเป็นผู้ร้ายจริง เป็นสิ่งที่
น่าละอายใจเกินกว่าที่ข้าพเจ้าจะทำได้
- _____ เป็นการฉลาดที่จะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยานเพราะ คนอื่น ๆ ก็คงจะเห็น
ว่าข้าพเจ้าทำถูกต้องแล้ว
- _____ การเป็นพยานให้ตำรวจจะทำให้ข้าพเจ้ามีแต่ทางเสียมากกว่าทางได้
- _____ ไม่เป็นการเห็นแก่ตัวที่ข้าพเจ้าจะปฏิเสธไม่ยอมเป็นพยาน ถ้าข้าพเจ้ามีเหตุผล
ที่สมควร

6. ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังเป็นนักศึกษาอยู่ ทั้ง ๆ ที่เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันกับข้าพเจ้าได้
ออกจากวิทยาลัยไปแล้ว ข้าพเจ้าเองนั้นในบางครั้งก็รู้สึกเบื่อการเรียนแต่ข้าพเจ้าก็ยังตั้งหน้าเรียน
ต่อไป เพราะข้าพเจ้าให้เหตุผลกับตนเองว่า

- _____ ผู้ใหญ่ต้องการให้ข้าพเจ้าเรียนและข้าพเจ้าเป็นเด็กที่ต้องฟังผู้ใหญ่อยู่อีกมากจึง
ต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่
- _____ ข้าพเจ้าต้องแสวงหาความรู้ไว้ให้มากเพื่อจะได้เป็นที่พึ่งแก่ตนเองเมื่อโตขึ้น
- _____ เมื่อผู้ปกครองมีเงินส่งเสียให้ข้าพเจ้าเรียน ข้าพเจ้าจึงรู้สึกเป็นหน้าที่ของ
ข้าพเจ้าที่จะต้องตั้งใจเล่าเรียนต่อไป
- _____ ข้าพเจ้าต้องการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อจะได้สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์แก่
สังคมส่วนรวมได้อย่างเต็มที่เมื่อจบการศึกษาไป
- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่าผู้ปกครองจะลงโทษ ถ้าข้าพเจ้าไม่ไปเรียนหนังสือ
- _____ ข้าพเจ้าพอใจที่จะทำตามความเห็นดีเห็นชอบของผู้ใหญ่

7. ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะไปชมภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง ถึงแม้มีคนเข้าคิวคอยซื้อตั๋วเป็น
แถวยาวมาก และถ้าไปต่อคิวตั๋วอาจหมดเสียก่อน แต่ข้าพเจ้าก็จะเข้าคิว ตามลำดับก่อนหลัง เพราะ

- _____ ข้าพเจ้ากลัวการแย่งชิง ซึ่งอาจทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นได้
- _____ เป็นการรักษาความยุติธรรมที่ทุกคนต้องการ
- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษาความเป็นระเบียบของสังคม
- _____ ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีใครในแถวอยากให้ข้าพเจ้าแซงคิวเพราะข้าพเจ้า
- _____ เองก็ไม่อยากให้เกิดการแซงคิวข้าพเจ้าเช่นกัน
- _____ ข้าพเจ้ามาที่หลังคนอื่น ๆ จึงต้องรับผิดชอบในผลของการมาที่หลังนั้น
- _____ ข้าพเจ้าอยากให้เห็นว่าข้าพเจ้ามีมารยาทดี

8. ตามปกติเมื่อข้าพเจ้าจะต้องเดินข้ามถนน ข้าพเจ้าจะเดินไปข้างตรงทางม้าลาย เพราะ

- _____ เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยไม่ให้เกิดการจราจรติดขัด
- _____ การเห็นแก่ความสะดวกของตนฝ่ายเดียว ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะในที่นี้
- _____ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยย่อมทำให้เกิดความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
- _____ ข้าพเจ้าต้องการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนอื่น ๆ
- _____ ถ้าเกิดอุบัติเหตุข้าพเจ้าจะได้เป็นฝ่ายถูก และสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้
- _____ โอกาสที่ข้าพเจ้าจะโดนรถชนบนทางม้าลายมีน้อยกว่าการข้ามทางที่อื่น ๆ

9. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายจากทางวิทยาลัยให้มีหน้าที่สอดส่องดูแลความประพฤติ
ของนักศึกษาแต่มีเพื่อนสนิทของข้าพเจ้าคนหนึ่งกระทำความผิดอย่างร้ายแรง ด้วยการหนีเรียนไปเล่น
การพนันและสูบบุหรี่ ข้าพเจ้าจะไม่รายงานความผิดให้ทางวิทยาลัยทราบ เพราะ

- _____ ข้าพเจ้าจะได้มีเพื่อนสนิทต่อไป
- _____ การให้อภัยและตักเตือนผู้ทำผิดย่อมจะเหมาะสมกว่า
- _____ ข้าพเจ้าไม่ต้องกลัวว่าจะถูกลงโทษจากทางวิทยาลัย
- _____ การทำความผิดเพียงครั้งเดียวแต่ถึงกับต้องออกจากวิทยาลัย ไม่เป็น
_____ การยุติธรรมเลย
- _____ คนอื่น ๆ จะได้เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนรักพวกพ้อง
- _____ การทำตามหน้าที่ของข้าพเจ้าอาจทำให้เพื่อนเสียอนาคตในการเรียน

10. ในการสอบคราวหนึ่งข้าพเจ้าทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า
เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ส่งสารจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้ข้าพเจ้า แต่ข้าพเจ้าก็จะไม่ยอมรับกระดาษ
คำตอบของเพื่อน เพราะ

- _____ ข้าพเจ้ากลัวจะถูกจับได้และถูกลงโทษให้สอบตก
- _____ เป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่จะต้องเตรียมพร้อมเสมอสำหรับการสอบ
- _____ อสากให้เพื่อนเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนซื่อตรง
- _____ ข้าพเจ้ากลัวจะเป็นหนี้บุญคุณต้องตอบแทนเพื่อนคนนั้นในภายหลัง
- _____ เป็นการไม่ยุติธรรม และขาดความรับผิดชอบอย่างมากที่ข้าพเจ้าจะ
_____ ลอกคำตอบของเพื่อน
- _____ ข้าพเจ้าต้องการรักษาสักดิ์ศรีของตนเอง

11. ข้าพเจ้ามีเพื่อนอยู่คนหนึ่งชื่อ "กลาง" เมื่อข้าพเจ้าเริ่มรู้จักกับกลางใหม่ ๆ นั้น
กลางมีนิสัยดีพอประมาณ แต่เมื่อคบกันนานเข้า ข้าพเจ้าพบว่ากลางมีนิสัยไม่ดี คือชอบลักขโมยเงิน
ของผู้อื่น แม้แต่ข้าพเจ้าเองก็ยังเคยโดนกลางขโมยเงิน หนึ่งข้าพเจ้าได้เลิกคบกับกลางแล้ว
สาเหตุที่ข้าพเจ้าเลิกคบกับกลางคือ

- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่ากลางจะขโมยเงินอีก และนำความเดือดร้อนมาสู่ข้าพเจ้า
- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่าจะติดนิสัยขโมยจากกลาง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าละอายใจ
- _____ ข้าพเจ้าเลือกคบเพื่อนได้มากมาย จึงไม่จำเป็นต้องต้องเลือกคบคนที่
_____ ไม่ใช่ เพราะคนดี ๆ ที่คบได้ก็ยังมีอีกมาก
- _____ ข้าพเจ้ามั่นใจว่ากลางทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย และสมควรโดนลงโทษ
- _____ ข้าพเจ้าต้องการได้รับคำชมเชยจากผู้ใหญ่ว่าข้าพเจ้ารู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี
- _____ ข้าพเจ้าไม่ต้องการเป็นเพื่อนกับคนขโมย เพราะจะพลอยทำให้ข้าพเจ้า
_____ เสื่อมเสียชื่อไปด้วย

12. ในเวลาที่ข้าพเจ้าว่างจากการเรียนและการบ้านที่ครูให้เสร็จแล้ว บางที่ข้าพเจ้าก็ขี้เกียจที่จะทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็ก ๆ ข้าพเจ้าก็จะไปเที่ยวเล่นหรือไปหาเพื่อนเสีย แต่ในบางครั้งข้าพเจ้าก็ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านหรือดูแลน้องเล็ก ๆ สาเหตุที่ข้าพเจ้าช่วยทำงานบ้าน คือ

- _____ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยงานบ้านและดูแลน้อง ๆ บ้าง แม้ไม่มีใครสั่งก็ตาม
- _____ ข้าพเจ้าทำเพราะผู้ใหญ่รู้ว่าถ้าข้าพเจ้าไม่ทำจะโดนตี
- _____ ข้าพเจ้าทำงานในบ้านแล้ว ผู้ใหญ่ก็จะรักและเอ็นดูและให้ในสิ่งที่ข้าพเจ้าขอ
- _____ การรู้จักช่วยเหลือผู้ที่ใกล้ชิด ย่อมเป็นลักษณะของมนุษย์ที่สละความเห็นแก่ตัวออกไปได้มาก
- _____ ข้าพเจ้าช่วยทำงานบ้านเพราะข้าพเจ้าอยากให้ใคร ๆ ชมข้าพเจ้าว่าเป็นคนดีขยันขันแข็ง
- _____ เมื่อข้าพเจ้าทำตนให้เป็นประโยชน์แล้ว ข้าพเจ้าจะรู้สึกสบายใจและภูมิใจในตนเอง

13. เพื่อนบางคนของข้าพเจ้าชอบนำหนังสือและภาพโป๊ที่ลามกอนาจารมาให้เพื่อน ๆ ดูที่โรงเรียน เพื่อนอื่น ๆ บางคนก็ไปรุมดูและบางคนถึงกับขอสืมไปดูที่บ้าน แต่ข้าพเจ้ามิได้อ่านหนังสือหรือดูภาพโป๊เหล่านั้นด้วย สาเหตุที่ข้าพเจ้ามิได้อ่านหนังสือหรือดูภาพโป๊เหล่านั้น คือ

- _____ ข้าพเจ้าต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าข้าพเจ้า มีความประพฤติดี ที่ไม่นิยมดูภาพโป๊หรือหนังสือประเภทนั้น
- _____ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าการอ่านหนังสือและดูภาพโป๊เป็นการกระทำที่ผิดศีลธรรมหรือขัดกับหลักศาสนา
- _____ ข้าพเจ้าทราบว่าการอ่านหนังสือและดูภาพลามก จะทำให้จิตใจของบุคคลต่ำช้าเลวทรามลงทุกที ข้าพเจ้าไม่ชอบที่จะเป็นเช่นนั้น
- _____ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าดูภาพโป๊และอ่านหนังสือลามกแล้ว ไม่ทำให้เพิ่มพูนความรู้หรือเกิดประโยชน์อะไร
- _____ ข้าพเจ้ากลัวครูหรือผู้ปกครองจะจับได้แล้วข้าพเจ้าจะต้องโดนลงโทษ
- _____ ข้าพเจ้ากลัวว่าเพื่อนจะไม่ให้ข้าพเจ้าขอสืมดูภาพโป๊หรือหนังสือลามก เพราะข้าพเจ้าไม่ได้สนิทสนมกับเขา

14. เพื่อนบ้านของข้าพเจ้าปลูกต้นมะม่วงไว้ริมรั้วบ้าน และกิ่งก้านเข้ามาใน
เขตบ้านข้าพเจ้ามีลูกมะม่วงกำลังสุกติดอยู่ ถ้าเจ้าของไม่ทราบข้าพเจ้าจะเก็บมะม่วง ลูกนั้น
ก่อนขออนุญาตเจ้าของ เพราะ

_____ ข้าพเจ้ามีโอกาสนำของตอบแทนเขาได้
_____ การกระทำดังกล่าวเหมาะสมกว่าการที่จะปล่อยให้มะม่วงนั้นเน่า
_____ เสียไปโดยไม่เกิดประโยชน์แก่ใครเลย
_____ การเก็บมะม่วงของคนอื่นเป็นเรื่องที่น่าละอายใจ ข้าพเจ้าเก็บไปเพื่อ
_____ ที่จะเป็นบทเรียนแก่ตนเอง และจะไม่ทำอีก
_____ การเก็บมะม่วงของผู้อื่นเพียงสองสามลูกมิใช่เป็นความผิดที่ร้ายแรงอะไร
_____ ข้าพเจ้าคิดว่าคนอื่น ๆ ก็คงทำเช่นนี้จึงคงไม่มีใครว่าข้าพเจ้ามากนัก
_____ กิ่งมะม่วงล้ำเข้ามาในเขตบ้านของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามีสิทธิตามกฎหมาย
_____ ที่จะเก็บมะม่วงนั้น

15. ถ้าข้าพเจ้าขึ้นรถประจำทางที่มีคนโดยสารแน่นมาก และกระเป๋ารถล้มเก็บ
เงินค่าโดยสาร ข้าพเจ้าจะยื่นเงินค่าโดยสารให้เขา เพราะ

_____ ถ้าข้าพเจ้าเป็นกระเป๋ารถก็คงต้องการให้ผู้โดยสารเสียเงินค่า
_____ โดยสารโดยไม่ต้องตามทวง
_____ การช่วยเหลือผู้ที่บกพร่องต่อหน้าที่โดยไม่เจตนาย่อมเป็นการกระทำ
_____ ที่เหมาะสม
_____ ข้าพเจ้าต้องการจะให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น
_____ เป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการที่จะต้องเสียค่าบริการ
_____ ข้าพเจ้าจะเกิดความละอายใจตนเองมากที่ถือโอกาสไม่ให้เงินแก่เขา
_____ ข้าพเจ้าไม่ต้องการจะมีเรื่องบาดหมางกับกระเป๋ารถไม่ว่ากรณีใด ๆ

ภาคผนวก จ
ตารางการวิเคราะห์ผลเพิ่มเติม

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนกลุ่ม กุมิลำเนาและฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน	SS	DF	MS	F	.
ชนกลุ่ม (ก)	2617.517	1	2617.517	7.613 ^{**}	
กุมิลำเนา (ข)	2104.143	1	2104.143	6.120 [*]	
ฐานะทางเศรษฐกิจ (ค)	25.886	1	25.886	.075	
ก x ข	605.257	1	605.257	1.760	
ก x ค	108.064	1	108.064	.314	
ข x ค	245.563	1	245.563	.714	
ก x ข x ค	127.534	1	127.534	.371	
ส่วนที่เหลือ	35069.071	102	343.814		
รวม	41700.873	109	382.577		

* . ** มีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวน 3 ทาง ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร ชนิตกลุ่ม อายุ และการศึกษาเป็นตัวแปรอิสระ

แหล่งความแปรปรวน		SS	DF	MS	F
ชนิตกลุ่ม	(ก)	2291.686	1	2291.686	7.442**
อายุ	(ข)	47.281	1	47.281	.154
การศึกษา	(ค)	2198.741	1	2198.741	7.140**
ก x ข		487.939	1	487.939	1.585
ก x ค		295.258	1	295.258	.959
ข x ค		975.057	1	975.057	.078
ก x ข x ค (กลุ่มตัวอย่างไม่พอ)					
ส่วนที่เหลือ		31717.266	103	307.935	
รวม		41700.873	109	382.935	

** มีนัยสำคัญที่ .01

ตาราง 11 ค่าเอฟ ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง เมื่อพิจารณาตัวแปรเพศ ภูมิลำเนา และการศึกษา ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่มเยาวชน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	เพศ(ก)	ภูมิลำเนา(ข)	การศึกษา(ค)	ก ข ๒	ก ข ค	๒ ข ค	ก ข ๒ x ค
รวม	110	45.65	.026	5.516*	10.360**	.118	2.143	7.202	.125
ควบคุม	53	39.92	.002	2.665	2.626	.028	2.236	2.027	.001
ทดลอง	57	50.98	.051	1.910	7.735**	.787	.942	13.864***	.703

*, **, *** มีนัยสำคัญที่ .05, .01, .001 ตามลำดับ

ตาราง 12 ค่าเอฟ ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง เมื่อพิจารณาตามตัวแปร
เพศ อายุ และฐานะทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อย

กลุ่มเยาวชน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	เพศ(ก)	อายุ(ข)	ฐานะฯ(ค)	ก x ข	ก x ข	ก x ค	ข x ค	ก x ข x ค
รวม	110	45.65	.755	2.739	.442	.022	1.111	.273	1.985	
ควบคุม	53	39.92	.251	.109	.061	.008	.619	.073	.910	
ทดลอง	57	50.98	.270	10.655**	.072	.257	.543	2.668	2.836	

** มีนัยสำคัญที่ .01

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ในกลุ่มฐานะทางเศรษฐกิจดี เมื่อพิจารณาตามทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง และเหตุผลเชิงจริยธรรม

กลุ่มเปรียบเทียบ	รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(12)	(11)	
ทัศนคติที่ดี	เหตุผลเชิงจริยธรรม			42.14	40.81	39.50	
สูง	สูง	(22)	19	61.21	19.07*	20.40*	21.71*
สูง	ต่ำ	(21)	14	42.14	-	1.33	2.64
ต่ำ	ต่ำ	(11)	10	40.81		-	1.31
ต่ำ	สูง	(12)	22	39.50			-

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตาราง 13 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง เมื่อพิจารณาตามอายุ และการศึกษา

กลุ่มเปรียบเทียบ		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(11)	(21)	(12)
อายุ	การศึกษา				42.63	32.84	28.00
สูง	สูง	(22)	26	54.74	12.11	21.87*	26.74**
ต่ำ	ต่ำ	(11)	51	42.63	-	9.76	14.63
สูง	ต่ำ	(21)	15	32.87		-	4.87
ต่ำ	สูง	(12)	2	28.00			-

*, ** มีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ

ตาราง 14 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของกลุ่มรวม เมื่อพิจารณาตามภูมิลำเนา และการศึกษา

กลุ่มเปรียบเทียบ		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(12)	(22)
ภูมิลำเนา	การศึกษา				42.58	40.76	40.20
กรุงเทพฯ	สูง	(11)	25	61.84	19.26*	21.08*	21.64**
ต่างจังหวัด	สูง	(21)	19	42.58	-	1.82	2.38
กรุงเทพฯ	ต่ำ	(12)	25	40.76		-	.56
ต่างจังหวัด	ต่ำ	(22)	41	40.20			-

* มีนัยสำคัญที่ .05

ตาราง 15 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง ของกลุ่มทดลอง เมื่อพิจารณาตามภูมิลำเนา และการศึกษา

กลุ่มเปรียบเทียบ		รหัส	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย	(21)	(12)	(22)
ภูมิลำเนา	การศึกษา				50.13	45.83	42.13
กรุงเทพฯ	สูง	(11)	14	65.86	15.73	20.03*	23.73**
ต่างจังหวัด	ต่ำ	(22)	16	50.13	-	4.30	8.00
ต่างจังหวัด	สูง	(21)	12	45.83		-	3.70
กรุงเทพฯ	ต่ำ	(12)	15	42.13			-

*, ** มีนัยสำคัญที่ .05 และ .01 ตามลำดับ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นายณรงค์ศักดิ์ บุญมาลิก

เกิดวันที่ 30 กันยายน

พุทธศักราช 2501

สถานที่เกิด

โรงพยาบาลจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

117/1 หมู่ 6 ตำบลจันทร์เพ็ญ อำเภอเต่างอย

จังหวัดสกลนคร 47260

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์ 1 ระดับ 3

สถานที่ทำงาน

โรงเรียนบ้านโคกกกลาง อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2520

มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. 2525

มัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี

พ.ศ. 2529

วิทยาศาสตร์บัณฑิต (ภูมิศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พ.ศ. 2526

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อิทธิพลของการระดมคน และจิตลักษณะที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง

ของ เยาวชน

บทคัดย่อ

ของ

ณรงค์ศักดิ์ บุญมาฉีก

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์

ตุลาคม 2536

การวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสถานการณ์ระดมคน และจิตลักษณะ ที่มีต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ของเยาวชน" มีจุดประสงค์ที่สำคัญคือ การศึกษาเปรียบเทียบการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ระดมคน และสถานการณ์ปกติ ว่าจะเข้ามีส่วนร่วมมากหรือน้อยในเยาวชนลักษณะอย่างไรใด รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลองในสถานการณ์จำลอง โดยสร้างสถานการณ์ขึ้น ใช้เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน ไปเข้าค่ายฝึกอบรม เป็นเวลา 5 วัน โดยผู้ถูกศึกษานี้จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกันทุกประการ คือมีการฝึกอบรม การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการกินการอยู่ภายในค่ายพักแรมตลอด 5 วัน ในสถานการณ์นี้ ผู้ถูกศึกษาจะเลือกกรรมการค่ายฯ จำนวน 20 คน และประธานค่ายฯ จำนวน 1 คน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่จัดสร้างขึ้น จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบพฤติกรรมต่าง ๆ 14 พฤติกรรม เพื่อวัดปริมาณการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองนี้ โดยที่เยาวชนเหล่านั้นไม่รู้ตัวว่าถูกศึกษาอยู่

การทดลองแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลองจำนวน 57 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 53 คน โดยการสุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) กลุ่มทดลองจะได้รับการกระตุ้นระดมคนให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองภายในค่าย ส่วนกลุ่มควบคุมจะให้แสดงพฤติกรรมตามลักษณะธรรมชาติของเขาโดยไม่ได้รับการกระตุ้น

การวัดตัวแปรตามใช้การสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง โดยสร้างสถานการณ์ทดสอบพฤติกรรม นอกจากนี้ ผู้ถูกทดลองจะได้ตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จากนั้นนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ผลตามสมมติฐาน และนอกเหนือจากสมมติฐาน โดยใช้สถิติ ที่ (t-test), การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (three-way ANOVA), และการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. เยาวชนในกลุ่มทดลอง (สถานการณ์ระดมคน) เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลอง มากกว่าเยาวชนในกลุ่มควบคุม (สถานการณ์ปกติ) อย่างมีนัยสำคัญที่ .01
2. เยาวชนที่มีจิตลักษณะแตกต่างกัน ได้แก่ ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจ

ในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน โดยจิตลักษณะทั้งสาม ด้านนี้ไม่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวแปรสถานการณ์ แยกผลแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 เยาวชนที่มีทัศนคติที่ต่อกิจกรรมทางการเมืองสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าเยาวชนที่มีทัศนคติที่ต่อกิจกรรมทางการเมืองต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .001

2.2 เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .001

2.3 เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่า เยาวชนที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

3. เยาวชนชาย และเยาวชนหญิง เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในระดับที่ยอมรับได้ และเพศก็ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันตัวแปรอื่นใด

4. ทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมือง ความเชื่ออำนาจในตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญที่ .001 โดยมีค่าอาร์ .447, .517 และ .324 ตามลำดับ จิตลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้ยังมีความสัมพันธ์กันและกันอย่างมีนัยสำคัญที่ยอมรับได้

5. ความเชื่ออำนาจในตน เป็นตัวทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองในสถานการณ์จำลองได้ดี ที่สุด ทั้งในกลุ่มรวม กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยมีทัศนคติต่อกิจกรรมทางการเมืองเป็นตัว ทำนายได้รองลงมา ทั้ง 2 ตัวนี้สามารถทำนายการมีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกันได้มากกว่าร้อยละ 38 ทั้งในกลุ่มรวม และกลุ่มย่อย

ผลจากการวิจัยนี้ทำให้สามารถทราบแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาจิตลักษณะที่เอื้อ ต่อการมีพฤติกรรมเข้าร่วมทางการเมืองสำหรับเยาวชน โดยมุ่งเสริมสร้างความเชื่ออำนาจในตน เป็นคุณลักษณะหลัก นอกจากนั้นในสภาพการณ์ที่ต้องการเร่งเร้าให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง อาจสร้างสถานการณ์กระตุ้นระดมคนจะทำให้บุคคลเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

THE EFFECT OF MOBILIZED SITUATION AND PSYCHOLOGICAL TRAITS
ON POLITICAL PARTICIPATION OF YOUTH

AN ABSTRACT

BY

NARONGSAK BOONYAMALIK

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Science degree in Applied Behavioral Science Research
at Srinakharinwirot University

October 1993

This study was an experimental research, the purpose of which was to compare the political participation of youth in different situation and of different psychological traits. The sample used in this study consisted of 110 youths aged 14 - 18 years taken to a 5 day training camp. All the youths were to vote for 20 members and one chairman of the camp committee, which was the political situation the researcher created. Before and after the election day, the youths would be unawaringly observed in 14 behaviors which indicate their level of political participation.

The sample was divided into two groups by random assignment. The experimental group consisted of 57 persons and control group 53. The former were treated with mobilized situation and the later were treated with the normal one.

The instrument used in the study included behavior observation and four questionnaires to inquire social background and to measure attitude on political activities, locus of control and moral reasoning. The independence t-test groups, the three way analysis of variance and the multiple regression analysis performed on the data.

The results were as follows :

1. The political participation of the experimental group was significantly higher than the control group at .01 level.

2. The youth of different psychological traits which were attitude on political activities, locus of control and moral reasoning had different political participation, all the traits without interaction with situations.

2.1 The political participation of youth with positive attitude on political activities was significantly than those with negative attitude at .001 level.

2.2 The political participation of youths with internal locus of control was significantly higher than those with external locus of control at .001 level.

2.3 The political participation of youths with high moral reasoning was significantly higher than those with lower moral reasoning at .05 level.

3. There was no significant different between political participation of male and female. And sex had no interaction with the other variables.

4. There was significantly positive correlation between all the psychological traits, attitude on political activities, locus of control and moral reasoning, and political participation significance at .001 level and r .447, .517, .324 respectively. The correlation between the three psychological traits was acceptably significant.

5. The locus of control was the best predictor of political participation in the total group, the experimental group, and the control group. And the attitude on political activities as the second best predictor. Both of them were the predictor of political participation with the power of prediction higher than 38 % in total group and the subgroup.

The results have of this strongly pointed out the importance of the psychological traits development on political behavior, with the emphasis on locus of control. In addition, the study has shown that youths can have more participation in politics when they are urged by some situation.